

ความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและ
สภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชาย

นางสาวปวีตา นิตยาพร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-346-494-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE INTERACTION BETWEEN EXPOSURE TO VIOLENCE IN MASS MEDIA
AND SOCIAL ENVIRONMENT AND THEIR RELATIONSHIP
WITH AGGRESSIVE BEHAVIOR OF MALE ADOLESCENTS

MISS PANEETA NITAYAPHORN

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-346-494-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง
และสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชาย

โดย   นางสาวปวีตา นิตยาพร
ภาควิชา   วารสารสนเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ดร.ดวงกมลชาติประเสริฐ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ดร.พีระ จิระโสภณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ดร.ดวงกมลชาติประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์สุกัญญา สูดบรรทัด)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปณิตา นิตยาพร : ความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหา
รุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชาย (The Interaction
between Exposure to Violence in Mass Media and Social Environment and their
Relationship with Aggressive Behavior of Male Adolescents)

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ, 95 หน้า, ISBN 974-346-494-8

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง และสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชาย

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย คือ กลุ่มนักเรียนอาชีวะชาย อายุระหว่าง 16-18 ปี จำนวน 200 คน ที่มี
สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ซึ่งสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ถูก
นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ การเปิดรับสื่อมวลชนในที่นี้ จะทำการวิเคราะห์ตามตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. สถาบันครอบครัว (Family) : การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
2. สถาบันครอบครัว (Family) : การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
3. สถาบันครอบครัว (Family) : การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ
4. สถาบันครอบครัว (Family) : ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่
5. สถาบันการศึกษา (School) : ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์และกลุ่มตัวอย่าง
6. กลุ่มเพื่อน (Peer Group) : ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนและกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง ไม่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่าง
ใด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
2. การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อ
พฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างเพียงกรณีเดียว คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ที่
ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
3. สภาพแวดล้อมทางสังคมในทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ ส่งผลโดยตรง
ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ภาควิชา วารสารสนเทศ	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา วารสารสนเทศ	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา 2543	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

PANEETA NITAYAPHORN : THE INTERACTION BETWEEN EXPOSURE TO VIOLENCE
IN MASS MEDIA AND SOCIAL ENVIRONMENT AND THEIR RELATIONSHIP WITH
AGGRESSIVE BEHAVIOR OF MALE ADOLESCENTS. THESIS ADVISOR: DUANG-
KAMOL CHARTPRASERT, Ph.D. 95 pp. ISBN 974-346-494-8

The purpose of this survey research is to study the interaction between violent-contented mass media exposure and social environment and their relationship with the aggressive behavior of male adolescents. The sample consists of a group of 200 male vocational students at the age of 16 - 18, whose families are in the lower socio-economic status. In this case, the social environment which is comparably analyzed with violent-contented mass media exposure are as followings:

1. Family : Bringing up by restricted parents
2. Family : Bringing up by neglectful parents
3. Family : Bringing up by doting parents
4. Family : The relationship between parents
5. School : The relationship between the sample group and teachers
6. Peer Group : The relationship between the sample group and friends

The findings of the research were as follows:

1. Exposing to the mass media of which content was violent had no direct effect on the sample group's aggressive behavior at 0.05 statistical significant level.
2. There was an interaction relationship between the violent-contented mass media exposure and the social environment, bringing up by neglectful parents with the aggressive behavior of the sample group at 0.05 statistical significant level; whereas, there was no interaction relationship between the mass media and the other 5 factors.
3. All social environment factors except the relationship between parents directly influenced the aggressive behavior of the sample group at 0.05 statistical significant level.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department Journalism	Student's signature
Field of study Journalism	Advisor's signature
Academic year 2000	Co-advisor's signature -

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอขอบพระคุณอาจารย์ดวงกมลชาติประเสริฐ ซึ่งทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือตลอดระยะเวลาของการทำงานวิจัยชิ้นนี้ รวมทั้ง อาจารย์พีระจิโรโสภณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์สุกัญญา สุตบรรทัด กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นที่ปรึกษาตลอดมาเช่นกัน

ขอขอบคุณครอบครัวนิติยาพรทุกคน ทั้งคุณพ่อคุณแม่และน้องๆที่คอยให้กำลังใจ และช่วยกันจนเหมือนกิจการในครัวเรือนจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ ต้องขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เพิ่มสุข วิษณุวงศ์ ที่ให้ความกรุณาและส่งเสริมให้สามารถผ่านพ้นอุปสรรคของการทำงานอย่างราบรื่น รวมทั้งพี่ๆที่กอง BL ทุกท่านที่ให้การสนับสนุน โดยเฉพาะคุณกมลลา แจ็งสนิทที่ช่วยเหลือในเรื่องการพิมพ์และการ เรียบเรียงอยู่เสมอ ยิ่งไปกว่านั้น ขอขอบคุณพี่ๆที่ทำงานของคุณแม่ทุกท่านที่ช่วยกันพิมพ์วิทยานิพนธ์ได้อย่างเรียบร้อยถึงแม้ลายมือจะอ่านยากแค่ไหนก็ตาม

Least but not last, many thanks to my foreign colleagues whom correct my abstract and encourage me to translate my Thesis into English. ท้ายสุดขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนทั้งที่อยู่ในเมืองไทยและเมืองนอกที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และหาเอกสารที่จำเป็นให้ตลอด จะไม่ลืมในน้ำใจของทุกคนเลยคะ

ปณิศา นิติยาพร

1 กันยายน 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความก้าวร้าว.....	7
วัยรุ่นกับความก้าวร้าว.....	8
ความแตกต่างทางเพศต่อพฤติกรรมก้าวร้าว.....	11
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม.....	15
แนวทางในการวิจัยพฤติกรรมก้าวร้าว.....	26
สมมติฐานการวิจัยและนิยามศัพท์.....	28
กรอบการวิจัย.....	30
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	31
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	31
ตัวแปรและวิธีวัดตัวแปร.....	32
เกณฑ์การให้คะแนน.....	40
การทดสอบแบบสอบถาม.....	40
ขั้นตอนการเก็บข้อมูล.....	41
การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	44
บทที่ 5 อภิปรายผล.....	59
รายการอ้างอิง.....	72
ภาคผนวก.....	76
ประวัติผู้เขียน.....	95

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงตัวแปรอิสระ.....32
ตารางที่ 3.2	ลำดับที่และจำนวนความถี่ร้อยละของพฤติกรรมที่ครูอาจารย์ระบุว่าเป็น พฤติกรรมก้าวร้าว..... 37
ตารางที่ 3.3	ลำดับที่และจำนวนความถี่ร้อยละ ของพฤติกรรมที่นักเรียนระบุเป็น พฤติกรรมก้าวร้าว..... 38
ตารางที่ 3.4	สรุปลักษณะที่ระบุว่าเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว.....38
ตารางที่ 3.5	แสดงตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม.....43
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา หรือมารดา (เลือกตอบผู้ที่มีการศึกษาสูงสุด).....44
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ของบิดามารดา รวม กันต่อเดือน..... 45
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพของบิดา.....45
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพของมารดา.....45
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสภาพการสมรสของ บิดามารดา.....46
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสัมพันธ์ต่อ บุคคลแวดล้อม.....46
ตารางที่ 4.7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชนประเภท ต่างๆที่มีเนื้อหารุนแรงในระยะเวลา 1 สัปดาห์.....47
ตารางที่ 4.8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นต่อพฤติกรรม ก้าวร้าวที่ปรากฏในสื่อมวลชน.....48
ตารางที่ 4.9	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเลียนแบบพฤติกรรม ก้าวร้าวทางกาย วาจาจากการเปิดรับสื่อมวลชน.....49
ตารางที่ 4.10	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำรุนแรงที่ได้จากการเปิดรับสื่อมวลชนว่าเป็น เรื่องปกติธรรมดาที่เกิดขึ้นในสังคม.....50
ตารางที่ 4.11	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นต่อพฤติกรรม ก้าวร้าวว่าเป็นสิ่งควรกระทำเมื่อตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม.....50

ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อมวลชนที่มี เนื้อหารุนแรงและระดับการอบรมแบบเข้มงวด.....	52
ตารางที่ 4.13	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน ที่มีเนื้อหารุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดต่อพฤติกรรมก้าวร้าว.....	52
ตารางที่ 4.14	ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อมวลชนที่มี เนื้อหารุนแรงและระดับการอบรมแบบปล่อยปละละเลย.....	53
ตารางที่ 4.15	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่ มีเนื้อหารุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว.....	53
ตารางที่ 4.16	ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อมวลชนที่มี เนื้อหารุนแรงและระดับการอบรมแบบรักตามใจ.....	54
ตารางที่ 4.17	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่ มีเนื้อหารุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจต่อพฤติกรรมก้าวร้าว.....	54
ตารางที่ 4.18	ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อมวลชนที่มี เนื้อหารุนแรงและระดับวิธีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน.....	55
ตารางที่ 4.19	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่ มีเนื้อหารุนแรงและวิธีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกันต่อพฤติกรรมก้าวร้าว.....	55
ตารางที่ 4.20	ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อมวลชนที่มี เนื้อหารุนแรงและระดับวิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง.....	56
ตารางที่ 4.21	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่ มีเนื้อหารุนแรงและวิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่างต่อพฤติกรรมก้าวร้าว.....	56
ตารางที่ 4.22	ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อมวลชนที่มี เนื้อหารุนแรงและระดับวิธีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง.....	57
ตารางที่ 4.23	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่ มีเนื้อหารุนแรงและวิธีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่างต่อพฤติกรรมก้าวร้าว.....	57
ตารางที่ 4.24	สรุปการวิเคราะห์ผลระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและ สภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าว.....	58

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาที่สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์ได้กลายเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในสังคมไทย¹ โดยพฤติกรรมที่แสดงถึงความก้าวร้าวนี้ มักมีปรากฏให้เห็นอยู่เป็นประจำในรูปแบบของข่าว โดยผ่านการนำเสนอของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ หรือแม้แต่หนังสือพิมพ์ ซึ่งส่วนใหญ่จะออกมาในรูปแบบของการทำร้ายร่างกายให้เกิดการบาดเจ็บและเสียชีวิต เช่น กรณีเด็กของสถานพินิจหลายแห่งก่อเหตุทำร้ายตัวของ ประท้วง และหลบหนี อย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่เด็กบ้านกรูด ก่อเหตุทำร้ายตัวของ เนื่องจากทนการทำโทษที่รุนแรงจากผู้คุมไม่ไหว (มีนาคม, 2543) และต่อมาเด็กบ้านเมตตาได้ทำการประท้วงก่อความไม่สงบ เนื่องจากไม่พอใจที่ผู้คุมไม่อนุญาตให้กลับไปเยี่ยมบ้านในวันหยุดสงกรานต์ (เมษายน, 2543) กรณีนักเรียนมัธยมฯฆ่าเพื่อนยัดท้ายรถ เนื่องจากขัดใจกันเรื่องผู้หญิง (กรกฎาคม, 2542) กรณีนักเรียนโรงเรียนเทคนิคบูรณพรินทร์ใช้อาวุธมีดจี้นักเรียนหญิงในรถเมล์ไปข่มขืน เนื่องจากความคึกคะนองและความมีนเมา (พฤศจิกายน, 2541) เป็นต้น

การก่อพฤติกรรมก้าวร้าวที่นำไปสู่ความไม่สงบเรียบร้อยและความไม่ปลอดภัยของสังคมที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากระยะนี้เอง ทำให้คนหันมาให้ความสนใจมองหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมดังกล่าว² และปัจจัยหนึ่งที่ถูกนำขึ้นมาอธิบายอยู่บ่อยครั้ง คือ สื่อมวลชน (Mass Media) โดยมุ่งไปที่การที่สื่อมวลชนมักนำเสนอเรื่องราวที่เต็มไปด้วยความรุนแรงอยู่เสมอ³ โดยเฉพาะในสื่อหนังสือพิมพ์ที่ปรากฏข่าวอาชญากรรมโดยนำเสนอผ่านทางภาพข่าวที่เต็มไปด้วยความสยดสยอง และการให้ละเอียดที่ใส่ข้อมูลมากจนทำให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพการกระทำนั้นได้อย่างชัดเจน⁴

การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะนี้ นอกจากจะสามารถกระตุ้นเร้าให้ผู้รับเกิดความตื่นเต้น พึงพอใจ และสนุกสนานได้ในระดับสูงแล้ว⁵ ยังดึงดูดให้บุคคลมีการเปิดรับสื่อเหล่านี้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย ซึ่งการเปิดรับอย่างต่อเนื่องในปริมาณมากนี้เอง ทำให้โอกาสในการที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความก้าวร้าวมีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น⁶ ดังปรากฏผลในงานวิจัยหลายชิ้น เช่น ในงานวิจัยของ Huesmann

¹ กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, "รายงานของคณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรม วุฒิสภาพิจารณาการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง สถานภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน", หน้า 21

² Harold Ernest Burt, "Applied Psychology", หน้า 135

³ Victor C. Strasburger, "Adolescents and the Media (Medical and Psychological Impact)", หน้า 47

⁴ อรุณีประภา หอมเศรษฐี, "SPU News", มติชน, หน้า 13

⁵ David Pearl, Lorraine Bouthilet and Joyce Lazar, "Television and Behavior Vol. III", หน้า 57

⁶ Victor C. Strasburger, "Adolescents and the Media (Medical and Psychological Impact)", หน้า 30

และคณะ (1972) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กประถมศึกษาปีที่3 พบว่า ยิ่งเด็กมีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงในปริมาณมากเท่าใด ก็จะทำให้เขาเกิดการเรียนรู้ในรูปแบบของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ด้วยการใช้พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมาเป็นทางเลือกในการปฏิบัติมากขึ้นเท่านั้น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มีผู้โต้แย้งว่า สื่อมวลชนอาจไม่ใช่ปัจจัยเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในสังคม เนื่องจากบางครั้งสื่อมวลชนก็ไม่ส่งผลต่อบุคคลทุกคนในอันที่จะทำให้เกิดการกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเมื่อมีการเปิดรับในทุกกรณี⁷

ดังนั้น จึงเกิดคำถามขึ้นมามีเพียงสื่อมวลชนเท่านั้นหรือที่มีอิทธิพลในอันที่จะส่งผลให้มนุษย์กระทำการพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง นักวิชาการหลายท่านพยายามหาคำตอบในเรื่องนี้ และ Albert Bandura หนึ่งในบรรดานักวิชาการเหล่านั้นได้นำเสนอทฤษฎีที่เรียกว่า **ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)** เพื่อเป็นการตอบคำถามข้างต้นโดยมีการอธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ว่า เกิดขึ้นได้อย่างไร และมีอิทธิพลอะไรบ้างที่เข้ามาเกี่ยวข้องนอกเหนือไปจากอิทธิพลของสื่อมวลชน ได้อย่างมีเหตุผลและเป็นการยอมรับกันอย่างแพร่หลาย

Bandura อธิบายถึงการกระทำพฤติกรรมของมนุษย์โดยทั่วไปว่า มนุษย์ส่วนใหญ่มีการเรียนรู้พฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนในสังคมได้จากการสังเกตจากบุคคลอื่น⁸ (Observational Learning) ซึ่งมีแนวคิดเบื้องต้นว่า มนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบๆตัวเขาอยู่เสมอ ซึ่งทั้งตัวเขา และสภาพแวดล้อมต่างมีอิทธิพลต่อกัน และมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ดังนั้น การกระทำพฤติกรรมใดๆของมนุษย์ จึงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ระหว่างตัวมนุษย์และสภาพแวดล้อมนั่นเอง⁹

สภาพแวดล้อมของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมให้เกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่พฤติกรรมหรือการกระทำ เมื่อมองตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ที่ว่ามนุษย์มีการเรียนรู้มาจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น (Observational Learning)¹⁰ จะพบว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นตัวแบบที่ส่งเสริมให้มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้มากที่สุดก็คือ ตัวมนุษย์ นั่นเอง โดยสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

⁷ Stanley J. Barran and Dennis K. Davis, "Mass communication Theory", หน้า 158

⁸ Albert Bandura, "Aggression: A social learning analysis", หน้า 28

⁹ Victor C. Strasburger, "Adolescents and the Media (Medical and Psychological Impact)", หน้า 103

¹⁰ กาญจนา แก้วเทพ, "สื่อมวลชน ทฤษฎี และแนวทางการศึกษา", หน้า 183

1. สื่อมวลชน (Mass Media) เป็นตัวแบบของบุคคลที่ถูกถ่ายทอดผ่านทางสื่อมวลชนแขนงต่างๆ
2. สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) เป็นตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆที่เป็นสมาชิกอยู่ในสถาบันทางสังคมต่างๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวมนุษย์ เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

ตัวแบบทั้งสอง ต่างมีอิทธิพลในการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากจะเป็นแบบอย่าง (Model) ให้เกิดการกระทำตามหรือเกิดการเลียนแบบแล้ว ยังช่วยเสริมแรง (Reinforcement) หรือเป็นแรงจูงใจ (Motive) ในการสนับสนุนโดยการให้รางวัล (Reward) หรือไม่สนับสนุนโดยการลงโทษ (Punishment) ในการกระทำพฤติกรรมนั้นๆอีกด้วย

พฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์ที่กลายมาเป็นปัญหาสังคมในปัจจุบัน ก็เกิดจากการเรียนรู้ในลักษณะเดียวกัน โดยสามารถเกิดขึ้นได้กับมนุษย์ทุกวัย และวัยที่มีแนวโน้มของการมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน คือ วัยรุ่น ซึ่งถือเป็นวัยที่เป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต โดยมักจะแสดงออกมาในรูปแบบของการทำร้ายกันด้วยอาวุธให้เกิดการบาดเจ็บล้มตาย ดังที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำ เช่น กรณีการฆ่ากันด้วยสาเหตุขี้ใจกันเพียงเล็กน้อย กรณีนักเรียนคู่อริทะเลาะวิวาท และจบลงด้วยการทำร้ายซึ่งกันและกัน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่วัยรุ่นชาย ซึ่งมีแนวโน้มของการมีความก้าวร้าวที่สูงกว่าวัยรุ่นหญิง¹¹

ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะพฤติกรรมก้าวร้าวมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง หรือผู้ชายมีสัญชาตญาณของความก้าวร้าวมากกว่าผู้หญิงโดยกำเนิด แต่เป็นเพราะความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อบทบาทของแต่ละเพศแตกต่างกัน จึงทำให้ระดับของการเกิดความก้าวร้าวในแต่ละเพศแตกต่างกันไป โดยสังคมมักจะเปิดโอกาส และสนับสนุนให้ผู้ชายกระทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าผู้หญิง เพื่อเป็นการแสดงความเข้มแข็งและกล้าหาญ ในขณะที่จะต่อต้าน เมื่อผู้หญิงกระทำพฤติกรรมเช่นนั้นบ้าง

เมื่อพิจารณาจากสภาวะของมนุษย์ในช่วงวัยรุ่น (Adolescence) ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่อายุ 13-20 ปี จะพบว่า วัยนี้เป็นวัยคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ ถือเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต¹² เนื่องจากวัยนี้มีการพัฒนาทางด้านร่างกายเพื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ (Sexual Maturation) อย่างสมบูรณ์ ในขณะที่การพัฒนาทางด้านจิตใจ ยังไม่สามารถเจริญเติบโตได้ทัน¹³ ดังนั้น วัยรุ่นจึงมีความอ่อนไหว เปลี่ยนแปลงง่าย และบ่อยครั้งที่เกิดการสับสนกับความเป็นตัวเอง (Identity) ที่อยู่ในภาวะของการเป็นเด็กก็ไม่ใช่ผู้ใหญ่ก็ไม่เชิง¹⁴

¹¹ Linda Brannon, "Gender : Psychological Perspectives", หน้า 225

¹² จิตตภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, "จิตวิทยาเบื้องต้น (Introduction to Psychology)", หน้า 55

¹³ J.C. Gustin, "The Revolt of Youth", หน้า 80

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 83

วัยรุ่นจะมีแนวโน้มของการเกิดสภาวะทางอารมณ์ที่สูงมาก การตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ จึงมักมีความรุนแรงกว่าวัยอื่น ดังนั้น การถูกกระตุ้นหรือชี้นำเพียงเล็กน้อย ก็สามารถนำไปสู่การกระทำหรือพฤติกรรมที่รุนแรงได้¹⁵ และสิ่งที่จะเข้ามากระตุ้นหรือชี้นำและเป็นแบบอย่างในการกระทำตามแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมนั้น ก็คือ ตัวแบบ (Model) ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปปฏิบัตินั่นเอง

ตัวแบบ (Model) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทุกวัย วัยรุ่นก็เช่นเดียวกัน และยิ่งวัยรุ่นมีสภาวะที่อ่อนไหวต่อสิ่งที่เข้ามากระตุ้นหรือชี้นำได้ง่าย ตัวแบบก็ยิ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมมากยิ่งขึ้นไปอีก สำหรับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวก็เช่นเดียวกัน ตัวแบบได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากที่จะทำให้เขาเกิดการกระทำตาม และผลักดันโดยจงใจให้เขาตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ด้วยความก้าวร้าวรุนแรง

ตัวแบบประเภทแรกก็คือว่า มีอิทธิพลอย่างมากต่อวัยรุ่นคือ สื่อมวลชน (Mass Media) Bandura กล่าวว่า การที่สื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากต่อวัยรุ่น เป็นเพราะสื่อมีศักยภาพในการส่งผ่าน ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความคิด และความเชื่อในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ โดยจะให้ภาพและสอนเกี่ยวกับโลกของการเป็นผู้ใหญ่ให้แก่เขาก่อนที่เขาจะเริ่มสัมผัสด้วยตนเอง¹⁶ ซึ่งตัวแบบในสื่อจะเป็นตัวแบบของการกระทำที่น่าดึงดูดใจอย่างมาก โดยจะแทรกเข้าไปมีอิทธิพลต่อเขาที่ละเล็กละน้อย รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการเลียนแบบ และจงใจให้เกิดการกระทำเหล่านั้น¹⁷

นอกจากนั้น ตัวแบบอีกประเภทหนึ่งที่ Bandura กล่าวถึงก็คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมอื่นๆ อันได้แก่ สถาบันครอบครัว (Family) สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) และกลุ่มเพื่อน (Peer Group) ซึ่งต่างก็ส่งผลต่อการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้สึกนึกคิด และรูปแบบในการประพฤติปฏิบัติของเขาเช่นเดียวกัน¹⁸ เช่น การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัวที่นำไปสู่ปัญหาทางด้านจิตใจ การที่ครูอาจารย์ละเลยการเป็นแบบอย่างที่ดีและขาดการอบรมความประพฤติ การยอมรับการกระทำของกลุ่มเพื่อนมา กระทำตาม เพื่อให้ตนเป็นที่ยอมรับ และยกย่องจากกลุ่ม¹⁹ เป็นต้น เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ส่งเสริมให้เขามีพฤติกรรมก้าวร้าวได้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า นอกจากสื่อมวลชนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความก้าวร้าวรุนแรงขึ้นในสังคมแล้ว ยังมีสถาบันทางสังคมอื่นๆ ที่แวดล้อมตัวมนุษย์เข้ามาเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวอีกด้วย ซึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้กล่าวถึง อิทธิพลของสื่อมวลชนในฐานะของการเป็น

¹⁵ Luella Cole and Irma Nelson Hall, "Psychology of Adolescence", หน้า 269

¹⁶ Victor C. Strasburgur, "Adolescents and the Media (Medical and Psychological Impact)", หน้า 8

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9

¹⁸ ปราวณี รามสูต, "จิตวิทยาวัยรุ่น", หน้า 56

¹⁹ Albert Bandura, "The Stormy Decade: Fact or Fiction?", หน้า 187

ตัวแบบว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนในการเป็นตัวแบบที่ทำให้เกิดการเลียนแบบและจูงใจให้เกิดการกระทำนั้นจะมีมากหรือน้อย จะต้องขึ้นอยู่กับตัวแบบในสถาบันทางสังคมอื่นด้วย หรืออีกนัยหนึ่ง โอกาสที่จะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวจะมีมากยิ่งขึ้น ถ้าได้มีการทำงานร่วมกับสถาบันอื่นๆที่แวดล้อมตัวมนุษย์นั้น²⁰ กล่าวคือ สถาบันครอบครัว (Family) สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) และกลุ่มเพื่อน (Peer Group) นั้นเอง

ด้วยเหตุนี้ ตัวแบบทั้งสอง จึงถือเป็นปัจจัยที่มีการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ในอันที่จะเป็นตัวแบบและจูงใจให้มนุษย์กระทำการพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น อิทธิพลของสื่อมวลชน อันได้แก่ การเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าว และผลกระทบในทางลบ (Ill Effect) กล่าวคือ การเกิดความเฉยชา หรือเคยชิน (Callous) จากการเปิดรับสื่อมวลชนที่นิยมนำเสนอเรื่องราวอันประกอบด้วยพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงนั้น จะมีปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนมากขึ้นในบุคคลที่เติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่ขาดการอบรมและแบบอย่างที่ดี²¹

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ หรือการทำงานที่เป็นเงื่อนไขกันอย่างชัดเจนระหว่างตัวแบบทั้งสองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว กล่าวคือ การที่อิทธิพลของสื่อมวลชนจะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการมีสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นเงื่อนไขสำคัญ ในการส่งเสริมหรือสกัดกั้นการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น เพราะในงานวิจัยส่วนใหญ่มักมุ่งไปที่การศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียว ทั้งที่ตัวแบบทั้งสองต่างก็เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกื้อหนุนซึ่งกันและกันในการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และเป็นที่ยอมรับกันว่าสื่อมวลชนเองก็ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญเพียงอย่างเดียวที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และกระทำการพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และในการเกิดอิทธิพลของสื่อมวลชนจะมีมากหรือน้อยต้องขึ้นอยู่กับตัวแบบในสภาพแวดล้อมทางสังคมอื่นๆด้วย รวมทั้งมักใช้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยเด็ก ซึ่งวัยเด็กก็ไม่ใช่ช่วงวัยเดียวของมนุษย์ที่มีปัญหาในเรื่องของการกระทำการพฤติกรรมดังกล่าว

ดังนั้น งานวิจัยที่จะศึกษาในครั้งนี้ จึงมุ่งเน้นไปที่การหาความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง (Exposure to Violence in Mass Media) และสภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ต่อพฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior) ของมนุษย์ในช่วงวัยรุ่นว่ามีความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ในลักษณะที่สนับสนุนกันหรือไม่อย่างไร และเพื่อให้สามารถเห็นผลของความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจนขึ้น และตัดปัญหาของความแตกต่างระหว่างเพศออกไป จึงเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นชายเท่านั้น โดยมีกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

²⁰ Victor C. Strasburger, " Adolescents and the Media (Medical and Psychological Impact), หน้า 8

²¹ กาญจนา แก้วเทพ, " สื่อมวลชน ทฤษฎี และแนวทางการศึกษา", หน้า 183

วัตถุประสงค์

เพื่อตอบคำถามที่ว่า การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคม มีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชายอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. **ในเชิงทฤษฎี** เพื่อเสริมสร้างความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ตามกรอบแนวคิดที่ว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลที่จำกัด ดังนั้นในการมีพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ จึงจำเป็นต้องมีปัจจัยอื่นๆ ซึ่งก็คือ สภาพแวดล้อมทางสังคม เข้ามาร่วมมีอิทธิพลด้วย โดยในทางทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมองว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนจะมีมากเพียงใด ขึ้นอยู่กับการมีปัจจัยร่วมของสภาพแวดล้อมทางสังคม นั่นเอง
2. **ในเชิงปฏิบัติ** เพื่อเป็นการหาแนวทางในการป้องกันและบรรเทาปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มวัยรุ่นให้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน ตลอดจนสถาบันทางสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความก้าวร้าว (Aggression)

ความก้าวร้าว (Aggression) หมายถึง ความพยายามโดยบุคคลหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือบาดเจ็บในบุคคลอื่น²² ซึ่งอาจเป็นทางร่างกาย และ/หรือทางจิตใจก็ได้ ดังนั้น ความก้าวร้าวของมนุษย์จึงมีทั้งความก้าวร้าวทางวาจา เช่น การพูดจากระแนะกระแหน การพูดจากระทบกระเทียบ เปรียบเปรย การสบประมาท การด่าว่าด้วยคำหยาบคาย ฯลฯ และความก้าวร้าวทางร่างกาย เช่น การชกต่อย การทำร้ายร่างกายบุคคลอื่นให้ บาดเจ็บ การทำลายข้าวของ ฯลฯ

ความก้าวร้าว เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีการถกเถียงกันมาเป็นเวลานาน ว่าเป็นสิ่งที่มีในสันดานของมนุษย์หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้จากสังคมในขณะเติบโตขึ้นกันแน่²³ ซึ่งแนวความคิดใหญ่ๆ ที่เกี่ยวกับธรรมชาติของความก้าวร้าว²⁴ มีดังนี้

1. ความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ (Instinct) ซิกมันด์ ฟรอยด์ (1930) กล่าวว่า แนวโน้มในการเกิดความก้าวร้าวของมนุษย์นั้น มีมาตั้งแต่กำเนิดและเป็นสัญชาตญาณที่เป็นเอกเทศของมนุษย์ ที่เกิดจากความต้องการของร่างกายเองโดยธรรมชาติ และจะต้องมีการระบายออกไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ซึ่งการระบายออกนี้อาจเป็นไปในลักษณะที่สังคมยอมรับ เช่น การแข่งกีฬา การได้วาที ฯลฯ หรือในลักษณะที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การทำร้ายร่างกาย การด่าว่ากัน การทำลายทรัพย์สิน ฯลฯ ก็ได้

2. ความก้าวร้าวเป็นการตอบสนองของความคับข้องใจ (Frustration) โดยพบว่า การเกิดความก้าวร้าวมักเป็นผลจากความคับข้องใจเสมอหรืออีกนัยหนึ่งคือ ความคับข้องใจจะก่อให้เกิดแรงผลักดัน ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกถึงความก้าวร้าว อย่างไรก็ตาม แนวความคิดดังกล่าว ถูกวิจารณ์ว่า การที่คนมีความคับข้องใจไม่จำเป็นต้องแสดงถึงความก้าวร้าวเสมอไป บางคนอาจหลบไปจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจหรือพยายามหาวิธีทางอื่นเพื่อลดภาวะความคับข้องใจที่เกิดขึ้น

3. ความก้าวร้าวเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้จากสังคม (Social Learning) Albert Bandura ผู้นำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory) ได้อธิบายพฤติกรรมโดยเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์ว่า มนุษย์มีการเรียนรู้ที่จะกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวจากการสังเกตจากบุคคลแวดล้อม โดยบุคคลแวดล้อมจะทำหน้าที่เป็นแบบอย่าง และจูงใจให้มนุษย์กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ ด้วยการ

²² โยธิน สัพสนยุทธ และคณะ, "จิตวิทยา", หน้า 359

²³ ชีรพร อูวรรณโณ, "จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)", หน้า 6/2

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6/3

ให้รางวัล และการลงโทษ ดังนั้นมนุษย์แต่ละคนจึงมีการแสดงออกถึงความก้าวร้าวแตกต่างกันไปตามสังคมที่เขาเรียนรู้

เมื่อเปรียบเทียบแนวความคิดทั้ง 3 แนว พบว่า แนวความคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย และสามารถสร้างความหวังให้มนุษย์สามารถลดหรือควบคุมความก้าวร้าวของมนุษย์ด้วยกันได้มากที่สุด คือ แนวความคิดที่ว่าความก้าวร้าวเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้จากสังคม²⁵

ดังนั้น เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำพฤติกรรมของมนุษย์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้จึงได้แนวความคิดที่สามที่ว่า ความก้าวร้าวของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้จากสังคม โดยมุ่งไปที่กลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีปัญหาในเรื่องพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มสูงขึ้นในสังคมปัจจุบัน

วัยรุ่นกับความก้าวร้าว (Adolescence and Aggressive Behavior)

วัยรุ่น (Adolescence) เป็นวัยที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการพัฒนาจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ โดยมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย เพื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์อย่างเต็มที่ พร้อม ๆ กับการพัฒนาทางด้านจิตใจ

ช่วงอายุของวัยรุ่นจะอยู่ระหว่าง 15 - 20 ปี ซึ่งมีการจัดแบ่งโดย Luella Cole นักจิตวิทยาพัฒนาการ²⁶ ดังนี้

1. วัยเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น (Preadolescence)

ผู้หญิง 10 - 13 ปี

ผู้ชาย 13 - 15 ปี

2. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)

ผู้หญิง 13 - 15 ปี

ผู้ชาย 15 - 17 ปี

3. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence)

ผู้หญิง 15 - 18 ปี

ผู้ชาย 17 - 19 ปี

4. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)

ผู้หญิง 18 - 21 ปี

ผู้ชาย 19 - 21 ปี

²⁵ ธีรพร อูวรรณโณ, "จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)", หน้า 6/12

²⁶ Dorothy Rogers, "Psychology of Adolescence", หน้า 26

มนุษย์ในช่วงของวัยรุ่นมักมีอารมณ์ตึงเครียด (Stressful) ที่จะนำไปสู่การกระทำที่ต่อต้านสังคม เกิดความรู้สึกแปลกแยก และมีความรู้สึกที่ไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้างมากกว่าในวัยอื่นๆ²⁷ ทั้งนี้เป็นเพราะในขณะที่ร่างกายเกิดการเปลี่ยนแปลงจะมีการผลิตฮอร์โมนออกมา ซึ่งฮอร์โมนเหล่านี้มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของเขา²⁸ ดังนั้นวัยรุ่นจึงมีแนวโน้มในการเกิดสภาวะอารมณ์ (Emotion) ซึ่งเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจ อันเนื่องมาจากความต้องการพื้นฐานหรือเป็นการตอบสนองจากการถูกกระตุ้นเร้าที่สูงมาก ทั้งยังมีการตอบสนองที่หลากหลายต่อแรงกระตุ้นทางอารมณ์นั้น²⁹

เนื่องจากวัยรุ่นมีพัฒนาการทางด้านร่างกายให้มีการเจริญเติบโตถึงขั้นสูงสุด เพื่อทำหน้าที่อย่างเต็มที่ของวัยเจริญพันธุ์ ในขณะที่พัฒนาการทางด้านจิตใจยังไม่เจริญเท่าที่ควร³⁰ กล่าวคือ วัยรุ่นจะมีการพัฒนาแนวคิดต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งยังไม่เต็มที่พอที่จะก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ และการที่เขาอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ใช่ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ ทำให้เขาเกิดความสับสนอย่างมากกับความเป็นตนเอง³¹ ทั้งยังต้องรับมือกับสภาวะความกดดันอันเกิดจากความคาดหวังและความต้องการจากบุคคลแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ครู หรือแม้แต่คนในสังคมในการริเริ่มการรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่ โดยที่เขา ก็ยังไม่แน่ใจว่า ตนมีศักยภาพเพียงพอหรือไม่ในขณะที่ร่างกายเติบโตเต็มที่แล้ว³²

สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความสับสนและความหวาดกลัวมากขึ้นไปอีกและนำไปสู่ภาวะของการป้องกันตนเอง ซึ่งจะออกมาในรูปแบบของการที่พฤติกรรมที่แปลกประหลาด เพื่อเป็นการปลดปล่อยภาวะความตึงเครียด (Stressful) และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ³³ โดยจะกันตัวเองออกมาจากครอบครัว ทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกและโดดเดี่ยว ทั้งยังมีภาวะทางอารมณ์ที่อ่อนไหวเปลี่ยนแปลงง่าย³⁴ ดังนั้นในโอกาสที่จะถูกกระตุ้นหรือ ชี้นำไปในทางที่ไม่ถูกต้องจึงเป็นไปได้สูง³⁵

ภาวะทางอารมณ์ที่นำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive States) หรือการกระทำใดๆก็ตาม ด้วยความพยายามของบุคคลที่จะก่อให้เกิดความเจ็บปวด หรือบาดเจ็บในผู้อื่น ซึ่งอาจจะเป็นทางร่างกาย

²⁷ Dorothy Rogers, "Issues in Adolescent Psychology", หน้า 174

²⁸ J.C. Gustin, "The Revolt of Youth", หน้า 80

²⁹ Luella Cole and Irma Nelson Hall, "Psychology of Adolescence", หน้า 251

³⁰ จิราภรณ์ ตั้งกิตติภากรณ์, "จิตวิทยาเบื้องต้น (Introduction to Psychology)", หน้า 55

³¹ Albert Bandura, "The Stormy Decade : Fact or Fiction?", หน้า 187

³² J.C. Gustin, "The Revolt of Youth", หน้า 178

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 179

³⁴ จิราภรณ์ ตั้งกิตติภากรณ์, "จิตวิทยาเบื้องต้น (Introduction to Psychology)", หน้า 55

³⁵ J.C. Gustin, "The Revolt of Youth", หน้า 180

และ/หรือ จิตใจที่ได้นั้น ได้แก่ ความโกรธ (Anger) ความอิจฉาริษยา (Jealousy) ความเกลียดชัง (Hatred) และความเป็น ปรปักษ์หรือต่อต้าน (Hostility)³⁶

ความโกรธ (Anger) เป็นอารมณ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior) การแสดงความโกรธ (Anger) เป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาวะจิตใจที่ว้าวุ่น (Frustration) และอ่อนแอไร้อำนาจ (Powerless)³⁷ โดยเฉพาะในวัยรุ่น ความโกรธมักจะเกิดขึ้นได้ง่ายและบ่อยครั้ง จากการวิจัยพบว่า ระยะเวลาเฉลี่ยของการเกิดอารมณ์โกรธ (Anger) ในวัยรุ่นจะสูงถึง 15 นาที ต่อครั้ง และจะคงอยู่ตั้งแต่ 1 นาที - 48 ชั่วโมง³⁸ ซึ่งการตอบสนองของวัยรุ่นต่อภาวะทางอารมณ์ดังกล่าว มักจะออกมาในรูปแบบของการใช้วาจา และทำทางมากกว่าอย่างอื่น³⁹

สาเหตุของภาวะทางอารมณ์ที่นำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว นั้น สำหรับวัยรุ่นมักมาจากสังคมรอบข้างของเขาเอง และเมื่อเขาถูกกระตุ้น เช่น อาจจะถูกอยู่ในสถานการณ์ที่น่าอับอาย นำขบขัน ถูกรบกวนก่อนให้เกิดความขุ่นมัว ฯลฯ จะทำให้เขามีการกระทำที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวมากกว่าปกติ ซึ่งการตอบสนองของวัยรุ่นต่อภาวะทางอารมณ์นี้มักจะเป็นไปตามความรู้สึกของเขา ในขณะที่นั้นว่า เขาตกอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีความกดดันมากแค่ไหนจากการที่เขาต้องตกอยู่ในสภาพระหว่างการเป็นเด็กและการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เขามักจะตอบสนองด้วยความรุนแรงมากกว่า วัยอื่นๆ ดังนั้น การถูกกระตุ้นเพียงเล็กน้อยก็สามารถนำไปสู่การกระทำหรือพฤติกรรมที่รุนแรงได้⁴⁰

นอกจากนั้นวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการอิสระจากครอบครัว ดังนั้น เขาจึงต่อต้านอะไรก็ตามที่ต้องพึ่งพาพ่อแม่ รวมถึงต่อต้านกฎเกณฑ์ ข้อห้าม และการควบคุมที่ถูกบังคับให้กระทำ และการที่เขาถอยห่างจากครอบครัวนี้เอง ทำให้เขาต้องพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่สับสนขัดแย้งและตึงเครียดด้วยตนเอง โดยหันไปพึ่งพากลุ่มเพื่อนที่มีสภาวะเช่นเดียวกับเขา และยอมที่จะรับเอาแนวทางปฏิบัติของกลุ่มมาเป็นของตนเองอย่างไม่มีเงื่อนไข⁴¹ เพื่อให้ตนเองสามารถกลายเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะของความก้าวร้าว (Aggression) ความรุนแรง (Violence) ได้โดยง่าย และกลายเป็นตัวปัญหาของสังคมในที่สุด⁴²

³⁶ Luella Cole and Irma Nelson Hall, "Psychology of Adolescence", หน้า 257

³⁷ Linda Brannon, "Gender : Psychological Perspectives", หน้า 210

³⁸ Luella Cole and Irma Nelson Hall, "Psychology of Adolescence", หน้า 258

³⁹ A. Jesell, F.L. Ilg and L.B. Ames, "Youth : The Year From Ten to Sixteen", หน้า 339

⁴⁰ Luella Cole and Irma Nelson Hall, "Psychology of Adolescence", หน้า 269

⁴¹ Albert Bandura, "The Stormy Decade : Fact or Fiction?", หน้า 187

⁴² J.C. Gustin, "The Revolt of Youth", หน้า 182

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ จะมุ่งศึกษากลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 16-18 ปี ซึ่งเป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างวัยรุ่นตอนต้นและตอนกลาง ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลง โดยเป็นวัยที่มีการพัฒนาทางด้านจิตใจยังไม่เต็มที่ จึงมีความผันแปรทางจิตใจสูง ถูกชักจูงได้ง่าย และมักมีปัญหาในเรื่องของการมีพฤติกรรมก้าวร้าว ดังที่ปรากฏตามข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำ

ความแตกต่างทางเพศต่อพฤติกรรมก้าวร้าว (Gender Difference on Aggressive Behavior)

ความก้าวร้าว ถือเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ และต่างเชื่อกันว่า มนุษย์เพศชาย มักจะมีแนวโน้มในการแสดงความก้าวร้าวออกมามากกว่ามนุษย์เพศหญิง⁴³ ซึ่งจากสถิติของการก่ออาชญากรรมในหมู่ผู้ชายก็แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าสูงกว่าผู้หญิง ดังนั้นจึงเป็นที่ยอมรับกันว่า เพศที่แตกต่างกันจะทำให้มีภาวะความก้าวร้าวที่แตกต่างกันด้วย⁴⁴

สำหรับในกลุ่มวัยรุ่น จากงานวิจัยของ Cairns และคณะ (1989) พบว่า วัยรุ่นชายมักจะใช้การเผชิญหน้าด้วยความก้าวร้าวรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้งมากกว่าวัยรุ่นหญิง⁴⁵ และแม้แต่ตัววัยรุ่นเอง ยังมีการให้คำนิยามลักษณะที่โดดเด่นของแต่ละเพศเอาไว้จากการตอบแบบสอบถามของ Gallup Poll (1990)⁴⁶ ว่า ลักษณะเด่นอันดับ 1 ของผู้ชายคือ *ความก้าวร้าว* ในขณะที่ลักษณะเด่นของผู้หญิงคือ *ความอ่อนไหว*

ความแตกต่างทางเพศที่มีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวนี้ จากหลักฐานทางด้านสรีรวิทยา พบว่า สิ่งที่ทำให้ผู้ชายและผู้หญิงมีระดับความก้าวร้าวที่แตกต่างกันคือ ระดับของฮอร์โมนชื่อว่า Testosterone ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดความรู้สึกอยากแข่งขัน ต่อสู้ ทำให้มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม และก่อให้เกิดความผิดปกติทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ก็ยังไม่ใช่ปัจจัยสำคัญเพียงอย่างเดียวที่ทำให้ระดับความก้าวร้าวรุนแรงแตกต่างกันในแต่ละเพศ

และเมื่อมองในเรื่องของภาวะทางอารมณ์ที่มีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว อันได้แก่ ความโกรธ (Anger) ก็ไม่มีหลักฐานทางจิตวิทยาใดๆมายืนยันแน่ชัดได้ว่า ผู้ชายจะมีอารมณ์โกรธมากกว่าผู้หญิง โดยทั้งผู้ชายและผู้หญิงต่างประสบกับภาวะความโกรธไม่แตกต่างกัน แต่จะมีการแสดงออกหรือการตอบสนองต่อความโกรธนั้นแตกต่างกัน ในขณะที่ผู้ชายมักแสดงออกถึงความก้าวร้าวออกมาทางร่างกาย

⁴³ Linda Brannon, "Gender : Psychological Perspectives", หน้า 225

⁴⁴ G. Edmunds & D.C. Kendrick, "The Measurement of Human Aggressiveness", หน้า 23

⁴⁵ Linda Brannon, "Gender : Psychological Perspectives", หน้า 217

⁴⁶ Craig Calhoun, Donald Light and Suzanne Keller, "Sociology (6th Edition)", หน้า 272

เมื่อโกรธผู้หญิงมักระบายออกด้วยการร้องไห้ ทั้งนี้เนื่องจากการแสดงความก้าวร้าวสำหรับผู้หญิงนั้น มักไม่เป็นที่ยอมรับมากนักในสังคม⁴⁷ จึงมีความยับยั้งในการแสดงออกของความก้าวร้าวมากกว่า

ดังนั้น นอกจากปัจจัยทางด้านชีวภาพ (Biological Factor) อันได้แก่ ปัจจัยทางด้านสรีรวิทยา และปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ที่ทำให้เกิดความแตกต่างต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในแต่ละเพศแล้ว ปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งก็คือ ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม (Environment Factor) นั้นเอง⁴⁸

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทำให้ทราบว่า มนุษย์มีการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้บทบาททางเพศก็เช่นเดียวกัน โดยจะมีการเรียนรู้ผ่านทางกระบวนการอบรมเลี้ยงดู (Socialization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นจากบ้าน (Family) ต่อเนื่องมาโดยโรงเรียน (School) และกลุ่มเพื่อน (Peer Group) และท้ายสุดเน้นย้ำอีกครั้งด้วยสื่อมวลชน (Mass Media) ทำให้เขาได้ทราบว่า สังคมคาดหวังให้ตนต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ชายและผู้หญิงอย่างไร

สำหรับพฤติกรรมก้าวร้าวนี้ มนุษย์จะได้รับการคาดหวังจากสังคมแตกต่างกันไปตามเพศที่เป็นอยู่ เช่น การที่สังคมคาดหวังให้ผู้ชายดำรงไว้ซึ่งความเข้มแข็ง และความกล้าหาญ ดังนั้น ผู้ชายจะพิสุจน์ และทดลองด้วยการกระทำที่ก้าวร้าว (Aggressive) และรุนแรง (Violent)⁴⁹ เหล่านี้ทำให้ความ ก้าวร้าวมักปรากฏอยู่ในหมู่ผู้ชายมากกว่า

ความคาดหวังทางสังคม ถือเป็นปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่ทำให้ระดับความก้าวร้าวที่ปรากฏในแต่ละเพศแตกต่างกัน โดยผู้หญิงมักถูกคาดหวังให้เป็น *สุภาพสตรี* ตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเด็ก ขณะที่ผู้ชายมักได้รับอนุญาตให้ก้าวร้าว แสดงความเอะอะหยาบคายได้ ตั้งแต่ในวัยเด็กจนก้าวเข้าสู่วัยรุ่น และด้วยความคาดหวังอันนี้จากสังคมนี้เอง ทำให้วัยรุ่นหญิงมักมีลักษณะอ่อนน้อม วานอนสอนง่าย และยอมรับอะไรไม่ยากนัก ส่วนวัยรุ่นชายจะดื้อรั้น ก้าวร้าว และยากต่อการควบคุม⁵⁰

Todd Tieger (1980) ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของพฤติกรรมระหว่างเพศว่า ในช่วงวัยเด็กหรือตั้งแต่อายุน้อย เด็กจะค่อยๆ เรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับบทบาททางเพศของตนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งจากผู้ปกครอง โรงเรียนกลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน ซึ่งต่างก็ช่วยส่งเสริมให้เขาได้เรียนรู้ถึงบรรทัดฐานของบทบาทดังกล่าวอย่างต่อเนื่องว่า ควรจะประพฤติตัวอย่างไร และในส่วนของพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งเป็นหนึ่งใน

⁴⁷ Linda Brannon, "Gender : Psychological Perspectives", หน้า 210

⁴⁸ G. Edmunds & D.C. Kendrick, "The Measurement of Human Aggressiveness", หน้า 24

⁴⁹ Craig Calhoun, Donald Light และ Suzanne Keller, "Sociology (6th Edition)", หน้า 272

⁵⁰ Luella Cole and Irma Nelson Hall, "Psychology of Adolescence (7th Edition)", หน้า 8

บรรดาพฤติกรรมที่โดดเด่นของมนุษย์ เด็กมักจะจดจำ สังเกต และสรุปได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับเพศชายเท่านั้น⁵¹

ดังนั้น ผู้หญิงจึงรู้จักที่จะยับยั้งแรงกระตุ้นที่ก่อให้เกิดความก้าวร้าวด้วยการแสดงออกทางร่างกาย (Physical Aggression) เพราะคิดว่าไม่ใช่สิ่งที่สุภาพสตรีพึงกระทำ โดยมีผลจากการทดลองเป็นหลักฐานยืนยันว่า ความรู้สึกยับยั้งอันนี้ในผู้หญิงจะมีมากกว่า และเหตุผลอีกประการหนึ่งนอกเหนือไปจากความคาดหวังทางสังคมก็คือ ธรรมชาติของผู้หญิงทั่วไปมักไม่ชอบสร้างความเป็นปวด หรือทำร้ายผู้อื่น รวมทั้งกลัวผลกระทบที่ตามมาจากความรุนแรงดังกล่าวด้วย⁵²

ความแตกต่างระหว่างเพศต่อพฤติกรรมก้าวร้าวจะเห็นได้อย่างชัดเจนในวัยเด็ก ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาขึ้นไปว่า ผู้ชายมีความก้าวร้าวสูงกว่าผู้หญิง โดยผู้ชายมักจะใช้วิธีการเผชิญหน้าโดยตรง และแก้ปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกาย เช่น การชกต่อย และทางวาจา เช่น การใช้คำหยาบคายรุนแรงต่อกัน ในขณะที่ผู้หญิงจะใช้วิธีขีปนุญบุคคลที่มีความขัดแย้งกับตนออกจากกลุ่ม และมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าโดยตรง

ในงานวิจัยภาวะความมั่นคงของความก้าวร้าวในช่วงอายุของมนุษย์ของ Eron และคณะ (1977-87) ด้วยการศึกษากลุ่มตัวอย่างอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อายุ 8 - 30 ปี พบว่า เด็กทั้งชายและหญิงที่มีความก้าวร้าวจะมีแนวโน้มที่จะคงความก้าวร้าวนั้นไว้เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ โดยในผู้ชายจะมีการแสดงออกถึงความก้าวร้าวให้เห็นอย่างเด่นชัดกว่า และมีความคงทนของความก้าวร้าวมากกว่าผู้หญิง ดังนั้น ผู้ที่มีความก้าวร้าวตั้งสมมาตั้งแต่เด็กมีโอกาสสูงมากที่จะยังคงพฤติกรรมเช่นนั้นอย่างต่อเนื่องเมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่

ทั้งหมดนี้ได้แสดงให้เห็นว่า เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อภาวะความก้าวร้าว และการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด และแม้ว่าจะไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า ผู้ชายมีสัญชาตญาณของความก้าวร้าวมากกว่าผู้หญิงโดยกำเนิด แต่วิธีการแสดงออกของความก้าวร้าวมีความแตกต่างกันมาก ซึ่งในผู้ชายจะมีการแสดงออกอย่างชัดเจนและรุนแรงกว่า

และจากการศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมความก้าวร้าวในหมู่วัยรุ่นของ Robert Cairns และคณะ (1989)⁵³ ได้ชี้ให้เห็นว่า ความก้าวร้าวในหมู่วัยรุ่นมักจะมีอันตรายร้ายแรงมากกว่าความก้าวร้าวในวัยเด็ก โดยเฉพาะการต่อสู้กันด้วยร่างกายซึ่งมักเกิดในกลุ่มวัยรุ่นชาย และด้วยขนาด ความแข็งแรง และความเป็นไปได้ในการมีอาวุธครอบครอง ตลอดจนโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อให้กระทำ ทำให้วัยรุ่นชายมี

⁵¹ Linda Brannon, "Gender : Psychological Perspectives", หน้า 222

⁵² เรื่องเดียวกัน, หน้า 225

⁵³ Linda Brannon, "Gender : Psychological Perspectives", หน้า 215

โอกาสที่จะเกี่ยวข้องกับความก้าวร้าวที่ส่งผลให้เกิดความเสียหาย บาดเจ็บ และเสียชีวิต ตลอดจนการละเมิดกฎหมายในรูปแบบต่างๆมากกว่าวัยรุ่นหญิง

ดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จึงพอสรุปได้ว่า ผู้ชายและผู้หญิงมีโอกาสที่จะเกิดภาวะความก้าวร้าวได้ในระดับที่แตกต่างกันมากนัก ถึงแม้จะมีงานวิจัยหลายชิ้นระบุว่า ผู้ชายมีภาวะความก้าวร้าวมากกว่าผู้หญิงก็ตาม อย่างไรก็ตาม ใ้สิ่งหนึ่งที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ การแสดงออกของภาวะความก้าวร้าว ซึ่งสืบเนื่องมาจากภาวะทางอารมณ์ที่ไม่ปกติ ความโกรธ หรือแม้แต่ความขัดแย้งต่างๆ ออกมาในลักษณะที่เรียกว่า พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior) ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยหลายประการดังที่ได้กล่าวไปแล้ว โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม (Environment Factor) ที่คาดหวังบทบาทของผู้ชายและผู้หญิงต่อการมีพฤติกรรมนี้แตกต่างกันคือ การเปิดโอกาสให้ผู้ชายได้แสดงออกมากกว่า และในระดับที่รุนแรงกว่ารวมทั้งไม่มีการต่อต้าน หรือไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมมากนัก ในขณะที่จะต่อต้านและถือว่าไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมเมื่อผู้หญิงเป็นฝ่ายกระทำ

ความพยายามในการอธิบายถึงพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์มีปรากฏอยู่ในหลายๆทฤษฎีด้วยกัน เช่น ทฤษฎีแรงเสริม (Reinforcement Theory) ที่กล่าวถึง อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์ในฐานะของการเป็นแรงเสริมความก้าวร้าวรุนแรงหรือแรงเสริมการต่อต้านความก้าวร้าวรุนแรงที่มีอยู่แล้วของบุคคลนั้น ทฤษฎีการปลูกฝัง (Cultivation Theory) ที่บอกว่า สิ่งที่น่าเสนอให้สื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้มนุษย์ที่เปิดรับถูกปลูกฝังให้มีความรู้สึกว่า โลกที่เป็นอยู่เต็มไปด้วยความรุนแรง โดยมีได้มีผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเขามากนัก แต่มีผลต่ออารมณ์ ความกลัว ความกังวลใจ และความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในสังคม เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังมีทฤษฎี Priming Effect ที่บอกว่า การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์จะต้องมีสภาพทางอารมณ์ที่มีความพร้อมอยู่แล้วในสมอง และเพื่อได้รับการกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมหรือสิ่งกระตุ้น ภายนอก โดยเฉพาะสื่อมวลชนจะผลักดันให้เกิดการแสดงออกถึงพฤติกรรมดังกล่าว

อย่างไรก็ตามทฤษฎีเหล่านี้ยังไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์ได้อย่างครอบคลุมในทุกปัจจัย กล่าวคือ มักจะเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมดังกล่าวอย่างคร่าวๆ ทั้งยังเป็นการมองถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียวโดยไม่พิจารณาถึงอิทธิพลของปัจจัยที่เป็นไปได้อื่น ๆ

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จะนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ให้รายละเอียดในการเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวและนำไปสู่การกระทำได้อย่างชัดเจนที่สุด

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

Albert Bandura (1977) กล่าวว่า การที่มนุษย์มีวิถีหรือแนวทางปฏิบัติหรือพฤติกรรมทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตามธรรมชาติ แต่มนุษย์ต้องมีการเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นด้วยตนเอง⁵⁴ ดังนั้น ถึงแม้วัยรุ่นจะเป็นวัยที่มีแนวโน้มที่จะถูกชักจูงไปสู่การที่พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงได้สูงกว่าวัยอื่น อันเนื่องมาจากสภาวะทางจิตใจที่ไม่มั่นคง ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นก็ตาม จึงยังไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงทางการแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวของเขา

การเรียนรู้ของมนุษย์ เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ⁵⁵ คือ

1. **การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง** หมายถึง การที่มนุษย์นั้นได้มีโอกาสประสบกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การกระทำนั้น ในฐานะของผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำด้วยตนเอง ซึ่งในชีวิตจริงของมนุษย์ สัดส่วนในการเรียนรู้โดยตรงมีอยู่ไม่มากนัก⁵⁶

2. **การเรียนรู้จากการสังเกต** (Observational Learning) หรือการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ (Learning by Imitation) หรือการเรียนรู้โดยผ่านรูปแบบ (Learning Through Modeling) หมายถึง การที่มนุษย์นั้นได้พบเห็นเหตุการณ์ทางการกระทำนั้น หรือการกระทำนั้นจากบุคคลอื่น ซึ่ง Bandura เรียกว่า **ตัวแบบ (Model)** โดยมีแนวคิดเบื้องต้นว่า มนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบๆตัวเขาอยู่เสมอ ซึ่งทั้งตัวเขาและสภาพแวดล้อมต่างก็มีอิทธิพลต่อกัน และมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ดังนั้น การเรียนรู้จากการสังเกต จึงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากผลทางการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างมนุษย์และสภาพแวดล้อมนั่นเอง⁵⁷

ในวันหนึ่ง ๆ มนุษย์จะสามารถเรียนรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ และพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย และเมื่อมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเข้ามากระทบและกระตุ้นให้เขาตอบสนอง มนุษย์ก็จะเลือกวิธีการในการตอบสนองจากหลาย ๆ วิธีที่เขาได้เรียนรู้มา อย่างไรก็ตามที่มนุษย์จะเลือกหรือไม่เลือกกระทำอะไรเพื่อตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นอยู่กับผลทางการกระทำจากตัวแบบนั้น⁵⁸ กล่าวคือ ถ้ามนุษย์มีการเรียนรู้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด เขาก็จะได้เรียนรู้ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นด้วย ถ้าผลจากการกระทำนั้นเป็นบวก หรือรางวัล (Reward) โดยอาจเป็นสิ่งที่สัมผัสและตะตองได้ เช่น ของขวัญ ขนม เงิน ฯลฯ หรือเป็นสิ่งที่ตะตองไม่ได้ เช่น การยอมรับจากผู้อื่น ความชื่นชมยินดี หรือแม้แต่ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้กระทำก็ถือเป็นการสนับสนุนให้เขาเลือกตอบสนองด้วยพฤติกรรม หรือการกระทำอันนั้น และถึงแม้ว่าผลจากการกระทำที่เป็นบวกหรือ

⁵⁴ Albert Bandura, "Origins of Behavior", หน้า 16

⁵⁵ Albert Bandura, "Aggression: A social learning analysis", หน้า 20

⁵⁶ ถวิล ธาราโภชน และ ศศ.ศรัณย์ ดำริสุข. "จิตวิทยาทั่วไป", หน้า 103

⁵⁷ Luella Cole and Irma Nelson Hall, "Psychology of Adolescence", หน้า 103

⁵⁸ Albert Bandura, "Origins of Behavior", หน้า 16

รางวัล (Reward) จะไม่เกิดขึ้นทุกครั้งก็สามารถทำให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่ได้ ซึ่งจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมรางวัลที่ได้มาอย่างไม่สม่ำเสมอ จะมีอิทธิพลมากที่สุดในการคงอยู่ของพฤติกรรม และก่อให้เกิดการกระทำพฤติกรรมในควมถี่สูงสุดด้วย⁵⁹

ในทางตรงกันข้าม ถ้าผลของการกระทำนั้นเป็นลบ (Punishment) หรือเมื่อกระทำแล้วถูกลงโทษ ถูกตำหนิตיעียน หรือไม่ได้รับการยอมรับ ก็จะเป็นการผลักดันให้เขาไม่เลือกหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นในการตอบสนอง ซึ่ง Bandura เรียกสิ่งที่น่าสนใจหรือจูงใจจากตัวแบบให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำมากขึ้นหรือน้อยลงนี้ว่า การเสริมแรง (Reinforcement)

การเรียนรู้ของมนุษย์ที่ได้มาจากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นในการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และท้ายสุดนำไปสู่การกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของการเลียนแบบ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ⁶⁰ ดังนี้

1. *Imitation* เป็นการเลียนแบบจากภายนอก และอยู่ในระดับผิวเผิน โดยจะแสดงปฏิกิริยาทำทางเหมือนอย่างตัวแบบ เช่น การเลียนแบบการแต่งกายจากตัวละคร ทำทางในการเดิน การวิ่ง ฯลฯ
2. *Identification* เป็นการเลียนแบบในระดับละเอียดที่มุ่งเน้นทางด้านจิตใจ โดยมีความต้องการที่จะเป็นเหมือนตัวแบบ และเลือกเอาคุณลักษณะบางประการของตัวแบบมาเป็นของตน เช่น การเลียนแบบฆาตกรที่ฆ่าคน บุคลิกภาพ ฯลฯ

Bandura ได้กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ ว่ามีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนของการสังเกตเห็น (Attention Process) เป็นเงื่อนไขจำเป็นประการแรกในการเรียนรู้ที่มนุษย์จะต้องมีโอกาสได้พบเห็น ได้สังเกต หรือได้รับสัมผัสกับตัวแบบนั้นเสียก่อน เนื่องจากการรับรู้ทางมนุษย์มีขอบเขตจำกัด ตัวแบบที่จะเร้าให้สังเกตเห็นนั้นต้องเป็นตัวแบบที่มีความน่าสนใจ และ โดดเด่นพอสมควร อย่างไรก็ตามเขาจะต้องเอาใจใส่ (Attention) รับรู้การกระทำของตัวแบบนั้นด้วย ทั้งจะต้องมองว่าการกระทำนั้นเป็น สิ่งไม่ผิดหรือเลว แต่ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคล ดังนั้นตัวแบบที่จะมีแรงจูงใจที่ดีให้เกิดการเลียนแบบขึ้น นอกจากจะต้องมีความน่าสนใจและความโดดเด่นแล้ว ยังต้องได้รับการประเมินค่าไปในทางดี กระทำการได้ง่าย เป็นการกระทำที่มีให้เห็นบ่อย และมีประโยชน์
2. ขั้นตอนของการจดจำ (Retention Process) เมื่อมีการสังเกตเห็น และใส่ใจแล้วจะต้องมีการจดจำ ซึ่งเป็นการเก็บรูปแบบของการกระทำจากตัวแบบไว้ โดยมีการลงทะเบียนไว้ในรูปของสัญลักษณ์ภาพ

⁵⁹ โยธิน ศันสนยุทธ และคณะ, "จิตวิทยา", หน้า 363

⁶⁰ กาญจนา แก้วเทพ, "สื่อมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา", หน้า 183

(visual) หรือตัวภาษา (verbal) อย่างเป็นหมวดหมู่ และเมื่อเผชิญกับสถานการณ์จริงก็จะสามารถสร้างพฤติกรรมขึ้นมาใหม่ (reproduce) ตามแบบอย่างที่เคยเห็นมาจากต้นแบบ

3. ขั้นตอนของแรงจูงใจ หรือการเสริมแรง (Motivational Process or Reinforcement Process) การแสดงพฤติกรรมเลียนแบบตามตัวแบบออกมาให้ ปรากฏต้องอาศัยแรงจูงใจ พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงในทางบวกหรือรางวัล (Reward) จะเป็นสิ่งล่อใจให้แสดงพฤติกรรมนั้นออกมาจนกลายเป็นแบบแผนพฤติกรรมใหม่ประจำตัว ดังนั้นเมื่อจำเป็นต้องเผชิญหน้ากับสิ่งเร้า โอกาสที่พฤติกรรมใหม่จะถูกแสดงออกมา (Probability) ก็จะมีสูงกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ⁶¹ แต่ถ้าเป็น พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงในทางลบ (Punishment) ก็จะกลายเป็นตัวขัดขวางที่จะไม่ให้นุชนเกิดการเรียนรู้การเลียนแบบพฤติกรรมนั้นออกมา หรือมีโอกาสที่จะเลียนแบบน้อยลง

เนื่องจากความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างตัวมนุษย์และสภาพแวดล้อม ทั้งยังมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ทำให้สภาพแวดล้อมหรือสังคมที่มนุษย์นั้นอาศัยอยู่กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้มนุษย์เลือกกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมที่ตนเรียนรู้มาอีกเงื่อนไขหนึ่ง

Aristotle เป็นบุคคลแรกที่กล่าวว่า มนุษย์เป็น "สัตว์สังคม" (Social Animal)⁶² ซึ่งถูกอิทธิพลและมีอิทธิพลต่อผู้อื่นตลอดเวลา ดังนั้นมนุษย์จะมีพฤติกรรมเป็นไปตามที่ถูกหล่อหลอมและปั้นแต่งโดยผู้คนรอบข้าง เพราะมนุษย์ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลตลอดเวลา และไม่สามารถอยู่ได้ตามลำพังโดดเดี่ยว⁶³ นักจิตวิทยาสังคมได้สนับสนุนความคิดดังกล่าวอีกว่า อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีต่อมนุษย์มีผลต่อการสร้าง การเปลี่ยนแปลง และการตอกย้ำ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลด้วย สภาพแวดล้อมเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์ ไม่ว่าจะมนุษย์ด้วยกันเอง สัตว์ สิ่งของ หรือสถานที่ ล้วนแล้วแต่มีผลหรืออิทธิพลต่อพฤติกรรมทั้งสิ้น⁶⁴ และความแตกต่างทางด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมของมนุษย์นี้เอง ทำให้มนุษย์แต่ละคนมีการเรียนรู้พฤติกรรมในการตอบสนองต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ และเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้ขึ้นนั้นแตกต่างกันออกไป

สภาพแวดล้อมทางสังคมของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมให้เกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่พฤติกรรมหรือการกระทำ เมื่อมองตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) จะพบว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นตัวแบบ (Model) ให้นุชนสามารถเรียนรู้ เลียนแบบ และจูงใจให้กระทำพฤติกรรมใดๆ ได้มากที่สุดก็คือ ตัวมนุษย์ นั่นเอง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ดังต่อไปนี้

⁶¹ กาญจนา แก้วเทพ, "สื่อมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา", หน้า 188

⁶² ไยธิน ศัพสนุทธ และคณะ, "จิตวิทยา", หน้า 327

⁶³ สถิต วงศ์สวรรค์, "จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)", หน้า 9

⁶⁴ ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ, "จิตวิทยาทั่วไป", หน้า 171

1. สถาบันสื่อมวลชน (Mass Media) บุคคลซึ่งเป็นตัวแบบที่ถูกถ่ายทอดผ่านทางสื่อมวลชนถือเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญในการให้แบบอย่างการเรียนรู้จำนวนนับไม่ถ้วน⁶⁵ ดังนั้นมนุษย์ที่เปิดรับสื่อย่อมรู้จักแบบแผนของการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา และสื่อเองก็มีอิทธิพลสามารถชักจูงให้มนุษย์มีพฤติกรรมเป็นไปตามนั้นได้ ดังนั้น สื่อมวลชนจึงถือเป็นตัวแบบสำคัญที่ทำให้มนุษย์เกิดการเลียนแบบ รวมทั้ง จูงใจให้เกิดการกระทำพฤติกรรมต่างๆ

2. สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ซึ่งหมายถึงบุคคลที่เป็นสมาชิกของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวมนุษย์ โดยจะเริ่มตั้งแต่สถาบันที่ใกล้ชิดกับมนุษย์มากที่สุด คือ สถาบันครอบครัว (Family) บุคคลที่จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้หรือเป็นตัวแบบของมนุษย์ในการเรียนรู้โดยตรง ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ พี่น้อง ต่อมาคือ สถาบันการศึกษา หรือโรงเรียน (School) ได้แก่ ครู อาจารย์ บุคลากรในโรงเรียน และท้ายสุดคือ กลุ่มเพื่อน (Peer Group)

เหล่านี้ เป็นตัวแบบที่ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อมนุษย์ในการเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ อย่างไรก็ตาม มนุษย์แต่ละคนจะมีบุคคลแวดล้อมที่แตกต่างกันไป ทำให้เขาเกิดการเรียนรู้จากตัวแบบแตกต่างกัน และนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันด้วย

และเมื่อพิจารณาจากกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์พบว่า ตัวแบบทั้งสองต่างก็มีอิทธิพลต่อมนุษย์ทั้งในขั้นตอนของการสังเกตเห็น (Attention Process) และขั้นตอนของแรงจูงใจหรือการเสริมแรง (Reinforcement Process) กล่าวคือ เป็นทั้งตัวแบบ (Model) ให้กับมนุษย์ในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ และเป็นแรงจูงใจหรือสนับสนุนให้มนุษย์กระทำพฤติกรรมเหล่านั้นอีกด้วย โดยมีการทำงานที่สัมพันธ์กันในลักษณะของการส่งเสริมซึ่งกันและกันและเป็นเงื่อนไขต่อกัน นั่นคือ การที่ตัวแบบหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวมากหรือน้อย จะต้องขึ้นอยู่กับตัวแบบอีกตัวหนึ่งด้วย หรืออาจกล่าวได้ว่า ตัวแบบทั้ง 2 ต่างมีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อกันในการทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และกระทำพฤติกรรมต่างๆ

Bandura (1986) กล่าวไว้ในเรื่องนี้ว่า ตัวแบบ (Model) ที่ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการทางพฤติกรรมนั้น มาจาก "ทั้งในบ้าน ในโรงเรียน สนามเด็กเล่น หนังสืออ่านเล่น และจากโทรทัศน์ของทุกบ้าน" นั่นเอง⁶⁶

นักจิตวิทยาสังคมได้เรียกการเรียนรู้ของมนุษย์จากตัวแบบว่า การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) ซึ่งหมายความถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมขึ้นในตัวมนุษย์ทุกเพศทุกวัย อันเนื่องมาจากมนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคมนั่นเอง⁶⁷

⁶⁵ กาญจนา แก้วเทพ, "สื่อมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา", หน้า 188

⁶⁶ Linda Brannon. " Gender : Psychological Perspectives", หน้า 93

สำหรับพฤติกรรมความก้าวร้าว (Aggressive Behavior) ก็เช่นเดียวกัน จากข้อเขียนของ Bandura (1973) ทำให้เห็นว่า ความก้าวร้าว (Aggression) เป็นรูปแบบทางพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์มากกว่าสัญชาตญาณโดยตรง⁶⁸

ทำไมมนุษย์จึงเลือกที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ตนประสบด้วยพฤติกรรมก้าวร้าว จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้สามารถอนุมานได้ว่า คำตอบก็คือ อิทธิพลของสภาพแวดล้อมนั่นเอง แอดเลอร์ นักจิตวิทยาากลุ่มจิตวิเคราะห์ก็กล่าวว่า อิทธิพลทางสภาพแวดล้อมมีความสำคัญ ยิ่งใหญ่เหนือกว่าสิ่งที่ติดตัวแต่กำเนิด หรือพันธุกรรมในการหล่อหลอมมนุษย์⁶⁹ และ Bandura ผู้นำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ย้ำถึงเรื่องนี้อีกว่า มนุษย์ที่เติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตั้งแต่สภาพแวดล้อมในครอบครัว จนถึงสภาพแวดล้อมในสังคม ต่างก็เรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองแตกต่างกัน ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองเหล่านี้ ได้แก่ การถูกคนอื่นพูดจาถากถาง ตำว่า การถูก เยาะเย้ย การถูกขัดใจ หรือการถูกผู้อื่นทำร้ายก่อน เป็นต้น และการเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้แบบอย่างมา⁷⁰ เช่นเดียวกับที่นักจิตวิทยาท่านอื่นๆเชื่อว่า ไม่มีมนุษย์คนใดเกิดขึ้นมาเพื่อเป็นอาชญากร หรือ ผู้ที่กระทำพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงต่อผู้อื่น ทำให้ได้รับความเสียหาย บาดเจ็บ หรือล้มตาย แต่ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมต่างหากที่ชักจูงให้เขาก่ออาชญากรรมนั้นขึ้น⁷¹ ซึ่งก็คือ การทำหน้าที่เป็นต้นแบบและเป็นแรงจูงใจของปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมกล่าวคือ สื่อมวลชนและสภาพแวดล้อมทางสังคม นั่นเอง

การเรียนรู้ในเรื่องพฤติกรรมความก้าวร้าวของวัยรุ่นก็เช่นเดียวกัน ถึงแม้เขาจะมีแนวโน้มของการเกิดความก้าวร้าวสูงกว่าวัยอื่น เนื่องจากมีสภาวะทางจิตใจที่มั่นคงมาเป็นตัวสนับสนุน แต่ต้นแบบ (Model) ก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ที่ดี และยิ่งวัยรุ่นมีสภาวะที่อ่อนไหวง่ายต่อสิ่งที่เข้ามากระทบ ต้นแบบก็ยิ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมมากขึ้นไปอีก โดยจะแบ่งการพิจารณาจากต้นแบบจากสถาบันต่าง ๆ ว่ามีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างไร ดังนี้

สถาบันสื่อมวลชน (Mass Media)

สถาบันสื่อมวลชน (Mass Media) Bandura ได้กล่าวถึงสื่อมวลชน ในข้อเขียนของเขาว่า อิทธิพลสำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง คือสิ่งที่นำเสนอผ่านทางสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และสื่อภาพ ทั้งหลายที่มีอยู่อย่างมากมาย ซึ่งมนุษย์ต่างก็ได้รับความนึกคิด และ

⁶⁷ โยธิน ศัพสนยุทธ และคณะ, "จิตวิทยา", หน้า 25

⁶⁸ วีระพร อุวรรณโณ, "จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)", หน้า 6/7

⁶⁹ ประมวล ดิดคินสัน, "จิตวิทยาสังคม", หน้า 242

⁷⁰ วีระพร อุวรรณโณ, "จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)", หน้า 55

⁷¹ Harold Ernest Burt, "Applied Psychology", หน้า 139

รูปแบบการกระทำใหม่ ๆ อยู่เสมอ ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างพฤติกรรม และทัศนคติ หรือความนึกคิดของคนในสังคม⁷²

โดยปกติสื่อมวลชนจะเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงมนุษย์กับสังคมผ่านการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์ได้รับข้อมูล ความรู้ และความบันเทิง ข้อมูลและความรู้มักจะอยู่ในรูปแบบของข่าว บทความ บทวิเคราะห์ สารคดี ฯลฯ ส่วนความบันเทิงมักจะอยู่ในรูปแบบของเรื่องสั้น การ์ตูน ละคร ภาพยนตร์ เกมสโตร์ ฯลฯ อย่างไรก็ตามการนำเสนอเรื่องราวบางอย่างของสื่อมวลชนโดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงต่างได้กลายมาเป็นแบบอย่างให้เกิดการเลียนแบบในลักษณะของ Imitation การเลียนแบบระดับผิวเผิน หรือ Identification การเลียนแบบระดับละเอียดก็ตาม ซึ่งจากงานวิจัยของ Gerbner, Gross, Morgan และ Signorielli (1980) พบว่า เนื้อหาของสื่อมวลชนมักมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงปนอยู่ในระดับสูงและเมื่อนำเสนอต่อผู้ชม โอกาสที่จะเกิดการเลียนแบบต่อพฤติกรรมนั้นก็ยิ่งเป็นไปได้สูงขึ้น

การนำเสนออย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมเหล่านี้ผ่านทางสื่อมวลชนมีปรากฏอยู่อย่างมากมาย ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของสื่อมวลชนที่นำเสนอออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ⁷³ คือ

1. หนังสือพิมพ์ (Newspaper Publicity) เป็นแหล่งสำคัญที่มีการให้คำแนะนำในการก่อพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงต่าง ๆ ที่เห็นได้เด่นชัดที่สุด ซึ่งจะมีการถ่ายทอดซ้ำซาก และมักนำเสนอด้วยการพาดหัวข่าวใหญ่โตในหน้าหนึ่ง ในรูปของข่าวอาชญากรรม รวมทั้งมักให้พื้นที่กับข่าวลักษณะนี้อย่างมาก

โดยส่วนใหญ่คนมักจะได้อ่านเพียงเพื่อรู้ว่า บุคคลในข่าวก่ออาชญากรรมอย่างไร (One-Sided Story) และมักไม่เน้นย้ำถึงหนทางการกระทำนั้นว่า ผู้กระทำความผิดด้วยการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา หรือตอบสนองต่อสถานการณ์ของตนที่ประสบอยู่ เช่น การฆ่ากัน การทำร้ายให้ได้รับบาดเจ็บ การทำลายทรัพย์สิน ฯลฯ ต้องได้รับโทษและถูกประณามจากการกระทำนั้นอย่างไรบ้าง

ส่วนวิธีการนำเสนอนั้นก็เหมือนกับได้อ่านนวนิยายฆาตกรรมของซอว์ญู⁷⁴ ที่บรรยายถึงรายละเอียดและขั้นตอน เปรียบเสมือนว่าเป็นคู่มือในการนำไปเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชญากรรม หรือการแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงจนผู้อื่นได้รับความเดือนร้อน บาดเจ็บล้มตาย หรือทรัพย์สินเสียหายได้เป็นอย่างดี

2. หนังสือ การ์ตูนญี่ปุ่น และนิตยสาร (Books, Japanese Comic Books and Periodicals) จะเป็นสื่อที่นำเสนอเรื่องของความรุนแรงไม่แตกต่างจากหนังสือพิมพ์มากนัก แต่จะออกมาในรูปของหนังสือ การ์ตูนญี่ปุ่น และนิตยสารที่มีการให้รายละเอียดและขั้นตอนของการกระทำเช่นเดียวกัน ต่างกันตรงที่คนมักจะให้

⁷² Albert Bandura, "Origins of behavior", หน้า 38

⁷³ ธีระพร อูวรรณโณ, "จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)", หน้า 157

⁷⁴ โยชิโน คัทสึนุทสึ และคณะ, "จิตวิทยา", หน้า 184

เวลากับหนังสือ การ์ตูนญี่ปุ่น และนิตยสารมากกว่า โดยเฉพาะหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มเยาวชน และมักแสดงให้เห็นถึงภาพพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงในระดับสูง ซึ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความคุ้นเคยกับสถานการณ์ของการก่ออาชญากรรม วิธีการ และสร้างทัศนคติให้ยอมรับว่าเป็นเพียงรูปแบบพฤติกรรมธรรมดาทั่วไปอันหนึ่งของมนุษย์

3. ภาพเคลื่อนไหว (Moving Picture) เช่น สื่อโทรทัศน์, สื่อภาพยนตร์ เป็นต้น เป็นแหล่งที่ให้คำแนะนำหรือเป็นตัวแทนของการกระทำพฤติกรรมดังกล่าวได้เด่นชัดมาก เนื่องจากการอ่านต้องใช้ความพยายามค่อนข้างมาก ในขณะที่ดูไม่ต้องใช้ความพยายามมากเท่าก็สามารถดึงดูดความสนใจได้

ภาพเคลื่อนไหว ทำให้เข้าถึงกระบวนการการก่ออาชญากรรมหรือพฤติกรรมก้าวร้าวได้อย่างชัดเจนมากกว่าการบรรยายโดยใช้ภาษา และมักจะแสดงให้เห็นถึงความตื่นเต้น และแรงจูงใจที่แทรกอยู่ในพฤติกรรมของอาชญากรที่ปรากฏอยู่ในนั้น

อย่างไรก็ตาม สื่อภาพเคลื่อนไหวมักจะนำเสนอผลของการกระทำ โดยมีบทลงโทษให้เห็นในตอนท้าย แต่ผู้ชมก็ใช้เวลาในการดูเนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำมากกว่า ทำให้สิ่งที่ติดอยู่ในใจไม่ใช่ผลของการกระทำนั้นแต่เป็นรูปแบบของการกระทำมากกว่า

สื่อมวลชนนิยมที่จะนำเสนอเรื่องราวที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าวรุนแรง เพราะเรื่องเหล่านี้มีแรงดึงดูดความสนใจ และสามารถกระตุ้นเร้าผู้รับสารให้รู้สึกตื่นเต้น พึงพอใจ และสนุกสนานได้ในระดับสูง⁷⁵ เช่น เรื่องในแนวความก้าวร้าวรุนแรงหรือความกดดัน เรื่องในแนวลึกลับ น่าสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องในแนวเบียดเบียนที่ทำให้เกิดความตื่นเต้นและพึงพอใจมากที่สุดในบรรดาเรื่องแนวอื่นๆ⁷⁶ รวมทั้งทำให้ผู้รับสารติดตามชม หรืออ่าน หรือฟังอย่างต่อเนื่องอีกด้วย ดังนั้นพฤติกรรมที่ถูกนำเสนอเหล่านี้จึงได้กลายเป็น ตัวแบบ (Model) ที่แทรกซึมเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ และเร้าหรือจูงใจให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ เนื่องจาก สื่อมักจะละเลยในการให้ความสำคัญกับผลของการกระทำพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าวรุนแรงว่า สามารถก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้กระทำและบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไร โดยเฉพาะกับวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ มีความอ่อนไหวทางสภาวะทางจิตใจ และมีการเปิดรับสื่อมวลชนค่อนข้างมาก⁷⁷

ซึ่งจากการรวบรวมงานวิจัยต่างๆ กล่าวคือ กล่าวคือ การทดลอง 67 ชิ้น งานวิจัย 230 ชิ้น และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีก 188 ชิ้น ต่างก็มีผลสรุปสนับสนุนในลักษณะเดียวกันว่า การเปิดรับ

⁷⁵ David Pearl, Lorraine Bouthilet and Joyce Lazar, "Television and Behavior Vol.III", หน้า 57

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58

⁷⁷ วีระพร อูวรรณโณ, "จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)", หน้า 158

สื่อโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงนั้น สามารถเพิ่มความเป็นไปได้ในการทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวหรือต่อต้านสังคมตามมา⁷⁸

นอกจากสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในการเป็นตัวแทนและเป็นแรงจูงใจในการกระตุ้นให้เกิดการเลียนแบบแล้ว การเปิดรับเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าวรุนแรงผ่านทางสื่อมวลชนจะทำให้เกิดผลในทางลบ (Ill Effects) ต่อตัวมนุษย์ด้วย เช่น ทักษะการเรียนรู้ลดลง ขาดความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัวในสังคมลดลง และเกิดความเฉยชา (Callous) ต่อพฤติกรรมก้าวร้าว⁷⁹

การเกิดความเฉยชาหรือชาชิน (Callous) เป็นการสนับสนุนให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมดังกล่าว ที่ละน้อย ว่าเป็นเรื่องปกติที่คนทั่วไปกระทำกัน ไม่มีความสำคัญ⁸⁰ ทำให้ความกังวลและความขัดแย้งที่มีต่อพฤติกรรมลดน้อยลง ซึ่งเป็นผลให้ความยับยั้งที่จะไม่แสดงพฤติกรรมที่ได้พบเห็นจากตัวแบบที่ถูกนำเสนอผ่านทางสื่อมวลชนลดลงไปด้วย⁸¹ เช่นเดียวกับบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่พบเห็นแต่แบบอย่างของความก้าวร้าวรุนแรงก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวมากยิ่งขึ้นไปอีก⁸² เพราะเชื่อว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่กระทำได้ในสังคม

จากงานวิจัยมากกว่า 1,000 ชิ้น และบทความจำนวนมากไม่น้อยได้ยืนยันในเรื่องดังกล่าวว่าการที่สื่อนำเสนอในเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงเป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงในชีวิตจริง⁸³ รวมทั้งเชื่อว่า สื่อที่มีความรุนแรง สามารถส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้านสังคม ทำให้ผู้รับสารเกิดความชาชิน และมีความคิดว่า โลกที่อาศัยอยู่เป็นโลกที่เต็มไปด้วยความโหดร้ายและอันตราย

อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของสถาบันสื่อมวลชนในฐานะของตัวแบบและตัวเสริมแรงจะมีมากหรือน้อยก็ต่อเมื่อได้ทำงานหรือมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสถาบันทางสังคมอื่นๆ อันได้แก่ สถาบันครอบครัว (Family) สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) และกลุ่มเพื่อน (Peer Group) ดังจะกล่าวต่อไป

⁷⁸ Leonard Berkowitz, "Some Effects of Thoughts on Anti - and Prosocial influences of Media Effects : A Cognitive - Neoassociation Analysis", หน้า 30

⁷⁹ โยธิน ศัพทสนยุทธ และคณะ, "จิตวิทยา", หน้า 64

⁸⁰ ถีระพร อุวรรณโณ, "จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)", หน้า 158

⁸¹ Leonard Berkowitz, "Some Effects of Thoughts on Anti - and Prosocial influences of Media Effects : A Cognitive - Neoassociation Analysis", หน้า 424

⁸² L. Rowell Huesmann, "Television Violence and Aggressive Behavior", หน้า 134

⁸³ Victor C. Strasburger, "Adolescents and the Media (Medical and Psychological Impact)", หน้า 18

สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment)

สภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการมีพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น ประกอบด้วย

1. **สถาบันครอบครัว (Family)** โดยเฉพาะพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ถือเป็นปรากฏการณ์แรกๆ ที่เข้ามา มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเขาทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด และแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติ นักจิตวิทยาเชื่อว่า สิ่งที่เกิดขึ้นภายในสถาบันครอบครัว ความสัมพันธ์ และการอบรมเลี้ยงดูที่นำไปสู่ปัญหาทางด้านจิตใจนั้น จะทำให้เขามีพฤติกรรมก้าวร้าว และต่อต้านสังคมตามมา

ปัจจัยทางครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว คือ

1. **การอบรมเลี้ยงดู** ในการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครองล้วนแล้วแต่มีผลในการหล่อหลอมให้เด็กมีพัฒนาการและบุคลิกในรูปแบบต่างๆ และการอบรมเลี้ยงดูที่พบว่า มีความสัมพันธ์ในการเป็น แบบอย่างและช่วยส่งเสริมหรือจูงใจให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กได้เป็นอย่างดี มี 3 ประเภทใหญ่ๆด้วยกัน ดังนี้

1.1 **การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด** เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่จะห้ามมิให้เด็กกระทำในสิ่งที่เขาต้องการ เช่น อย่านำสิ่งของไปทำอย่างอื่น อย่านำเสื้อผ้าสกปรก เป็นต้น แต่จะให้เด็กทำตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ประเพณี และมาตรฐานทางสังคมอย่างเคร่งครัด และไม่ยอมจำนนต่อการเรียกร้องของเด็ก เมื่อเวลาทำผิดก็จะถูก ลงโทษอย่างรุนแรง ทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ และเกิดการขัดขืนหรือต่อต้านกฎ หรือในทางตรงกันข้ามอาจเกิดความวิตกกังวลเมื่อทำตามกฎเกณฑ์ไม่ได้ และมักจะโกรธแค้นเมื่อถูกลงโทษ

นอกจากนั้น พ่อแม่ประเภทนี้มักจะให้ความอบอุ่นในระดับต่ำ ให้เหตุผลน้อย และมักใช้อำนาจควบคุมให้เด็กเป็นไปตามที่ตนเองต้องการ รวมทั้งจะเลี้ยงดูเด็กให้มีลักษณะคล้ายคน (Adult-like Fashion) ซึ่งเมื่อเด็กไม่ทำหรือทำไม่ได้ก็จะถูกลงโทษ โดยปราศจากเหตุผลที่ชัดเจน ส่อให้เห็นว่า พ่อแม่ที่เจตนาร้ายต่อเด็ก ทำให้เขากลายเป็นคนดื้อดึง ขัดขืน ต่อต้าน และทำตรงข้ามกับที่สั่ง

รวมทั้งบางครั้ง พ่อแม่ประเภทนี้จะให้เด็กรับผิดชอบงานมากเกินไป เด็กไม่มีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธหรือต่อรองใดๆทั้งสิ้น รวมทั้งไม่ยอมให้เด็กแสดงอารมณ์ไม่ว่าทางบวกหรือทางลบ ดังนั้น การอบรมในลักษณะดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูง หรือในบางครั้งการที่พ่อแม่ใช้วิธีการลงโทษทางกายในการฝึกวินัยและควบคุมความประพฤติต่างๆ ซึ่งจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือว่า การลงโทษทางกายของพ่อแม่เป็นการแสดงแบบพฤติกรรมก้าวร้าวให้แก่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวในเวลาต่อมาเช่นกัน

1.2 **การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย** เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ ไม่ยอมรับ ไม่ให้ความรักความสนใจ ปล่อยให้เด็กอยู่คนเดียวและทำสิ่งต่างๆโดยไม่ให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนไม่ว่าเรื่องใดๆ ชอบวิจารณ์ ตำหนิ และเปรียบเทียบกับผู้อื่น เรียกได้ว่าเป็นการทอดทิ้งทั้งทางกาย และทางจิต ทำให้เด็ก

ขาดที่พึ่งกลายเป็นคนโดดเดี่ยว ต่อต้าน และต่อสู้ตั้งแต่ระดับต่ำจนถึงระดับสูง ขาดการควบคุมตนเอง เกิดความคับข้องใจ โกรธแค้น และจะพยายามเรียกร้องความสนใจโดยการแสดงออกด้วยความก้าวร้าว รุนแรง เช่น ทำลายข้าวของ ลักเล็กขโมยน้อย มีเรื่องชกต่อยกับผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือว่า ถึงแม้การอบรมเลี้ยงดูในลักษณะนี้ ก็ถือเป็นการเสริมแรงให้เด็กเกิดการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าว เนื่องจากเขาจะไม่มีการเรียนรู้จากตัวแบบเลยว่า การกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวนั้น ก่อให้เกิดผลอย่างไร และถึงเขาจะกระทำหรือไม่ก็ไม่มีผู้ใดสนใจอยู่ดี

ความไม่แน่นอนของการกวาดล้างพฤติกรรมและการลงโทษจากการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 แบบนี้ เช่น การเข้มงวดกวาดล้างความประพฤติมากเกินไป หรือลงโทษรุนแรงมากเกินไป รวมทั้งไม่ชี้แจงเหตุผลให้เด็ก เข้าใจว่า ทำไมจึงถูกลงโทษ หรือบางครั้งการลงโทษเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ ไม่อยู่กับร่องกับรอยขึ้นอยู่กับ อารมณ์ของผู้ใหญ่ ทำให้เด็กเข้าใจว่า พ่อแม่เกลียดชัง ทำให้เกิดความสับสน ไม่อาจเข้าใจและแยกแยะ ความถูกต้อง และขาดการควบคุมตนเองหรือการยับยั้งต่อการกระทำต่างๆ ได้

1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ยอมให้เด็กแสดงอารมณ์และพฤติกรรม ต่างๆ ได้โดยไม่มี การควบคุม เช่น แทนที่จะห้ามปรามหรือลงโทษ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวกลับกระตุ้นให้ เด็กแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น เป็นต้น การปล่อยให้เด็กเรียกร้องตามใจปรารถนาโดยพ่อแม่ยอมจำนน ทั้งยัง ไม่มีกฎเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน หรือถ้ามีก็เป็นกฎเกณฑ์ที่ไม่คงเส้นคงวา หย่อนยาน ทำให้ เด็กแสดงพฤติกรรมรุนแรงออกมาเมื่อไม่ได้ตามใจปรารถนา เช่น ดื้อดึง ก้าวร้าว แสดงความเป็นศัตรูกับผู้อื่น ไม่รู้จักยับยั้งพฤติกรรม ซึ่งจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจเป็นการ เสริมแรงให้การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้นได้สะดวกและง่ายขึ้น

2. ความแตกแยกของครอบครัว (Broken Homes) ความแตกแยกอาจเกิดจากการหย่าร้าง การแยกทางกัน หรือการตายของพ่อหรือแม่ ตลอดจนวิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน ซึ่งเป็นในลักษณะ ของ ความห่างเหิน การทะเลาะเบาะแว้ง เป็นต้น ซึ่งจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือเป็นการแสดง แบบอย่างของพฤติกรรมก้าวร้าว และก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวในเด็กขึ้นได้ และจาก งานวิจัยพบว่า เด็กที่ตกอยู่ในสภาพของความแตกแยกในครอบครัว มีโอกาสที่จะก่อพฤติกรรมก้าวร้าวถึง ร้อยละ 17 ต่อ 1⁸⁴ เนื่องจากมักจะมีปัญหาทางอารมณ์และสังคมอย่างรุนแรง

2. สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) เนื่องจากสภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน มีสภาวะความตึงเครียดสูง อันสืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางวัตถุมาตรฐานคุณภาพ ชีวิตที่ต่ำลง สภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรงและความเร่งรีบ ทำให้สถาบันครอบครัว (Family) ที่เป็น ตัวแบบที่ใกล้ชิดวัยรุ่นมากที่สุด ได้ลดภาระของตนลง โดยผลักระการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสถาบันการ ศึกษาและโรงเรียน (school) ซึ่งเป็นการยากที่ตัวแบบจริงในสถาบันจะสามารถอบรม เป็น แบบอย่างและ เป็นแรงเสริมที่ดี เพื่อจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ โดยปราศจากพฤติกรรมที่

⁸⁴ อีระพร อูวรรณโณ, "จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)", หน้า 140

แสดงออกถึงความรุนแรงได้ เนื่องจากจำนวนระหว่างนักเรียนและบุคคลกรในโรงเรียนนั้น แตกต่างกันมาก ทำให้ไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงเท่ากับตัวแบบจริงในสถาบันครอบครัว (Family)

รวมทั้งในบางคราว บุคลากรในโรงเรียนเองก็ไม่สามารถเป็นตัวแบบที่ดีให้กับนักเรียนได้ โดยมักจะละเลยการอบรมความประพฤติต่างๆ และมุ่งความสนใจไปที่การเรียนการสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังอาจกระทำการบางอย่างที่เป็นการผลักดันหรือส่งเสริมให้เขาขาดความสนใจในการศึกษา เกิดทัศนคติในทางลบ หรือ รู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อโรงเรียน เช่น การลงโทษโดยปราศจากความเป็นธรรม การปฏิบัติต่อนักเรียนไม่เท่าเทียมกัน เป็นต้น ทำให้เขาขาดความเชื่อมั่นในตนเองขาดความริเริ่ม และคิดว่าตนเองเป็นบุคคลที่ไม่มีใครต้องการ⁸⁵ ซึ่งภาวะความกดดันที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้สามารถถูกชักจูงไปสู่การเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวต่าง ๆ ได้เช่นกัน

3. กลุ่มเพื่อน (Peer Group) ถือเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมากเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน (Peer Group) ในฐานะของแหล่งข่าวสาร ที่ปรึกษา ที่พึ่งพา ส่งเสริม และเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมต่างๆ⁸⁶ นอกจากนี้ วัยรุ่นยังมีความต้องการเป็นที่ยอมรับ และยกย่องจากกลุ่มเพื่อน (Peer Group) ซึ่งจะออกมาในรูปของการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม หรือยอมถูกระงับพฤติกรรมนั้น ๆ "ไม่ว่าจะดีหรือชั่ว ขอให้เป็นที่ยอมรับ"⁸⁷ ก็เพียงพอ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอันเนื่องมาจากพฤติกรรมที่แสดงถึงความก้าวร้าววัยรุ่น กลุ่มเพื่อน (Peer Group) จึงเป็นตัวการสำคัญขั้นหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว วัยรุ่นโดยปกติก็มีความคิดคะนองอยู่แล้ว ซึ่งจะยิ่งฮึกเหิมก้าวร้าวมากขึ้นเมื่อมีการรวมกลุ่มกัน และได้รับการชื่นชมหรือจูงใจในทางที่ผิดจากกลุ่มเพื่อน⁸⁸ ให้กระทำการต่างๆ ปัญหาที่เห็นเด่นชัดในการที่กลุ่มเพื่อน (Peer Group) มีอิทธิพลอย่างมากต่อการกระทำ ได้แก่ ปัญหาของนักเรียนอาชีวะที่มักจะมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมก้าวร้าว และก่อความเดือดร้อนอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดจาก "รุ่นพี่" ไปสู่ "รุ่นน้อง" ให้มีแนวคิดในการใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหาเพื่อแลกกับของรางวัล คำสรรเสริญ หรือบางครั้งเพียงหวังอยู่ในสังคมกับเพื่อน และรุ่นพี่เท่านั้น เพราะหากไม่ทำตามอาจจะไม่คบคบ รุ่นพี่เกลียดชังจนไม่สามารถอยู่ในสังคมของกลุ่มได้⁸⁹ เป็นต้น ดังนั้น จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจึงถือว่า กลุ่มเพื่อนได้ทำหน้าที่ของการเป็นแบบอย่างในการกระทำและเป็นแรงเสริมให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมก้าวร้าว

⁸⁵ โยธิน ศัพสนนุทธ และคณะ, "จิตวิทยา", หน้า 49

⁸⁶ อลงกรณ์ ปริวุฒิมพงษ์, "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกระทำความผิดกับการรับรู้ข่าวสารวัฒนธรรมไทย", หน้า 13

⁸⁷ ปราณี รามสูต, "จิตวิทยาวัยรุ่น", หน้า 56

⁸⁸ บทบรรณาธิการ, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำวันพุธที่ 25 พฤศจิกายน 2541

⁸⁹ บทความ "แถลงการณ์จากคุณพ่อที่มีลูกสาว", หนังสือพิมพ์มติชน ประจำวันที่ 21 พฤศจิกายน 2541

เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า ตัวแบบทั้งสองต่างมีฐานะของการเป็นแบบอย่างและเสริมแรงในการ ผลักดันให้วัยรุ่นมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าว โดยในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมองว่า ต่างก็เป็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งคู่ในลักษณะที่ช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การที่อิทธิพลของ ตัวแบบสื่อมวลชนจะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์มากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับว่ามีตัวแบบ สภาพแวดล้อมทางสังคมมาเป็นตัวสนับสนุนหรือไม่ ดังนั้น ในงานวิจัยชิ้นนี้ จึงมุ่งที่จะหาความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบทั้งสองต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นว่า เป็นไปในลักษณะใด

แนวทางในการวิจัยพฤติกรรมก้าวร้าว

การวิจัยพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นแขนงงานวิจัยอื่นๆ ทั่วไป ที่จำเป็นต้องมีการกำหนดวิธีการในการวิจัย ให้เหมาะสม เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่กำหนดไว้ โดยทั่วไป วิธีการที่ใช้ในการวิจัยเรื่องดังกล่าวแบ่งออกได้ ดังนี้

1. **การวิจัยโดยการทดลอง** เป็นการวิจัยที่มีการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการกำหนดเงื่อนไขทางสิ่งเร้าที่ใส่เข้าไป ให้แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสังเกตและทำการวัดผลพฤติกรรมที่แตกต่างขึ้นในแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้น จึงนำมาทำการเปรียบเทียบ เช่น งานวิจัยของ Albert Bandura เรื่อง Influence of Models' Reinforcement Contingencies on the Acquisition of Imitative Responses (1973) ที่มีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เงื่อนไขของการให้รางวัล การลงโทษ และไม่มีทั้งการให้รางวัลและการลงโทษ เป็นตัวกำหนดในการใส่สิ่งเร้าอันได้แก่รายการโทรทัศน์ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวต่างๆ

วิธีการวิจัยในลักษณะนี้ จะใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล สั้นกว่าวิธีการวิจัยในรูปแบบอื่นๆ แต่จำเป็นต้องมีการกำหนดตัวแปร สิ่งเร้า และเงื่อนไขให้เหมาะสม ตลอดจนการสร้างสถานการณ์จำลองให้ดีพอที่จะสามารถดึงเอาพฤติกรรมที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่างออกมาด้วยความเต็มใจ โดยปราศจากการรู้ตัวก่อน เพื่อให้ผลที่ได้เป็นไปตามธรรมชาติมากที่สุด

2. **การวิจัยโดยการวิจัยกึ่งทดลอง** เป็นการวิจัยที่มีการผสมผสานวิธีการวิจัยอื่นๆ กับการทดลอง มีทั้งการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจริงๆ ก่อนนำมาทำการทดลอง โดยใส่สิ่งเร้าที่กำหนดเอาไว้เข้าไป ก่อนที่จะทำการวัดผลด้วยสัมภาษณ์เชิงลึก เช่น งานวิจัยของ คณิศ คล้ายจำแลง เรื่อง ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อวัยรุ่น ในการตีความเรื่องราวที่รับรู้จาก ภาพยนตร์โทรทัศน์ เกี่ยวกับความก้าวร้าวรุนแรง (2534) หรือการเฝ้าติดตามพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งกรอกข้อมูลลงในแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จนสามารถระบุชัดว่า ถูกต้องตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยต้องการ จึงนำกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มาทำการทดลอง เช่น งานวิจัยของ ทิพวัลย์ สุทิน เรื่อง การลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่น โดยรูปแบบการปรับพฤติกรรมด้วยปัญญา (2538)

3. **การวิจัยโดยกำหนดแบบสอบถาม** เป็นการวิจัยที่มีการสร้างแบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างในลักษณะต่างๆ เป็นผู้ตอบ

การวิจัยในลักษณะนี้ จะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลไม่นานนัก ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนด มักจะมีจำนวนมากพอสมควร แต่จะใช้เวลาในการประมวลผลค่อนข้างแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับจำนวนข้อมูลที่ได้ การวิจัยในลักษณะนี้มักเป็นที่นิยมในหมู่ผู้วิจัย เนื่องจากมีความสมจริง เพราะมีการสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามเรื่องพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากให้เลือกและปรับใช้ตามเงื่อนไขที่กำหนดของงานวิจัยแต่ละชิ้น รวมทั้งพฤติกรรม ก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการสั่งสมเป็นระยะเวลา ยาวนาน ดังนั้น การวิจัยด้วยวิธีนี้ จึงเหมาะสมกว่าการวิจัยโดยการทดลองที่ได้รับความนิยมในหมู่นักวิจัย เพราะการวัดพฤติกรรมของมนุษย์จากการสร้างสถานการณ์จำลอง ทำให้ได้คำตอบที่ขาดความสมจริง วิธีการวิจัยดังกล่าวปรากฏอยู่ในงานวิจัยจำนวนมาก ทั้งของไทยและของต่างประเทศ เช่น

1. Jennis J. McIntyre and James J. Teeran, Jr. เรื่อง Television and Deviant Behavior (1972)
2. ม.ร.ว. สมพร สุทัศนีย์ เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตกรุงเทพมหานคร (2529)
3. รัฐกมล บรรหาร เรื่อง การเปรียบเทียบ อึดมโนทัศน์ ระหว่างวัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับวัยรุ่นชายปกติที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกัน ตามการรับรู้ของตนเอง (2534)
4. เพชรชมพู เทพพิพิธ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความชอบหนังสือการ์ตูน รายการโทรทัศน์ และเกมส์คอมพิวเตอร์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้น ป.6 (2532)
5. วรเชษฐ หอมจันทร์ เรื่อง การรับรู้ของเยาวชนในเขตชุมชนคลองเตย เกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการชักจูงเยาวชนไปสู่การสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบน (2540)

งานวิจัยพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น บางครั้งจะเป็นแบบ Long Period/Longitudinal Study เพื่อติดตามพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การวิจัยในลักษณะเด่น เช่น เว้นระยะในการตอบแบบสอบถามจากครั้งแรกนานถึง 1 ปี โดยให้กลุ่มตัวอย่างเดิมเป็นผู้ตอบอีกครั้ง หรืออาจใช้วิธีสัมภาษณ์ หรือเพียงแต่สังเกตพฤติกรรม หรือนำกลับมาทำการทดลอง เป็นต้น งานวิจัยในลักษณะนี้จะเห็นผลได้ชัดเจนกว่างานวิจัยในระยะสั้นๆ เนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเป็นสิ่งที่สั่งสมมาตามอายุที่มากขึ้นของกลุ่มตัวอย่าง แต่เนื่องจากต้องใช้เวลายาวนาน ทั้งยังต้องติดตามกลุ่มตัวอย่างเดิม ซึ่งบางครั้งเป็นการยากมาก ตัวอย่างของงานวิจัยในลักษณะนี้ มักเป็นงานวิจัยของต่างประเทศ เช่น งานวิจัยของ Monrow M. Lofkowitz, Leonard D. Eron, Leopold O. Walder และ L. Rowell Huesmann เรื่อง Television Violence and Child Aggression: A Following Study (1972) งานวิจัยของ John P. Robinson และ Jerald G. Bachman เรื่อง Television Viewing Habits and Aggression (1972) เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ในการกำหนดแนวทางในงานวิจัย จะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยในการที่จะออกแบบให้มีความพอเหมาะกับการวิจัยของตน ซึ่งวิธีการต่างๆ ล้วนแต่มีข้อดีในตัวเอง เพียงแต่ผู้วิจัยต้อง

เลือกมาใช้อย่างรัดกุมและเหมาะสมเท่านั้น สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยจะนำเอาวิธีการวิจัยโดยการใช้อย่างสอบถามมาใช้ เนื่องจากเป็นวิธีการวัดที่สามารถเห็นค่าความแตกต่างในแต่ละตัวแปรที่กำหนดได้อย่างชัดเจน ทั้งยังมีความเป็นธรรมชาติและไม่มีความซับซ้อน ตลอดจนมีความสมจริงด้วยการสร้างแบบสอบถามที่ตั้งอยู่บนสภาพความเป็นจริง เพื่อพิสูจน์สมมุติฐาน ดังนี้

สมมุติฐานการวิจัย

การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคมมีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชาย

จากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวมาทั้งหมด สามารถให้คำจำกัดความของคำศัพท์ที่นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

นิยามศัพท์

1. การเปิดรับสื่อมวลชน (Media Exposure) หมายถึง การอ่าน การชม เรื่องราว ข่าวสาร หรือเนื้อหาต่างๆผ่านสื่อ โดยแบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ
  - 1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ในที่นี้คือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น
  - 1.2 สื่อภาพเคลื่อนไหว ในที่นี้คือ โทรทัศน์และภาพยนตร์
2. สื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง หมายถึง เรื่องราวที่ถูกถ่ายทอดผ่านทางสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการทำให้บุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บล้มตาย เดือดร้อน หรือเจ็บปวดด้วยการกระทำทางวาจา และ/หรือทางร่างกาย รวมทั้ง ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย
3. สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) หมายถึง สิ่งต่างๆที่อยู่แวดล้อมและมีความสัมพันธ์ต่อบุคคล ได้แก่
  - 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัว (Family) ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ หรือวิธีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน ในลักษณะของการพูดจាកัน การปฏิบัติต่อกัน และการทำกิจกรรมร่วมกัน
  - 3.2 ความสัมพันธ์ต่อครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) หรือวิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง
  - 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน (Peer Group) หรือวิธีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง

4. วัยรุ่น (Adolescence) วัยที่มีการพัฒนาทางร่างกาย และจิตใจ เพื่อเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่อย่างเต็มที่ แต่ยังคงค้างงอยู่ระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ โดยมีสภาวะทางจิตใจยังไม่คงที่และมีความผันแปรทางอารมณ์สูง
5. การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง สภาวะที่บุคคลมีการสังเกตจากสื่อต่างๆ รอบตัวแล้วนำมาผ่านกระบวนการทางสมอง และมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เพื่อที่จะนำออกมาใช้ต่อไปในอนาคต
6. พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior) หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่พยายามให้บุคคลอื่นได้รับความเจ็บปวด หรือบาดเจ็บ ซึ่งอาจเป็นทางด้านร่างกายหรือทางด้านจิตใจ รวมทั้งก่อให้เกิดความเสียหายของทรัพย์สินต่างๆ และจะมีการแสดงออกโดยการใช้คำพูดและ/หรือการใช้ร่างกายกระทำ

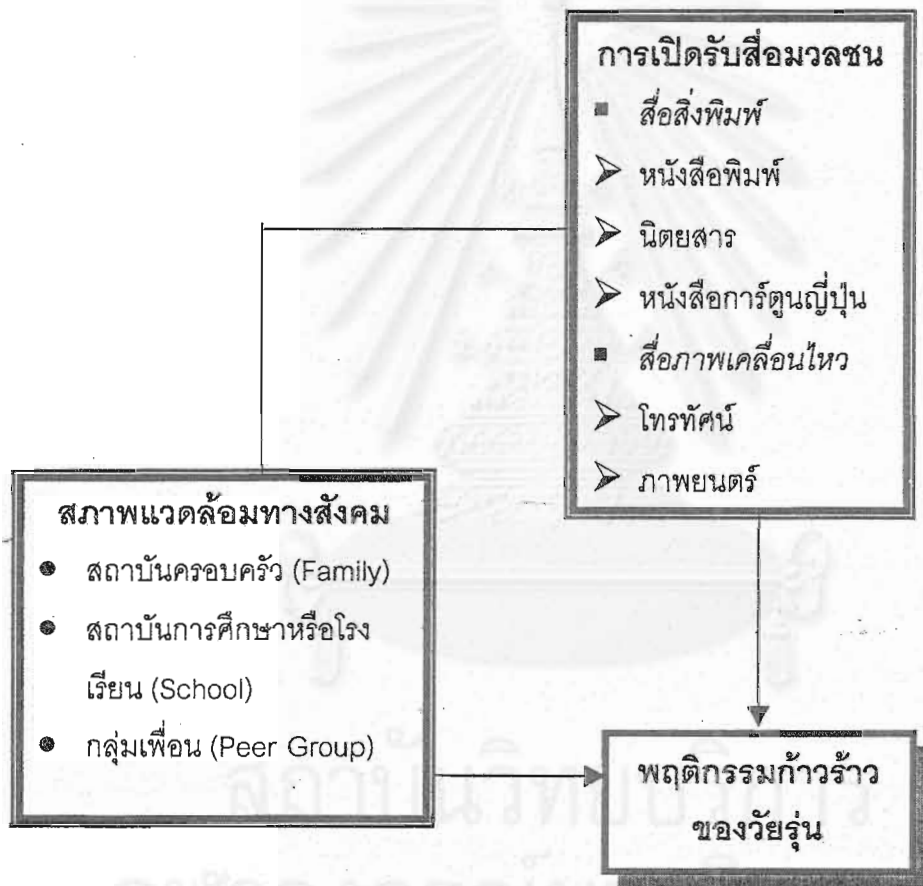

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบการวิจัย

ความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชาย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร กล่าวคือ การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง (Exposure to Violence in Mass Media) และ สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ต่อพฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior) ของ กลุ่มตัวอย่าง โดยจะใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นแนวทางในการศึกษา

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยมุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มนักเรียนโรงเรียนอาชีวะ ซึ่งเป็นวัยรุ่นชายที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี เนื่องจาก

1. เป็นโรงเรียนที่มักประสบปัญหาทางพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. เป็นช่วงวัยที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างเห็นได้ชัดในปัจจุบัน ดังปรากฏในข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำ
3. เป็นช่วงอายุคาบเกี่ยวระหว่างวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งเป็นวัยที่การพัฒนาทาง จิตใจ ยังไม่เต็มที่และมักจะถูกชักจูงให้กระทำพฤติกรรมก้าวร้าวได้ง่าย
4. เป็นเพศที่สังคมเปิดโอกาสให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาได้สูงกว่าเพศหญิง
5. งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญและมุ่งศึกษากลุ่มวัยเด็ก มากกว่า ดังนั้น การเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงมุ่งไปที่โรงเรียนอาชีวะ และจะทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนชายระดับปวช. เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุในช่วงดังกล่าว ซึ่งในการเลือกโรงเรียนได้ทำการสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่รับผิดชอบดูแลในกลุ่มของโรงเรียนอาชีวะ ทั้งนี้ เนื่องจากต้องการให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับทางสังคมที่ใกล้เคียงกันและมีพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับสูงและระดับต่ำ ในจำนวนเท่าๆกัน จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้มาซึ่ง โรงเรียนที่มีปัญหาของพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูง 1 โรงเรียน และโรงเรียนที่มีปัญหาของพฤติกรรม ก้าวร้าวในระดับต่ำ 1 โรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนพาณิชยการสันติราษฎร์
2. โรงเรียนเทคนิคกรุงเทพฯ

และจะมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 200 คน โรงเรียนละจำนวน 100 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในจำนวนที่ไม่สูงนัก เพราะต้อง

การศึกษาในลักษณะของการเปรียบเทียบตัวแปรที่กำหนดเท่านั้น จึงไม่จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ในเหมือนในการวิจัยที่เน้นศึกษาในเชิง descriptive ซึ่งจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลจากคนจำนวนมาก เพื่อให้ผลที่ออกมาสามารถเป็นตัวแทนลักษณะโดยรวมของประชากรทั้งหมดได้

ตัวแปรและวิธีวัดตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ที่นำมาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. **สื่อมวลชน (Mass Media)** ในที่นี้ หมายถึง การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง ทั้งจากสื่อสิ่งพิมพ์ คือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น และจาก สื่อ ภาพเคลื่อนไหว คือ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ (ตารางที่ 3.1)
2. **สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment)** อันได้แก่ สถาบันครอบครัว (Family) สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) และกลุ่มเพื่อน (Peer Group) (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 แสดงตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระตัวที่ 1	ตัวแปรอิสระตัวที่ 2
<p>การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง (ในรูปแบบของพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกทั้งทางร่างกายและ/หรือจิตใจ) แบ่งเป็น</p> <p>1. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • หนังสือพิมพ์ เน้นที่ข่าวหน้าหนึ่ง ที่มีการนำเสนอเกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรมในสังคมอย่างเด่นชัด โดยเน้นที่หนังสือพิมพ์ประชานิยม คือ ไทยรัฐ ข่าวสด เดลินิวส์ • นิตยสาร เน้นการนำเสนอเรื่องราวและภาพเกี่ยวกับความรุนแรง การต่อสู้ สงคราม การก่ออาชญากรรม การทำลายข้าวของ การทะเลาะวิวาท ฯลฯ • หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น (ลักษณะเดียวกันกับนิตยสาร) <p>2. สื่อภาพเคลื่อนไหว ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • โทรทัศน์ เน้นในด้านของการนำเสนอข่าว / หนึ่ง / ละคร / การ์ตูน เกี่ยวกับอาชญากรรม การทะเลาะวิวาท การทำร้าย/ฆ่ากัน การต่อสู้ ฯลฯ ทั้งรายการของไทยและต่างประเทศ • ภาพยนตร์ เน้นการนำเสนอเรื่องราวและภาพเกี่ยวกับความรุนแรง การต่อสู้ สงคราม การก่ออาชญากรรม การทำลายข้าวของ ฯลฯ ที่นำเสนอตามโรงภาพยนตร์ วิดีโอคอมพิวเตอร์ ฯลฯ 	<p>สภาพแวดล้อมทางสังคม แบ่งเป็น</p> <p>1. สถาบันครอบครัว (Family) ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์และการอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด แบบปล่อยปละละเลย แบบรักตามใจ และวิธีปฏิบัติที่ พ่อและแม่กระทำต่อกัน กล่าวคือ การพูดจา การกระทำ และการทำกิจกรรมร่วมกันของพ่อและแม่ <p>2. สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์และกลุ่มตัวอย่าง (วิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง) กล่าวคือ การพูดจา การกระทำ และการให้การอบรมดูแลของครูอาจารย์ <p>3. กลุ่มเพื่อน (Peer Group) ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนและกลุ่มตัวอย่าง (วิธีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง) กล่าวคือ การพูดจา การกระทำของเพื่อน

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะเป็นลักษณะของแบบสอบถามประเภทตอบด้วยตนเอง (Self-questionnaire) ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดแบบให้เลือกตอบเป็นพื้นฐาน ซึ่งคำถามเพื่อวัดตัวแปรอิสระทั้งสองตัวจะอยู่ในแบบสอบถามชุดที่ 1 ซึ่งแบ่งคำถามออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ (คำถามตอนที่ 1) สภาพแวดล้อมทางสังคม (คำถามตอนที่ 2 - 4) และการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง (คำถามตอนที่ 5) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คำถามตอนที่ 1 จำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามที่วัดเกี่ยวกับ**ลักษณะทางประชากรศาสตร์**

ข้อ 1 – 2 ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อ 3 – 6 ข้อมูลของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง เช่น การศึกษา อาชีพ และรายได้

ข้อ 7 วัดสถานภาพทางครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

ในข้อที่ 3 – 7 จะมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation – S.D.)

ข้อ 8 วัดสถานะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และเพื่อน และกลุ่มตัวอย่าง

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

สนิทกันมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
สนิทกันมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
สนิทกันปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่สนิทเท่าไร	ให้คะแนน	2	คะแนน
ห่างเหิน	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. คำถามตอนที่ 2 ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน รวม 26 ข้อ เป็นคำถามเพื่อวัด

ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวกับสถาบันครอบครัว ได้แก่

ความสัมพันธ์

ระหว่างพ่อแม่และกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น

2.1 คำถามตอนที่ 2.1 จำนวน 18 ข้อ วัดตัวแปรสถาบันครอบครัว กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดู อันได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ ดังนี้

ข้อ 1 – 8 วัดการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด (อิทธิพลในการแสดงแบบ)

ข้อ 9 – 13 วัดการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (อิทธิพลในการเสริมแรง)

ข้อ 14 – 18 วัดการเลี้ยงดูแบบตามใจ (อิทธิพลในการเสริมแรง)

2.2 คำถามตอนที่ 2.2 จำนวน 8 ข้อ วัดตัวแปรสถาบันครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ของกลุ่มตัวอย่างกล่าวคือ วิธีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน (อิทธิพลในการแสดงแบบ) โดยในการสร้างแบบสอบถามได้ศึกษาจากแบบสอบถามของ ม.ร.ว. สมพร สุทัศน์ีย์ (2529) ที่มีการวิจัยในเรื่องดังกล่าวมาประกอบ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และกลุ่มตัวอย่างออกมา

3. คำถามตอนที่ 3 จำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามเพื่อวัดตัวแปรสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์และกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งอิทธิพลของครูอาจารย์ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การแสดงแบบ (คำถามข้อ 3, 4, 6, 8 และ 9) และการเสริมแรง (คำถามข้อ 1, 2, 5, 7 และ 10) ซึ่งสร้างจากแนวคิดในเรื่องดังกล่าวของนักจิตวิทยาทางสังคม ประสิทธิภาพของผู้ทำการวิจัย และจากการสอบถามจากนักเรียนทุกๆไป แล้วจึงนำมารวบรวมและทำการสังเคราะห์ออกมา

4. คำถามตอนที่ 4 จำนวน 14 ข้อ เป็นคำถามเพื่อวัดตัวแปรสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนและกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถามของ ม.ร.ว. สมพร สุทัศน์ีย์ (2529) ซึ่งมีการวิเคราะห์อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนออกเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ การแสดงแบบ (คำถามข้อ ก.) และการเสริมแรง (คำถามข้อ ข.) โดยศึกษาจากแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura แนวคิดของนักจิตวิทยาคนอื่นๆ เช่น Hartup และแนวคิดเรื่องลักษณะพฤติกรรมตามการศึกษาวิจัยของ Berudt ตลอดจนมีการออกแบบสำรวจโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดจากนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 150 คน แล้วจึงทำการประมวลออกมาตัดแปลง และเรียบเรียงให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การตอบและให้คะแนน

คำถามตอนที่ 2 – 4 จะมีลักษณะ ให้กำหนดเกณฑ์การเกิดพฤติกรรมนั้นๆ จำนวน 10 ครั้ง หากข้อความใดในแบบสอบถามเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงที่กลุ่มตัวอย่างทำได้หรือระลึกได้ว่า เกิดขึ้นจำนวนกี่ครั้งจาก 10 ครั้ง ก็ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงให้ตรงกับช่องการประเมินที่กำหนดไว้ ดังนี้

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 9 - 10 ครั้ง ใน 10 ครั้ง หรือกล่าวได้ว่า เกิดขึ้นทุกครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “**ทำเป็นประจำ**”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 6 - 8 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้
นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำบ่อยๆ”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 3 - 5 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้
นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำค่อนข้างบ่อย”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 1 - 2 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้
นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “นานๆ ครั้ง”

ถ้าข้อความใดเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลง
ในช่อง “ไม่เคยทำเลย”

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ คือ

- ข้อความที่บ่งบอกลักษณะที่วัด หรือข้อความที่บ่งบอกลักษณะเชิงนิมิต
ในแบบสอบถาม ให้คะแนนดังนี้

ทำเป็นประจำ	ให้คะแนน	5	คะแนน
ทำบ่อยๆ	ให้คะแนน	4	คะแนน
ทำค่อนข้างบ่อย	ให้คะแนน	3	คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

- ข้อความที่บ่งบอกลักษณะเชิงนิเสธ ให้คะแนนตรงกันข้าม ดังนี้

ทำเป็นประจำ	ให้คะแนน	1	คะแนน
ทำบ่อยๆ	ให้คะแนน	2	คะแนน
ทำค่อนข้างบ่อย	ให้คะแนน	3	คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	ให้คะแนน	5	คะแนน

จากเกณฑ์การให้คะแนนดังกล่าว ถือว่าคนที่ให้คะแนนมากในลักษณะใด จะมี

ลักษณะนั้นในระดับสูง

- คำถามตอนที่ 5 จำนวน 13 ข้อ เป็นคำถามเพื่อวัดตัวแปรสื่อมวลชน ได้แก่
การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง โดยแบ่งเป็น คำถามข้อ 1 - 6
เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนโดยทั่วไป (คำถามข้อ 1) และเกี่ยวกับการ
เปิดรับสื่อมวลชนมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง (คำถามข้อ 2 - 6) ส่วนคำถามข้อ 7 - 11
เป็นคำถามเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องระหว่างกลุ่มตัวอย่างและการเปิดรับสื่อมวลชน ดังนี้

ข้อ 1 ข้อมูลในการเปิดรับสื่อของกลุ่มตัวอย่างโดยทั่วไป โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation – S.D.)

ข้อ 2 – 6 วัดปริมาณการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงของกลุ่มตัวอย่างจากสื่อประเภทต่างๆ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย สื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น และ สื่อภาพเคลื่อนไหว ประกอบด้วย สื่อโทรทัศน์ และภาพยนตร์

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ คือ

เป็นประจำทุกวัน	ให้คะแนน	5	คะแนน
1 – 2 วันครั้ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
3 – 4 วันครั้ง	ให้คะแนน	3	คะแนน
อาทิตย์ละครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยอ่าน/สัปดาห์	ให้คะแนน	1	คะแนน

ข้อ 7 วัดความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกาย และทางวาจาที่นำเสนอผ่านทางสื่อมวลชน โดยแบ่งออกเป็น 10 ข้อย่อย

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ คือ

ถูกต้อง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่ถูกต้อง	ให้คะแนน	1	คะแนน

ข้อ 8 – 9 วัดการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดรับสื่อทางกาย (คำถามข้อ 8) และทางวาจา (คำถามข้อ 9)

ข้อ 10 – 11 วัดการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการนำเสนอความรุนแรงผ่านทางสื่อ กล่าวคือ เป็นเรื่องปกติธรรมดาของสังคม (คำถามข้อ 10) และเป็นพฤติกรรมที่สมควรกระทำ (คำถามข้อ 11)

โดยข้อที่ 9 – 11 มีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ คือ

เคยบ่อยมาก/เห็นด้วยอย่างมาก/สมควรอย่างมาก

ให้คะแนน 3 คะแนน

เคยเป็นบางครั้ง/เห็นด้วย/สมควร

ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่เคยเลย/ไม่เห็นด้วย/ไม่สมควร

ให้คะแนน 1 คะแนน

ตัวแปรตาม ที่นำมาวิจัยในครั้งนี้ คือ **พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior)** ทั้งความก้าวร้าวทางกายและความก้าวร้าวทางวาจา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะเป็นลักษณะของแบบสอบถามประเภทตอบด้วยตนเอง (Self-questionnaire) ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดแบบให้เลือกตอบเป็นพื้นฐาน ซึ่งคำถามเพื่อวัดตัวแปรตามดังกล่าว จะอยู่ในแบบสอบถามชุดที่ 2 ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างของ ทิพย์วัลย์ สุทิน (2538) ที่สร้างขึ้นโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาานิยามของพฤติกรรมก้าวร้าว โดยอาศัยแนวคิดของ Berkowitz (1965), Buss (1971) และ Bandura (1973) ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ความก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ ได้รับความเสียหายทางร่างกาย หรือจิตใจ และ/หรือ เป็นพฤติกรรมทำลายสิ่งของ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

ความก้าวร้าวทางกาย หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ เสียหายทางร่างกาย หรือจิตใจ ซึ่งการทำให้ได้รับความเสียหายทางจิตใจนั้น อาจเป็นการกระทำให้อับอายหรือใช้อำนาจบังคับจิตใจ รวมทั้งพฤติกรรมทำลายสิ่งของ ซึ่งยกเว้นการกระทำตามหน้าที่หรืออุบัติเหตุ

ความก้าวร้าวทางวาจา หมายถึง การพูด การใช้วาจา ที่ทำให้บุคคลได้รับความเสียหายทางด้านร่างกาย จิตใจ เช่น การพุดคุยเหยียดให้ทะเลาะ พุดให้ได้รับความเสียหาย พุดจาเยาะเย้ย ถากถาง ดูหมิ่น

2. สังเคราะห์คำที่แสดงถึงพฤติกรรมก้าวร้าว และจัดองค์ประกอบเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการศึกษาเปรียบเทียบจากงานวิจัยที่เคยมีผู้ศึกษาไว้ในอดีต
  3. สังเคราะห์พฤติกรรมก้าวร้าว จากความเห็นของครูอาจารย์ (ตารางที่ 3.2) และความเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษา (ตารางที่ 3.3) จำนวน 382 คน โดยได้นำคำตอบที่ได้มานับเป็นความถี่ของตัวอย่างพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งมีจำนวนความถี่เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้
- ตารางที่ 3.2 ลำดับที่และจำนวนความถี่ร้อยละ ของพฤติกรรมที่ครูอาจารย์ ระบุว่า เป็นพฤติกรรมก้าวร้าว**

ลำดับที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	จำนวนคน	จำนวนร้อยละ
1.	ทำลายสิ่งของเสียหาย เช่น ผลักโต๊ะ เก้าอี้ พังประตู หน้าต่าง ผนังห้องเรียน ทบกระแจก ชูตขีดโต๊ะ ม้านั่งรถ ฯลฯ	55	22.72
2.	พุดคำหยาบ ด่า สบถ เยาะเย้ย ถากถาง	41	16.94

ลำดับที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	จำนวนคน	จำนวนร้อยละ
3.	แสดงกริยากระด้างกระเดื่อง ทำทนายเมื่อถูกลงโทษ เช่น พุดจาได้เถียง พุดก่อกวน	32	13.22
4.	ขมขู่ ตะคอก รังแกเพื่อนที่อ่อนแอกว่า	22	9.09
5.	เขียนคำหยาบบนผนัง ประทับฝ่าเท้าบนผนังกำแพง บนโต๊ะเก้าอี้	21	8.67
6.	พุดล้อเพื่อนในจุดบกพร่อง ล้อชื่อพ่อแม่	20	8.26
7.	ขว้างปาสิ่งของใส่เพื่อนเมื่อไม่พอใจ	8	3.30
8.	ลักขโมย	8	3.30
9.	รีดไถเงินรุ่นน้อง บังคับให้ทำตาม	6	2.47
10.	ทำเพื่อนตบ/ชกต่อยเมื่อไม่ชอบหน้า	5	2.06
	รวม	242	100

ตารางที่ 3.3 ลำดับที่และจำนวนความถี่ร้อยละ ของพฤติกรรมที่นักเรียนระบุเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว

ลำดับที่	พฤติกรรมก้าวร้าว	จำนวนคน	จำนวนร้อยละ
1.	เตะโต๊ะ ฉีกป้าย พังเก้าอี้ ทำสิ่งของสกปรก	29	20.71
2.	ชกต่อย ตบ ทะเลาะ ยกพวกตีกัน	19	13.57
3.	แกล้งเพื่อนให้เดือดร้อน เช่น ชัดชา ทำลายข้าวของ	18	12.85
4.	พุดคำหยาบ ด่าเพื่อน สบถ	17	12.14
5.	เถียงผู้ใหญ่ แสดงกริยาตอบโต้ เมื่อไม่พอใจ	15	10.71
6.	พุดจាក้าวร้าว เสียดสี ด่าให้เสียหาย ยุแหย่เพื่อนให้ทะเลาะกัน	13	9.28
7.	ขมขู่ รีดไถคนที่อ่อนแอกว่า	9	6.42
8.	ขว้างปา โยนสิ่งของใส่เพื่อน	9	6.42
9.	โกรธแล้วระบายที่เพื่อน	4	2.85
10.	ทำร้ายคนอื่นโดยเจตนา	4	2.85
11.	พุดปด	2	1.42
12.	ขโมยเงิน	1	0.71
	รวม	140	100

4. นำเอาข้อมูลที่ได้มาสรุปถึงพฤติกรรมก้าวร้าวที่ออกมาในรูปแบบของความก้าวร้าวทางกาย และทางวาจา (ตารางที่ 3.4) และนำมาสร้างเป็นแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 58 ข้อ โดยวัดพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางวาจา และความก้าวร้าวทางกาย ในลักษณะของแบบวัดมาตราประมาณ 5 ระดับ คือ “**ทำเป็นประจำ**” “**ทำบ่อยๆ**” “**ทำค่อนข้างบ่อย**” “**นานๆ**

ครั้ง” และ “ไม่เคยทำเลย” แทนระดับความก้าวร้าวจากสูงสุดไปหาต่ำสุด โดยให้ผู้ตอบอ่านข้อความที่เป็นสถานการณ์แต่ละข้อแล้วเลือกตอบว่า ข้อความแต่ละข้อนั้นเกิดขึ้นในระดับใด

ตารางที่ 3.4 สรุปลักษณะที่ระบุว่าเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว

<p>พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย</p>	<p>ขวางทางเดิน ชัดขาให้ล้ม ตีง กระทบเลือดหรือกางเกง กระโปรง เลียนแบบท่าทาง ความผิด หรือข้อบกพร่องของเพื่อน ขว้างปาของให้โดนผู้อื่น รีดไถเงิน บังคับให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่เขาไม่เต็มใจ บังคับให้ทำตาม ถ้าไม่ทำตามก็ทำให้เขาได้รับบาดเจ็บทางกาย หรือจิตใจ ต่อสู้ทำร้ายกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ชกต่อย หยิก ตะ โข่ง ผลักโตะ เก้าอี้ให้ล้ม ทบ กระຈกให้พัง เขียนคำหยาบบนกระดาน ผ่นัง</p>
<p>พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา</p>	<p>พูดเสียงดังชัดจ้งหวะ พูดนินทา พูดเยาะเย้ย พูดประชดประชัน พูดยุให้เพื่อนทะเลาะกัน ด่าชื่อพ่อแม่ผู้อื่นเมื่อได้เตียงกัน พูดคำหยาบเมื่อได้เตียงกับผู้อื่น ตวาด ตะคอกผู้อื่น พูดขู่ ซึ่งแสดงความก้าวร้าว เช่น ฉ่นจะตบ ฉ่นจะหักแขน หรือจะดักทำร้าย</p>

เกณฑ์การให้คะแนน ถือเอาค่าตอบที่แสดงลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเกณฑ์ คือ ให้คะแนน 5 4 3 2 1 ตามลำดับตัวเลือกที่แสดงระดับคะแนนสูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้

ทำเป็นประจำ	ให้คะแนน	5	คะแนน
ทำบ่อยๆ	ให้คะแนน	4	คะแนน
ทำค่อนข้างบ่อย	ให้คะแนน	3	คะแนน
ทำนานๆ ครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

จากเกณฑ์การให้คะแนนดังกล่าว ถือว่า คนที่มีคะแนนมากในลักษณะใด ก็จะมีคุณลักษณะนั้นในระดับสูง

- นำแบบสอบถามมาทำการทดสอบกับนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 100 คน เพื่อวัดความเที่ยงตรง และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมข้ออื่น (Corrected Item Total Correlation) เพื่อคัดเลือกและปรับปรุงก่อนนำมาใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ข้อคำถามในแบบสอบถามชุดนี้มีความเหมาะสม กระชับ และตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำข้อคำถามทั้งหมดมาสังเคราะห์และปรับแก้ให้ตรงตามลักษณะที่ระบุว่าเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว (ตารางที่ 3.4) โดยแยกเป็นคำถามเพื่อวัดพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย จำนวน 15 ข้อ (คำถามข้อ 1 - 15) และคำถามเพื่อวัดพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา จำนวน 15 ข้อ (คำถามข้อ 15 - 30) รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนของคำถามในแบบสอบถามชุดที่ 1 (คำถามตอนที่ 2 - 4 และคำถามตอนที่ 5 ข้อ 2 -11) และแบบสอบถามชุดที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เกณฑ์การให้คะแนนจากคำตอบ 5 ระดับ

ระดับคะแนนมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความถี่ของการกระทำอยู่ในระดับสูงที่สุด

ระดับคะแนนมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความถี่ของการกระทำอยู่ในระดับสูง

ระดับคะแนนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความถี่ของการกระทำอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนนน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความถี่ของการกระทำอยู่ในระดับต่ำ

ระดับคะแนนน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความถี่ของการกระทำอยู่ในระดับต่ำที่สุด

2. เกณฑ์การให้คะแนนจากคำตอบ 3 ระดับ

ระดับคะแนนมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง เคยบ่อยมาก เห็นด้วยอย่างมาก ถูกต้อง และ สมควร
อย่างมาก

ระดับคะแนนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง เคยเป็นบางครั้ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และสมควร
ระดับคะแนนน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ไม่เคยทำ ไม่เห็นด้วย ไม่ถูกต้อง และไม่สมควร

การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จมาทำการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มนักเรียนชายอายุระหว่าง 16 – 18 ปี จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค รวมทั้งเพื่อแก้ไขและปรับปรุงคำถามในแต่ละข้อให้มีความกระชับและตรง
วัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น และเนื่องจากคำถามในแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคำถามที่อ้างอิงจากงานวิจัยต่างๆ
ซึ่งล้วนแล้วแต่เคยถูกนำมาใช้และได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ
ทำให้คำถามที่ปรากฏในแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดมีความเที่ยงตรง

ส่วนความน่าเชื่อถือนั้น จากการทำการทดสอบ (Pre-test) ได้ค่าความน่าเชื่อถือ ( ) จำแนกตามตัวแปรในแต่ละชุดคำถาม ดังนี้

1. คำถามชุดที่ 1 ตอนที่ 2.1 คือ ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู ได้ค่าความน่าเชื่อถือ เท่ากับ 0.82
2. คำถามชุดที่ 1 ตอนที่ 2.2 คือ ตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ ได้ค่าความน่าเชื่อถือ เท่ากับ 0.77
3. คำถามชุดที่ 1 ตอนที่ 3 คือ ตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์และกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความน่าเชื่อถือ เท่ากับ 0.74
4. คำถามชุดที่ 1 ตอนที่ 4 คือ ตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความน่าเชื่อถือ เท่ากับ 0.93
5. คำถามชุดที่ 1 ตอนที่ 5 คือ ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง ได้ค่าความน่าเชื่อถือ เท่ากับ 0.78
6. คำถามชุดที่ 2 คือ ตัวแปรพฤติกรรมก้าวร้าว ได้ค่าความน่าเชื่อถือ เท่ากับ 0.92

โดยเมื่อนำค่าความน่าเชื่อถือของข้อคำถามทั้งหมด ได้ผลลัพธ์เท่ากับ 0.94 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับสูง

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. ติดต่อขอความร่วมมือ โดยมีหนังสือถึงผู้อำนวยการของโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง คือ โรงเรียนพณิชยการ สันติราษฎร์ และโรงเรียนเทคนิคกรุงเทพ เพื่อขี้อำนวยความสะดวก ขั้นตอน และเงื่อนไขในการทำวิจัย ตลอดระยะเวลาที่ใช้ ซึ่งกำหนดไว้ประมาณ 1 ชั่วโมง
2. แจกแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดไปพร้อมๆกันให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชายระดับปวช. จำนวนโรงเรียนละ 100 ชุด รวมทั้งสิ้น 200 ชุด (แต่ละคนจะได้แบบสอบถามคนละ 2 ชุด)
3. การทำแบบสอบถามจะเริ่มจากการทำแบบสอบถามชุดที่ 1 ก่อน แล้วจึงต่อดำเนินการทำแบบทดสอบชุดที่ 2 ก่อนเริ่มลงมือทำผู้ทำการวิจัยจะอธิบายเงื่อนไขต่างๆของแบบสอบถามและคำถามในแต่ละชุดแต่ละตอนให้ชัดเจน

การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว นำแบบสอบถามทั้งหมดมาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วจึงทำการประมวลผลและหาความสัมพันธ์ โดยเริ่มจากแบบสอบถามชุดที่ 1 มาจัดแบ่งกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

ในการจัดกลุ่มเพื่อทำการประมวลผล จะมีการจัดแบ่งตามตัวแปรสภาพแวดล้อมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ โดยตัวอย่างที่ได้มาในแต่ละกลุ่มสามารถเป็นตัวอย่างที่ซ้ำกันได้ ซึ่งมีการจัดแบ่งตัวแปรออกเป็น 6 ตัวแปร (ตารางที่ 3.1) กล่าวคือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ หรือวิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน
5. ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์และกลุ่มตัวอย่าง หรือวิถีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง
6. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนและกลุ่มตัวอย่าง หรือวิถีปฏิบัติของกลุ่มเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางสังคมแต่ละตัวว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับการเปิดรับสื่อมวลชนหรือไม่ อย่างชัดเจน โดยแต่ละกลุ่มตัวแปรจะถูกนำมาจัดแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยอีกครั้งหนึ่ง ด้วยการนำเอาคะแนนที่มีการประมวลผลเรียบร้อยแล้วจากแบบสอบถามชุดที่ 1 มาตัดกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนตกอยู่ในช่วงกลางหรือในช่วงของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มออกไป เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดมาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน โดยนำผลที่ได้มาจัดเข้ากลุ่มย่อย 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมในทางลบ ซึ่งมีผลคะแนนที่ได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

- ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัว (Family) และกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยทางด้านครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว กล่าวคือ
    - 1) การอบรมเลี้ยงดู กลุ่มตัวอย่างมีการอบรมเลี้ยงดูที่ถือว่า เป็นตัวแบบและส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูง โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้
      - การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
      - การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
      - การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและตามใจ
    - 2) ความแตกแยกของครอบครัว ในที่นี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ หรือวิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน ได้แก่ ความห่างเหิน ซึ่งพิจารณาจากการทำกิจกรรมร่วมกันในระดับต่ำหรือไม่ มีเลย ขาดความปรองดอง และมักมีการทะเลาะเบาะแว้งอยู่เสมอ
  - ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานการศึกษา หรือ โรงเรียน (School) และกลุ่มตัวอย่าง หรือวิถีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความห่างเหิน การละเลยไม่อบรมเอาใจใส่ และความไม่แน่นอนของการกวาดล้างพฤติกรรมและการลงโทษของครูอาจารย์
  - ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน (Peer Group) และกลุ่มตัวอย่าง หรือวิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การเป็นแบบอย่างและสนับสนุนกันให้กระทำพฤติกรรมก้าวร้าวต่อทั้งทางวาจา และ/หรือ ทางร่างกาย
- และมีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับสูง** โดยมีผลคะแนนที่ได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

2. **กลุ่มที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมในทางลบ และมีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับต่ำ** โดยมีผลคะแนนที่ได้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม
3. **กลุ่มที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมในทางบวก** ซึ่งมีผลคะแนนที่ได้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม
- ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัว (Family) และกลุ่มตัวอย่างเป็นไปอย่างอบอุ่น มีการหลงใหลอย่างมีเหตุผล มีความเข้าใจอันดีและเป็นที่ยอมรับเมื่อมีปัญหา
  - ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) และกลุ่มตัวอย่างเป็นไปอย่างใกล้ชิด มีการอบรมดูแล และคอยเอาใจใส่ในความประพฤติของกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนคอยให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหา
  - ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน (Peer Group) และกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่กระทำและไม่ส่งเสริมซึ่งกันและกันในการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางวาจาและ/หรือทางร่างกาย
- และมีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับสูง** โดยมีผลคะแนนที่ได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

4. **กลุ่มที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมในทางบวกและมีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับต่ำ** โดยมีผลคะแนนที่ได้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

หลังจากนั้น ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้มาซึ่งจำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยเท่าๆกัน โดยจำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยจะมี 30 ตัวอย่าง รวมทั้ง 4 กลุ่มย่อยจะประกอบด้วยจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 120 ตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวแปร และท้ายสุดจึงนำแบบสอบถามชุดที่ 2 ของ กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยนั้นมาทำการให้คะแนน เพื่อหาค่าความแปรปรวนเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า **การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคมมีความสัมพันธ์ ในเชิงปฏิสัมพันธ์ ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชาย โดยมีตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังตารางที่ 3.5**

ตารางที่ 3.5 แสดงตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
การเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคม	พฤติกรรมก้าวร้าว (ทางกายและทางวาจา)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ทดสอบสมมติฐาน

- ค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation-S.D.)
- ค่าความแปรปรวน (Analysis of Variance): Two-way Anova

บทที่ 4 ผลการวิจัย

จากการวิจัยถึงความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคม อันประกอบด้วย

1. สถาบันครอบครัว (Family) ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ และวิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน
2. สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) ได้แก่ วิถีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง
3. กลุ่มเพื่อน (Peer group) ได้แก่ วิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง

ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชายพบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงนั้นไม่มีอิทธิพลหรือส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างเพียงกรณีเดียวคือ กรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เท่านั้น ส่วนสภาพแวดล้อมทางสังคม กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดู วิถีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง และ วิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลหรือส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ยกเว้นในกรณีวิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นชายตอนปลาย ที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี จำนวน 200 คน โดยมีข้อมูลทั่วไป ดังนี้

การศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา

การศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ค่อยสูงมากนัก โดยจะอยู่ใน ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 33.5 รองลงมา อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 26.5 และมัธยมศึกษา ร้อยละ 19.5 ดังปรากฏในตารางที่ 4.1 ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดาหรือมารดา (เลือกตอบผู้ที่มีการศึกษาสูงสุด)

ระดับการศึกษา	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	8	4.0
ประถมศึกษา	67	33.5
มัธยมศึกษา	39	19.5
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า เช่น ปวช. ปวส.	53	26.5
ปริญญาตรี	22	11.0
ปริญญาโท	8	4.0
สูงกว่าปริญญาโท	1	0.5
อื่นๆ	2	1.0
รวม	200	100

รายได้ของบิดามารดา

รายได้ของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รายได้ต่อเดือนของบิดาและมารดาของกลุ่มตัวอย่าง จะอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 40.5 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 31 ซึ่งถือเป็นรายได้ในช่วงปานกลางค่อนข้างต่ำ เรียกได้ว่า เป็นกลุ่มที่มีสภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่สูงนัก (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ของบิดามารดา รวมกันต่อเดือน

รายได้	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	62	31.0
10,001 – 20,000 บาท	81	40.5
20,001 – 30,000 บาท	32	16.0
30,001 – 40,000 บาท	12	6.0
สูงกว่า 40,001 บาท	13	6.5
รวม	200	100

อาชีพของบิดาและมารดา

บิดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ 3 อันดับแรก ดังนี้ ลูกจ้างร้อยละ 26 นักธุรกิจขนาดเล็ก (ค้าขายเล็กๆ น้อย) ร้อยละ 23 และรับราชการ ร้อยละ 16.5 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพของบิดา

อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ
รับราชการ	33	16.5
นักธุรกิจขนาดใหญ่	5	2.5
นักธุรกิจขนาดเล็ก	46	23
ลูกจ้าง	52	26
ผู้ใช้แรงงาน	6	3
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	31	15.5
อื่นๆ (พนักงานขับรถ)	27	13.5
รวม	200	100

ส่วนมารดาของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพ 3 อันดับแรก ดังนี้ นักธุรกิจขนาดเล็ก (ค้าขายเล็กๆ น้อย) ร้อยละ 29.5 อื่นๆ (เช่น แม่บ้าน) ร้อยละ 29.5 และลูกจ้าง ร้อยละ 23.5

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพของมารดา

อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ
รับราชการ	16	8
นักธุรกิจขนาดใหญ่	8	1
นักธุรกิจขนาดเล็ก	59	29.5
ลูกจ้าง	47	23.5
ผู้ใช้แรงงาน	4	2
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	13	6.5
อื่นๆ (แม่บ้าน)	59	29.5
รวม	200	100

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา

สถานภาพการสมรสของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 72.5 อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่ ร้อยละ 14 หย่าร้าง ร้อยละ 9 และ อื่นๆ (เสียชีวิต) ร้อยละ 4.5 ดังปรากฏใน ตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา

สถานภาพการสมรส	จำนวนคน	ร้อยละ
อยู่ด้วยกัน	145	72.5
แยกกันอยู่	28	14.0
หย่าร้าง	19	9.0
อื่นๆ (เสียชีวิต)	9	4.5
รวม	200	100

ความสัมพันธ์ต่อบุคคลแวดล้อม

ในด้านความสัมพันธ์ต่อบุคคลแวดล้อม (ตารางที่ 4.6) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนิทสนมกับบุคคลแวดล้อมพอสมควร โดยอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับสูง มีรายละเอียดดังนี้

1. ความสัมพันธ์ต่อบิดามารดา ร้อยละ 49.5สนิทกันมากที่สุด ร้อยละ 33.5 สนิทกันมาก ร้อยละ 12.5 สนิทปานกลาง ร้อยละ 3 ไม่สนิทเท่าไร และ ร้อยละ 1.5 ห่างเหิน เห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ต่อบิดามารดาในระดับสูง คือ สนิทกันมากที่สุด
2. ความสัมพันธ์ต่อครูอาจารย์ ร้อยละ 64 สนิทปานกลาง ร้อยละ 19 ไม่สนิทเท่าไร ร้อยละ 14 สนิทกันมาก ร้อยละ 2.5 สนิทกันมากที่สุด และร้อยละ 0.5 ห่างเหิน เห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ต่อครูอาจารย์ในระดับปานกลาง
3. ความสัมพันธ์ต่อเพื่อน ร้อยละ 56.5 สนิทกันมาก ร้อยละ 23.5 สนิทกันมากที่สุด ร้อยละ 19 สนิทปานกลาง และร้อยละ 2 ไม่สนิทเท่าไร จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ต่อเพื่อนในระดับค่อนข้างสูงคือ สนิทกันมาก

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสัมพันธ์ต่อบุคคลแวดล้อม

ความสัมพันธ์ต่อบุคคลแวดล้อม	บิดามารดา		ครูอาจารย์		เพื่อน	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
สนิทกันมากที่สุด	99	49.5	5	2.5	47	23.5
สนิทกันมาก	67	33.5	28	14.0	13	56.5
สนิทปานกลาง	25	12.5	128	64.0	38	19.0
ไม่สนิทเท่าไร	6	3.0	38	19.0	2	1.0
ห่างเหิน	3	1.5	1	0.5	-	-
รวม	200	100	200	100	200	100

ปริมาณการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง

การเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่างๆที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงของกลุ่มตัวอย่างในระยะเวลา 1 สัปดาห์ พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุด โดยเปิดรับเป็นประจำทุกวันคือ หนังสือพิมพ์ คือ ร้อยละ 40.5 รองลงมาคือ นิตยสาร โดยเปิดรับสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 33.5 และ หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น เปิดรับน้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 32 ส่วนสื่อภาพเคลื่อนไหว กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุดและเปิดรับเป็นประจำทุกวันคือ โทรทัศน์ ร้อยละ 36.5 รองลงมาคือ ภาพยนตร์ โดยเปิดรับเพียงสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 47 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ที่มีเนื้อหารุนแรงในระยะเวลา 1 สัปดาห์

ความถี่ในการเปิดรับ	หนังสือพิมพ์		นิตยสาร		การ์ตูนญี่ปุ่น		โทรทัศน์		ภาพยนตร์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เป็นประจำทุกวัน	81	40.5	12	6	25	12.5	73	36.5	28	14
2. 1-2 วันครั้ง	50	25	31	15.5	21	10.5	39	19.5	32	16
3. 3-4 วันครั้ง	30	15	25	12.5	28	14	31	15.5	33	16.5
4. สัปดาห์ละครั้ง	34	17	67	33.5	62	31	40	20	94	47
5. น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง	5	2.5	65	32.5	64	32	17	8.5	13	6.5
รวม	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100

จากตารางข้างต้นสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง เรียงตามลำดับความถี่ต่อ 1 สัปดาห์ ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ : เป็นประจำทุกวัน ร้อยละ 40.5 ของกลุ่มตัวอย่าง
2. โทรทัศน์ : เป็นประจำทุกวัน ร้อยละ 36.5 ของกลุ่มตัวอย่าง
3. ภาพยนตร์ : สัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 47 ของกลุ่มตัวอย่าง
4. นิตยสาร : สัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 33.5 ของกลุ่มตัวอย่าง
5. หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น : น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 32 ของกลุ่มตัวอย่าง

ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวที่นำเสนอผ่านทางสื่อมวลชน

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวที่นำเสนอผ่านทางสื่อมวลชน เช่น การทำลายทรัพย์สินให้เสียหายเพื่อระบายความโกรธ การพาพรรคพวกไปดักทำร้ายผู้ที่มารังเกศน การกลั่นแกล้งผู้ที่ตนไม่พอใจ เป็นต้น พบว่า ร้อยละ 62 ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง โดยมีเพียงร้อยละ 26.5 ที่มีความคิดเห็นว่าเป็นไม่แน่ใจ และร้อยละ 11.5 มีความคิดเห็นว่าเป็นถูกต้อง ดังปรากฏในตารางที่ 4.8 และเมื่อพิจารณาแยกตามปริมาณการเปิดรับสื่อพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่มีการเปิดรับในระดับสูงและระดับต่ำมีความคิดเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ถึงร้อยละ 62.4 และร้อยละ 61.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นของต่อพฤติกรรมก้าวร้าวที่ปรากฏในสื่อมวลชน

ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวที่ปรากฏในสื่อมวลชน	การเปิดรับสื่อมวลชน				ผลโดยรวม (ไม่แบ่งกลุ่มตามการเปิดรับ)	
	ระดับสูง		ระดับต่ำ		จำนวนคน	ร้อยละ
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ		
ถูกต้อง	14	12.8	9	9.9	23	11.5
ไม่แน่ใจ	27	24.8	26	28.6	52	26.5
ไม่ถูกต้อง	68	62.4	56	61.5	124	62.0
รวม	109	100	91	100	200	100

การเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวจากการเปิดรับสื่อมวลชน

การเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดรับสื่อมวลชน (ตารางที่ 4.9) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้พฤติกรรมก้าวร้าวที่ได้จากการเปิดรับสื่อมวลชน ทางกาย เช่น การทำลายข้าวของ การทะเลาะชกต่อย การทำร้ายร่างกายผู้อื่น เป็นต้น ร้อยละ 53.5 ทางวาจา เช่น การพูดจาเยาะเย้ย การเอะอะด่าว่าด้วยถ้อยคำหยาบคาย การขู่ตะคอก เป็นต้น ร้อยละ 67 รองลงมาคือ ไม่เคยมีการใช้พฤติกรรมก้าวร้าวที่ได้จากการเปิดรับสื่อมวลชน ทางกาย ร้อยละ 44.5 ทางวาจา ร้อยละ 30 และมีการใช้พฤติกรรมก้าวร้าวที่ได้จากการเปิดรับสื่อมวลชนบ่อยครั้งมาก ทางกาย ร้อยละ 2 ทางวาจา ร้อยละ 2.5 และเมื่อพิจารณาแยกตามปริมาณการเปิดรับสื่อพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่มีการเปิดรับในระดับสูงและระดับต่ำ มีการนำเอาพฤติกรรมจากสื่อไปใช้ โดยตอบว่า เคยบางครั้ง แบ่งเป็น ทางกาย ร้อยละ 58.7และ ร้อยละ 47.3 ตามลำดับ และทางวาจา ร้อยละ 67.0 ทั้งสองกลุ่ม

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการใช้พฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและทางวาจาที่ได้จากการเปิดรับสื่อมวลชนไปใช้ในชีวิตจริงในบางครั้ง จนถึง **ไม่เคยนำไปใช้เลย** โดยปรากฏความแตกต่างของปริมาณการเลียนแบบเมื่อมีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามปริมาณการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงเพียงเล็กน้อย

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย วาจาจากการเปิดรับสื่อมวลชน

การเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าว	การเปิดรับสื่อมวลชน				ผลโดยรวม (ไม่แบ่งกลุ่มตามการเปิดรับ)	
	ระดับสูง		ระดับต่ำ		จำนวนคน	ร้อยละ
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ		
1. ทางกาย						
เคยบ่อยมาก	3	2.8	1	1.1	4	2.0
เคยบางครั้ง	64	58.7	43	47.3	107	53.5
ไม่เคยเลย	42	38.5	47	51.6	89	44.5
รวม	109	100	91	100	200	100
1. ทางวาจา						
เคยบ่อยมาก	3	2.8	2	2.2	5	2.5
เคยบางครั้ง	73	67.0	61	67.0	134	67.0
ไม่เคยเลย	33	30.2	28	30.8	61	30.5
รวม	109	100	91	100	200	100

การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการนำเสนอความรุนแรงผ่านทางสื่อมวลชน มีดังนี้

- 1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำรุนแรงที่ได้จากการเปิดรับสื่อมวลชนว่า เป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในสังคม** (ตารางที่ 4.10) ผลปรากฏว่า เห็นด้วย ร้อยละ 49.5 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 41 และเห็นด้วยอย่างมาก ร้อยละ 9.5 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาแยกตามปริมาณการเปิดรับสื่อพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่มีการเปิดรับในระดับสูงและระดับต่ำ เห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าว ร้อยละ 45.0 และร้อยละ 54.9 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการกระทำรุนแรงที่ได้จากการเปิดรับสื่อมวลชนว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่เกิดขึ้นในสังคม

ความคิดเห็นต่อการกระทำรุนแรงที่ได้จากการรับสื่อว่าเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในสังคม	การเปิดรับสื่อมวลชน				ผลโดยรวม (ไม่แบ่งกลุ่มตามการเปิดรับ)	
	ระดับสูง		ระดับต่ำ		จำนวนคน	ร้อยละ
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ		
เห็นด้วยอย่างมาก	14	12.8	5	5.5	19	9.5
เห็นด้วย	49	45.0	50	54.9	99	49.5
ไม่เห็นด้วย	46	42.2	36	39.6	82	41.0
รวม	109	100	91	100	200	100

2. **ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อพฤติกรรมก้าวร้าวว่าเป็นสิ่งควรกระทำเมื่อตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม** (ตารางที่ 4.11) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าว **เห็นด้วยร้อยละ 52** ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 32 และ เห็นด้วยอย่างมาก ร้อยละ 15.5 ตามลำดับและเมื่อพิจารณาแยกตามปริมาณการเปิดรับสื่อพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่มีการเปิดรับในระดับสูงและระดับต่ำเห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าว ร้อยละ 45.0 และร้อยละ 54.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวว่าเป็นสิ่งควรกระทำเมื่อตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม

ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นสิ่งควรกระทำเมื่อตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม	การเปิดรับสื่อมวลชน				ผลโดยรวม (ไม่แบ่งกลุ่มตามการเปิดรับ)	
	ระดับสูง		ระดับต่ำ		จำนวนคน	ร้อยละ
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ		
เห็นด้วยอย่างมาก	17	15.6	14	15.4	31	15.5
เห็นด้วย	48	44.0	56	61.5	104	52.0
ไม่เห็นด้วย	44	40.4	21	23.1	65	32.5
รวม	109	100	91	100	200	100

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติธรรมดาของคนในสังคม ตลอดจนเป็นพฤติกรรมที่สมควรกระทำเมื่อตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ถึงแม้ว่าค่าเฉลี่ยอันดับรองลงมาคือ ไม่เห็นด้วย ก็ตาม

การทดสอบสมมติฐาน

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คน จะถูกนำมาแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงดังรายละเอียดในบทที่ 3 (หน้า 32-34) โดยจะประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรทั้งหมด 6 กลุ่มๆ ละ 120 ตัวอย่าง ซึ่งแต่ละกลุ่มตัวแปรจะประกอบด้วยกลุ่มย่อยๆ อีก 4 กลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวนกลุ่มละ 30 ตัวอย่าง เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า

**สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง
มีผลเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง**
โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 6 ตัวแปร ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. สภาพแวดล้อมทางสังคม : สถาบันครอบครัว (Family)
 : การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
- ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหา
 รุนแรงและระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด

ตัวแปร	เปิดรับสื่อรุนแรง		ค่าเฉลี่ย
	ระดับสูง	ระดับต่ำ	
การอบรมแบบเข้มงวดระดับสูง	58.97	53.60	56.28
การอบรมแบบเข้มงวดระดับต่ำ	49.10	51.17	50.13
ค่าเฉลี่ย	54.03	52.38	

หมายเหตุ: จำนวนตัวอย่างในแต่ละตัวแปรมี 30 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 120 ตัวอย่าง

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวดังปรากฏในตารางข้างต้นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดในระดับสูงจะมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดในระดับต่ำ โดยในตารางที่ 4.13 ได้แสดงให้เห็นถึงผลโดยตรงที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในขณะที่การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่มีความสอดคล้องกันเมื่อมีการเปิดรับสื่อในระดับสูงและต่ำ ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีการอบรมแบบเข้มงวดในระดับต่ำ และผลจากตารางที่ 4.13 นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ทั้งการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ต่างไม่แสดงผลในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

Source		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ผลโดยตรง	การอบรมแบบเข้มงวด	1134.68	1	1134.68	6.13	.015 *
	การเปิดรับสื่อรุนแรง	81.68	1	81.68	441	0.51
ผลเชิงปฏิสัมพันธ์	การอบรมแบบเข้มงวดและการเปิดรับสื่อรุนแรง	414.41	1	414.41	2.24	0.14
ผลรวม		23099.79	119	194.12		

* Sig. < 0.05

ดังนั้น ผลการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 จึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน เนื่องจากทั้งสองตัวแปร คือ ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง และตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ไม่แสดงความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2. สภาพแวดล้อมทางสังคม : สถาบันครอบครัว (Family)
 : การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
- ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหา
 รุนแรงและระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ตัวแปร	เปิดรับสื่อรุนแรง		ค่าเฉลี่ย
	ระดับสูง	ระดับต่ำ	
การอบรมแบบปล่อยปละละเลยระดับสูง	61.80	53.63	57.72
การอบรมแบบปล่อยปละละเลยระดับต่ำ	48.17	52.10	50.13
ค่าเฉลี่ย	54.98	52.87	

หมายเหตุ: จำนวนตัวอย่างในแต่ละตัวแปร มี 30 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 120 ตัวอย่าง

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวดังปรากฏในตารางข้างต้นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมแบบปล่อยปละละเลยในระดับสูงจะมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดในระดับต่ำ โดยในตารางที่ 4.15 ได้แสดงให้เห็นถึงผลโดยตรงที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในขณะที่การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่มีความสอดคล้องกันเมื่อมีการเปิดรับ สื่อในระดับสูงและต่ำ ในกรณีนี้ที่กลุ่มตัวอย่างมีการอบรมแบบปล่อยปละละเลยในระดับต่ำ และผลจากตารางที่ 4.15 อย่างไรก็ตาม ผลของการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน แสดงให้เห็นว่า ทั้งการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ต่างแสดงผลในเชิง ปฏิสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

- ตารางที่ 4.15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มี
 เนื้อหาความรุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่อพฤติกรรม
 ก้าวร้าว

Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ผลโดยตรง					
การอบรมแบบปล่อยปละละเลย	1098.08	1	1098.08	6.68	0.01*
การเปิดรับสื่อรุนแรง	134.41	1	134.41	0.82	0.37
ผลเชิงปฏิสัมพันธ์					
การอบรมแบบปล่อยปละละเลยและการเปิดรับสื่อรุนแรง	1725.21	1	1725.21	10.50	0.00*
ผลรวม	22012.32	119	184.98		

* Sig. < 0.05

ด้วยเหตุนี้ ผลการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่ 2 จึงสนับสนุนสมมุติฐาน เนื่องจากทั้งสองตัวแปรกล่าวคือ ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แสดง

ความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3. **สภาพแวดล้อมทางสังคม** : **สถาบันครอบครัว (Family)**
: **การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ**

ตารางที่ 4.16 **ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหา
รุนแรงและระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ**

ตัวแปร	เปิดรับสื่อรุนแรง		ค่าเฉลี่ย
	ระดับสูง	ระดับต่ำ	
การอบรมแบบรักตามใจระดับสูง	59.10	57.20	58.15
การอบรมแบบรักตามใจระดับต่ำ	51.63	48.23	49.93
ค่าเฉลี่ย	55.37	52.72	

หมายเหตุ: จำนวนตัวอย่างในแต่ละตัวแปร มี 30 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 120 ตัวอย่าง

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าว ดังปรากฏในตารางข้างต้นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมแบบรักตามใจในระดับสูง จะมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมแบบรักตามใจในระดับต่ำ โดยในตารางที่ 4.17 ได้แสดงให้เห็นถึงผลโดยตรงที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในขณะที่การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ถึงแม้ว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมจะมีความสอดคล้องกันก็ตาม แต่ผลที่ได้จากตารางที่ 4.17 ปรากฏว่า เมื่อมีการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 กลับไม่แสดงให้เห็นการส่งผลใดๆ ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ทั้งการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจเกี่ยวกับความรุนแรง ต่างไม่แสดงผลในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.17 **แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มี
เนื้อหารุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจต่อพฤติกรรมก้าวร้าว**

Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ผลโดยตรง					
การอบรมแบบตามใจ	2025.41	1	2025.41	11.01	0.00*
การเปิดรับสื่อรุนแรง	210.67	1	210.67	1.15	0.29
ผลเชิงปฏิสัมพันธ์					
การอบรมแบบตามใจและการเปิดรับสื่อรุนแรง	16.87	1	16.87	0.09	0.76
ผลรวม	23586.79	119	198.21		

* Sig. < 0.05

ดังนั้น ผลการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่ 3 จึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน เนื่องจากทั้งสองตัวแปรคือ ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงและตัวแปรการยอมรับเลี้ยงดูแบบรักตามใจ ไม่แสดงความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4. **สภาพแวดล้อมทางสังคม** : **สถาบันครอบครัว (Family)**
: **วิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน**

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหา
รุนแรงและระดับของวิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน

ตัวแปร	เปิดรับสื่อรุนแรง		ค่าเฉลี่ย
	ระดับสูง	ระดับต่ำ	
วิถีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกันระดับสูง (ทางลบ)	56.07	51.93	54.00
วิถีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกันระดับต่ำ (ทางบวก)	51.36	52.77	52.07
ค่าเฉลี่ย	53.72	52.35	

หมายเหตุ: จำนวนตัวอย่างในแต่ละตัวแปรมี 30 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 120 ตัวอย่าง

วิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกันหรือความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ และการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงต่างไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวในตารางข้างต้นที่ไม่สอดคล้องกัน และผลจากตารางที่ 4.19 ที่ไม่แสดงให้เห็นถึงผลโดยตรงที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงและวิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกันต่างไม่แสดงผลในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างอีกด้วย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มี
เนื้อหารุนแรง และวิถีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกันต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

Source		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ผลโดยตรง	วิถีปฏิบัติของพ่อแม่ที่กระทำต่อกัน	112.13	1	112.13	0.64	0.42
	การเปิดรับสื่อรุนแรง	56.03	1	56.03	0.32	0.57
ผลเชิงปฏิสัมพันธ์	ความสัมพันธ์ของพ่อแม่และการเปิดรับสื่อรุนแรง	229.63	1	229.63	1.32	0.25
ผลรวม		20557.87	119	172.75		

Sig. > 0.05

จากตารางข้างต้น ผลการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่ 4 จึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน เนื่องจากตัวแปรทั้งสอง คือ ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง และตัวแปรวิถีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกันไม่แสดงความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าว ทั้งยังไม่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมดังกล่าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

5. สภาพแวดล้อมทางสังคม : สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School)
 : วิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง
- ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหา
 รุนแรงและระดับของวิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	เปิดรับสื่อรุนแรง		ค่าเฉลี่ย
	ระดับสูง	ระดับต่ำ	
วิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ระดับสูง (ทางลบ)	58.07	57.03	57.55
วิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ระดับต่ำ (ทางบวก)	51.47	50.83	51.15
ค่าเฉลี่ย	54.77	53.93	

หมายเหตุ: จำนวนตัวอย่างในแต่ละตัวแปร มี 30 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 120 ตัวอย่าง

วิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่างหรือความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวดังปรากฏในตารางข้างต้นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีวิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่างในระดับสูง(ทางลบ) จะมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มที่มีวิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่างในระดับต่ำ(ทางบวก) โดยในตารางที่ 4.21 ได้แสดงให้เห็นถึงผลโดยตรงที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในขณะที่การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ถึงแม้ว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมจะมีความสอดคล้องกันก็ตามแต่ผลที่ได้จากตารางที่ 4.21 ปรากฏว่า เมื่อมีการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 กลับไม่แสดงให้เห็นการส่งผลใดๆต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ทั้งการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง และวิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรุนแรง ต่างไม่แสดงผลในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและวิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่างต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ผลโดยตรง					
วิธีปฏิบัติของครูต่อกลุ่มตัวอย่าง	1228.80	1	1228.80	6.17	0.01*
การเปิดรับสื่อรุนแรง	20.83	1	20.83	0.10	0.75
ผลเชิงปฏิสัมพันธ์					
ความสัมพันธ์ของครูต่อกลุ่มตัวอย่างและการเปิดรับสื่อรุนแรง	1.20	1	1.20	0.01	0.94
ผลรวม	24347.30	119	204.60		

* Sig. < 0.05

ด้วยเหตุนี้ ผลการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่ 5 จึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน เนื่องจากตัวแปรทั้งสอง คือ ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและตัวแปรวิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่างไม่แสดงความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

6. สภาพแวดล้อมทางสังคม : กลุ่มเพื่อน (Peer Group)
 : วิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง
 ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหา
 รุนแรงและระดับของวิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	เปิดรับสื่อรุนแรง		ค่าเฉลี่ย
	ระดับสูง	ระดับต่ำ	
วิถีปฏิบัติของเพื่อนระดับสูง (ทางลบ)	65.63	62.13	63.88
วิถีปฏิบัติของเพื่อนระดับต่ำ (ทางบวก)	44.13	45.13	44.63
ค่าเฉลี่ย	54.88	53.63	

หมายเหตุ: จำนวนตัวอย่างในแต่ละตัวแปร มี 30 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 120 ตัวอย่าง

วิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่างหรือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนและกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมดังปรากฏในตารางข้างต้นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีวิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่างในระดับสูง(ทางลบ) จะมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มที่มีวิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่างในระดับต่ำ(ทางบวก) อย่างชัดเจน โดยในตารางที่ 4.23 ได้แสดงให้เห็นถึงผลโดยตรงที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในขณะที่การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่มีความสอดคล้องกันเมื่อมีการเปิดรับสื่อในระดับสูงและต่ำ ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีวิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่างในระดับสูง (ทางลบ) และผลจากตารางที่ 4.23 นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ทั้งการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง และวิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง ต่างไม่แสดงผลในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและวิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่างต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ผลโดยตรง					
วิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง	11116.87	1	11116.87	70.08	0.00*
การเปิดรับสื่อรุนแรง	46.87	1	46.87	0.29	0.59
ผลเชิงปฏิสัมพันธ์					
วิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง และการเปิดรับสื่อรุนแรง	151.87	1	151.87	0.96	0.33
ผลรวม	29716.99	119	249.72		

* Sig. < 0.05

จากตารางข้างต้น ผลการวิจัยที่ 6 จึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน เนื่องจากตัวแปรทั้งสอง คือ ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง และตัวแปรวิถีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง ไม่แสดงความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.24 สรุปการวิเคราะห์ผลระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง
และสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

ตัวแปร	ผลโดยตรงต่อพฤติกรรม ก้าวร้าว	ผลเชิงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับ สื่อมวลชนต่อพฤติกรรมก้าวร้าว
1. สื่อมวลชน	ไม่ปรากฏ	-
2. สภาพแวดล้อมทางสังคม		
2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ ละเลย	ปรากฏ	ปรากฏ
2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
2.5 ความสัมพันธ์ต่อครูอาจารย์	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
2.6 ความสัมพันธ์ต่อกลุ่มเพื่อน	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ

ดังนั้น จากตารางข้างต้นจึงสรุปได้ว่า สื่อมวลชนไม่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง แต่ปรากฏความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสภาพแวดล้อมทางสังคมเพียงกรณีเดียวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเท่านั้น ส่วนสภาพแวดล้อมทางสังคมต่างก็ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง ยกเว้นเพียงกรณีของวิธีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกันหรือความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ ที่ไม่ปรากฏผลดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมา จึงยอมรับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ กล่าวคือ การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคมมีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง ถึงแม้ผลในเชิงปฏิสัมพันธ์จะไม่ปรากฏออกมาในทุกกรณีของสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีการนำมาศึกษาก็ตาม

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากความก้าวร้าวได้กลายเป็นปัญหาทางด้านพฤติกรรมที่สำคัญของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนซึ่งถือเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในการนำทางสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้าหรือเป็นกลุ่มที่ถูกเรียกว่า อนาคตของชาติ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องหันมาให้ความสนใจและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน

แนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นแนวคิดหนึ่งที่สามารถอธิบายถึงพฤติกรรมก้าวร้าว โดยกล่าวถึงการเรียนรู้พฤติกรรมโดยทั่วไปของมนุษย์ว่า เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการเลียนแบบและการถูกแรงเสริมด้วยการให้รางวัล (Reward) และการลงโทษ (Punishment) ในการจูงใจให้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น จากตัวแบบทั้ง 2 ประเภทที่แวดล้อมตัวมนุษย์ กล่าวคือ สถาบันสื่อมวลชน (Mass Media) และสภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) อันได้แก่ สถาบันครอบครัว (Family) สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) และกลุ่มเพื่อน (Peer Group)

พฤติกรรมก้าวร้าวก็เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในลักษณะเดียวกัน คือ เมื่อบุคคลนั้นมีการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงและมีสภาพแวดล้อมทางสังคมเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ในพฤติกรรมก้าวร้าว โอกาสที่จะทำให้บุคคลนั้นกระทำหรือแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าวก็ยิ่งมีสูงขึ้นอีก

ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาผลเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนเฉพาะที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่น โดยเน้นไปที่กลุ่มวัยรุ่นชายซึ่งเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มของพฤติกรรมดังกล่าวสูงขึ้น จนกลายเป็นปัญหาสำคัญอันหนึ่งของสังคม ดังที่ได้กล่าวไป

โดยคาดว่าผลที่ปรากฏน่าจะเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม คือ **การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคมมีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นชาย** ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติพบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงไม่มีอิทธิพลหรือส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง แต่จะแสดงความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ผลในเชิงปฏิสัมพันธ์จะปรากฏขึ้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีสภาพแวดล้อมทางสังคมเพียงกรณีที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเท่านั้น

ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างอย่างเห็นได้ชัด คือ สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) อันได้แก่ สถาบันครอบครัว (Family) ที่ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) และกลุ่มเพื่อน (Peer Group)

อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า มีสภาพแวดล้อมทางสังคมอีกกรณีหนึ่งที่ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวคือ สถาบันครอบครัว (Family) ในส่วนของวิธีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเป็นกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี และเป็นช่วงวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างวัยรุ่นตอนต้นและตอนกลาง จำนวน 200 คน โดยมีครอบครัวที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic) ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำกล่าว ทั้งบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ด้วยกัน และมีอาชีพในกลุ่มลูกจ้างและทำกิจการค้าขายเล็กๆน้อยๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ต่อบุคคลแวดล้อม อันได้แก่ บิดามารดา ครูอาจารย์ และเพื่อน อย่างสนิทสนมพอสมควรตั้งแต่ระดับปานกลางจนถึงมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่างซึ่งถือเป็นตัวแทนของบุคคลในช่วงวัยรุ่น มีการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงค่อนข้างสูง โดยเปิดรับจากสื่อหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน จากสื่อภาพยนตร์และนิตยสารสัปดาห์ละครั้ง และจากสื่อหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นน้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าสื่อที่ยังคงได้รับความนิยมในการเปิดรับเรื่องราวโดยเฉพาะที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงคือ สื่อหนังสือพิมพ์และสื่อโทรทัศน์ ซึ่งต่างก็เป็นสื่อที่เป็นตัวแทนของสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อภาพเคลื่อนไหวด้วยกันทั้งคู่

สำหรับผลการวิจัยที่ปรากฏเพื่อทดสอบสมมติฐาน **การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง และสภาพแวดล้อมทางสังคมจะมีผลเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น** มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. อิทธิพลของสถาบันสื่อมวลชนต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

สถาบันสื่อมวลชน (การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง) **ไม่มีอิทธิพลหรือส่งผลโดยตรง** ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

Bandura ผู้นำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมกล่าวว่า มนุษย์มีการเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าว เช่นเดียวกับพฤติกรรมอื่นๆ โดนเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) จากตัวแบบที่แวดล้อมตัวเขา ตัวแบบจะทำหน้าที่เป็นแบบอย่าง (Model) ให้เกิดการกระทำตาม และเป็นแรงจูงใจหรือแรงเสริม (Reinforcement) ให้มีการแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา ด้วยการให้รางวัล (Reward) หรือสกัดกั้นไม่ให้มีการแสดงออกด้วยการลงโทษ (Punishment)

ตัวแบบตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ประกอบด้วย สื่อมวลชน (Mass Media) และ สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ซึ่งต่างก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมก้าวร้าวได้ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชน ที่มีการยอมรับกันอย่างแพร่หลายในหมู่นักจิตศาสตร์ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มาช้านาน

แม้กระนั้น จากผลการวิจัยกลับไม่ปรากฏว่า สื่อมวลชน (Mass Media) มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยเหตุนี้ การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็น การเปิดรับในระดับสูงหรือต่ำ จึงไม่มีอิทธิพลที่สามารถทำให้ระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันได้อย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า อิทธิพลของสื่อมวลชน ในความเป็นจริงแล้วมีอยู่อย่างจำกัด กล่าวคือ สื่อมวลชนไม่ได้มีอิทธิพลต่อผู้รับในทุกกรณี โดยจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่ออกมาว่า ในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งถูกนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ลดการให้ความสำคัญกับการเปิดรับสื่อในฐานะของการเป็นตัวแบบ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสนใจให้เกิดการกระทำพฤติกรรมต่างๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวลง โดยหันไปให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากบุคคลภายในสังคมของตน

ทั้งนี้ เป็นเพราะเงื่อนไขทางจิตวิทยาของกลุ่มตัวอย่างกล่าวคือ วัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับการก้าวสู่โลกภายนอก และพยายามที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ จึงมุ่งให้ความสนใจกับตัวแบบที่มาจากสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในวัยเดียวกัน ซึ่งมีแนวคิด และการมองโลกที่คล้ายคลึงกัน และถือว่าเป็นกลุ่มสังคมที่ใกล้ชิดกับเขามากที่สุดมากกว่า

ในขณะที่วัยเด็ก ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ถูกนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุด กลับได้รับอิทธิพลอย่างเห็นได้ชัด ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ Audison (1977) Hearold (1986) และ Paik (1991) ที่ต่างก็มีข้อสรุปเช่นเดียวกันว่า การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงนั้น มีผลทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และแสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าว ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมที่มีความสำคัญต่อวัยเด็กมากที่สุดคือ สถาบันครอบครัว ดังนั้น วัยเด็กจึงมีการเรียนรู้จากตัวแบบบุคคลแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเขา ซึ่งนอกจากพ่อแม่แล้ว สื่อมวลชนก็เป็นอีกตัวแบบหนึ่งที่ทำให้เขาเกิดการเรียนรู้และส่งเสริมให้เขากระทำการพฤติกรรมดังกล่าว เพราะเด็กมักจะใช้เวลาอยู่กับบ้านมากกว่าออกไปสู่สังคมภายนอกบ้าน จึงมักใช้เวลาในการเปิดรับสื่อมวลชนได้ในปริมาณมาก โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่มีอยู่ทุกครัวเรือน

นอกจากนั้น วัยรุ่นยังเป็นวัยที่มีความสามารถในการแยกแยะสิ่งที่ถูกและผิด ควรและไม่ควรกระทำได้อย่างชัดเจน Bandura ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ความสามารถในการแยกแยะเป็นเครื่องมือที่ป้องกันหรือยับยั้ง (Self-evaluation) ไม่ให้เขากระทำการทำอะไรที่ไม่ถูกไม่ควรได้ ในขณะที่วัยเด็กยังไม่สามารถแยกแยะได้ ซึ่งจะเห็นได้จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวที่นำเสนอผ่านทางสื่อมวลชน โดยพบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62 ของกลุ่มตัวอย่าง) มองว่า พฤติกรรมที่ปรากฏเป็นพฤติกรรมที่

ไม่ถูกต้อง และเมื่อแยกพิจารณาเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับสูงและระดับต่ำ ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ในแต่ละกลุ่ม ก็ยังมีความคิดที่ไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมดังกล่าว โดยมีค่าเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกันมากกล่าวคือ ร้อยละ 62.4 และ 61.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

จากตัวเลขข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถพิจารณาเนื้อหารุนแรงที่สื่อมวลชนนำเสนอและมีวิจรรณญาณในการตัดสินใจว่า เป็นพฤติกรรมที่สมควรกระทำหรือไม่เป็นอย่างไร ดังนั้น ลักษณะเฉพาะทางด้านจิตวิทยาของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น จึงถือปัจจัยสำคัญที่ทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถแสดงอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเขาได้อย่างเต็มที่

ด้วยเหตุนี้ สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อบุคคลแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขของวัย และสภาพแวดล้อมของเขา ทั้งยังไม่ได้เป็นเพียงสาเหตุเดียวที่ส่งผลให้บุคคลกระทำพฤติกรรมต่างๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่เป็นปัญหาใหญ่ในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลที่ได้กรองเอาอิทธิพลของสื่อที่มีอยู่ให้ลดน้อยลง จนบางครั้งไม่สามารถส่งผลต่อพฤติกรรมดังที่ปรากฏให้เห็นในงานวิจัยนั่นเอง

อย่างไรก็ดี ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะสามารถแยกแยะความถูกต้องความผิดได้ แต่พฤติกรรมก้าวร้าวก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ถึงร้อยละ 31.45 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่า พฤติกรรมก้าวร้าวที่ปรากฏในสื่อมวลชนเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่วัยรุ่นตระหนักรู้ว่าสิ่งใดถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ไม่ได้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมก้าวร้าว นั่น เพราะการพิจารณาว่าสิ่งใดถูกต้องหรือผิด ควรหรือไม่ควรในสถานการณ์ที่ไม่ส่งผลกระทบใดๆต่อตัวเขา ย่อมทำให้เขาสามารถแยกแยะความถูกต้องได้อย่างชัดเจน แต่เมื่อเขาตกอยู่ในสภาพการณ์ที่ถูกกระตุ้นเร้าด้วยปัจจัยแวดล้อมอื่นๆที่ เหมาะสม กอปรกับภาวะทางอารมณ์ที่มีความผันแปรสูง ก็สามารถผลักดันให้เขากระทำการนั้นๆ ทั้งที่รู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควร ในวัยผู้ใหญ่ก็เช่นเดียวกันที่ถึงแม้จะมีการพัฒนาทางด้านจิตใจอย่างเต็มที่ ทำให้มีความยับยั้งและแยกแยะถูกต้องได้เป็นอย่างดี ก็ยังปรากฏว่ามีการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงออกมาให้เห็นอยู่เสมอตามหน้าหนังสือพิมพ์

แม้ว่าสื่อมวลชนจะไม่ส่งผลในฐานะของการเป็นตัวแบบให้เห็นอย่างเด่นชัดในงานวิจัยก็ตาม แต่กลับแสดงถึงอิทธิพลอีกประการหนึ่งต่อกลุ่มตัวอย่างกล่าวคือ การก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบ หรืออิทธิพลที่ไม่พึงประสงค์ (Ill Effect) เช่น เกิดความชาชิน (Callous) ต่อพฤติกรรมดังกล่าวว่า เป็นเรื่องปกติทั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคม

จากผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวที่ถูกนำเสนอผ่านทางสื่อมวลชนว่า เป็นการกระทำที่เป็นเรื่องปกติธรรมดาที่เกิดขึ้นในสังคมถึงร้อยละ 49.5 อย่างไรก็ตาม ปรากฏในส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยร้อยละ 41 ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมาก แม้กระนั้นก็ตามพอที่จะทำให้เห็นว่าการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องดังกล่าวจะทำให้ได้รับผลกระทบในทางลบ และเมื่อ

พิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มที่มีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับสูงและระดับต่ำ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ของแต่ละกลุ่มเห็นด้วยกับความคิดเห็นดังกล่าว ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันดังปรากฏผลใน ตารางที่ 4.10

ยิ่งไปกว่านั้น สิ่งที่แสดงให้เห็นผลกระทบในทางลบอย่างชัดเจนอีกประการหนึ่งคือ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำเมื่อตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีถึงร้อยละ 52 จากทั้งหมด โดยมีเพียงร้อยละ 32.5 เท่านั้นที่ไม่เห็นด้วย และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับสูงและระดับต่ำ พบว่า สัดส่วนของผู้ที่เห็นด้วยกับความคิดเห็น ดังกล่าวในแต่ละกลุ่มไม่ต่างกันมากนักดังปรากฏผลในตารางที่ 4.11

เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่จะได้รับผลในทางลบทำให้เกิดการยอมรับในพฤติกรรมก้าวร้าวไม่จำเป็นต้องมีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับสูงเท่านั้น ผู้ที่เปิดรับในระดับต่ำก็มีโอกาสที่จะได้รับผล อันนี้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ ผลที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจึงอาจเกิดจากการเปิดรับสื่อรุนแรงในลักษณะของการ สัมผัสมาเป็นเวลานาน หรืออาจเป็นผลจากการเปิดรับสื่อดังกล่าวในปริมาณเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำให้ ได้รับอิทธิพลนั้นได้ ซึ่งในที่นี้ไม่สามารถสรุปออกมาได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของสื่อมวลชนในเรื่องดังกล่าวก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่

ดังนั้น แม้ว่าสื่อมวลชนจะไม่แสดงอิทธิพลโดยตรงในฐานะตัวแบบต่อกลุ่มตัวอย่างออกมาก็ตาม แต่สื่อมวลชนก็ยังแสดงอิทธิพลด้วยการทำให้เกิดการยอมรับ ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวไม่ใช่พฤติกรรมที่ แปรปลงประหลาดในสังคม ซึ่งถือเป็นการสร้างค่านิยมในเรื่องความก้าวร้าวกับเขา โดยในเรื่องนี้ Berkowitz (1984) มองว่า การยอมรับพฤติกรรมมีผลทำให้ความวิตกกังวลและการยับยั้งที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ลดน้อยลงไป และถือเป็นการปลุกฝังและสร้างแรงจูงใจให้เขามีการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าว เมื่อมีปัจจัย แวดล้อมที่เหมาะสมเข้ามาเป็นตัวผลักดัน ซึ่งต่อมาอาจกลายเป็นค่านิยมของตัวเขาในการประพฤติปฏิบัติ และนำไปสู่ปัญหาการมีพฤติกรรมรุนแรงต่อไปได้ในอนาคต

และแม้สื่อมวลชนจะไม่แสดงผลโดยตรงต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง อย่างชัดเจน แต่สื่อมวลชนก็ยังมีส่วนในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบของพฤติกรรมและนำไปสู่การ กระทำต่างๆ ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการ นำเอาแบบอย่างพฤติกรรมก้าวร้าวที่ได้จากสื่อมวลชนมากระทำทั้งทางกายและทางวาจา โดยปรากฏว่า มีการเลียนแบบกระทำทางกาย ร้อยละ 53.5 และทางวาจา ร้อยละ 67 (ตารางที่ 4.9) ถึงกระนั้นการทำ หน้าที่ในการเป็นตัวแบบของสื่อมวลชนก็ยังไม่มากพอที่จะทำให้สามารถส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของ กลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีนัยสำคัญ

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับสูงและระดับต่ำ พบว่า สัดส่วนของการนำเอาแบบอย่างพฤติกรรมก้าวร้าวที่ได้จากสื่อมวลชนมากระทำทั้งทางกายและวาจาของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันมากนัก โดยในกลุ่มที่เปิดรับสื่อในระดับสูงจะมีการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและทางวาจาจากสื่อมากกว่ากลุ่มที่มีการเปิดรับสื่อในระดับต่ำ

ดังนั้น แม้ว่าอิทธิพลของสื่อมวลชนจะไม่มากถึงขนาดที่ทำให้บุคคลกลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงโดยตรง แต่ก็มีส่วนส่งเสริมในฐานะของการเป็นตัวแบบ ด้วยการแทรกเข้าไปยังกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลที่ละเล็กทีละน้อยแล้วสั่งสมอยู่ในนั้น รอเวลาจนกว่าจะมีสิ่งเร้า หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เหมาะสมเข้ามาจูงใจให้เกิดการกระทำ

นอกจากนี้ อิทธิพลของสื่อมวลชนที่แทรกเข้าไปสั่งสมอยู่ในตัวผู้เปิดรับอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากอิทธิพลในการเป็นตัวแบบก็คือ ผลกระทบในทางลบ (Ill Effect) ที่เปรียบเสมือนเป็นการสร้างความพร้อมและผลักดันให้บุคคลตัดสินใจกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวต่างๆออกมา เนื่องจากเขามีความเห็นว่าการกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคม และสามารถกระทำได้เมื่อตกอยู่ใน สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

2. ความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนและสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

สำหรับการส่งผลเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนและสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการทำวิจัยครั้งนี้ พบว่า กรณีที่ก่อให้เกิดผลเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีเพียงกรณีเดียว คือ **กรณีที่สภาพแวดล้อมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างเป็นในลักษณะของการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

Strasburger (1995) ผู้ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอีกท่านหนึ่งได้กล่าวถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนเอาไว้ว่า **สื่อมวลชนจะแสดงอิทธิพลออกมาหรือน้อย ต้องขึ้นอยู่กับการทำงานร่วมกับสภาพแวดล้อมทางสังคมอื่น ๆ อีกด้วย** ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า นอกจากสื่อมวลชนแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นเงื่อนไข และส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอีก โดยในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมก็ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนว่า **ตัวแบบที่ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ นั้น ไม่ได้มีแต่สื่อมวลชนเพียงอย่างเดียว แต่สภาพแวดล้อมทางสังคมเองก็มีส่วนสำคัญด้วยเช่นเดียวกัน** ดังนั้น การเรียนรู้และนำไปสู่การกระทำจึงเกิดจากการทำงานร่วมกันและส่งเสริมกันระหว่างตัวแบบทั้งสอง กล่าวคือ อิทธิพลในการเป็นตัวแบบของสื่อมวลชนจะส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มากเพียงใดขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการมีเข้ามามีอิทธิพลร่วมของสภาพแวดล้อมทางสังคมด้วย ซึ่งจะมีสัดส่วนของอิทธิพลจากตัวแปรไหนมากกว่ากันนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่แตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล

อย่างไรก็ตาม ผลในเชิงปฏิสัมพันธ์ที่ปรากฏมีเพียงกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเท่านั้น ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่สื่อมวลชนสามารถแสดงอิทธิพลของตนออกมาเมื่อมีการทำงานร่วมกับสภาพแวดล้อมทางสังคมในกรณีดังกล่าว ในขณะที่ไม่ปรากฏว่ามีผลเชิงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับกรณีสภาพแวดล้อมทางสังคมอื่นๆ ทั้งที่ไม่สามารถส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างได้ เป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่ให้ความสนใจโดยมักปล่อยให้เด็กอยู่คนเดียวและทำสิ่งต่างๆตามลำพัง ทำให้เขาสามารถเปิดรับสื่อโดยเฉพาะสื่อที่เนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงได้เต็มที่ โดยไม่ได้รับคำแนะนำ หรือคำอธิบายใดๆเกี่ยวกับการกระทำที่ปรากฏในสื่อเหล่านั้น กอปรกับการที่เขาได้รับอิทธิพลในทางลบจากการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง กล่าวคือ การมองว่า พฤติกรรมก้าวร้าวที่ปรากฏเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสังคม และเป็นพฤติกรรมที่สามารถกระทำได้ เมื่อตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม เหล่านี้ถือเป็นการสร้างความพร้อมในการที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าว ดังนั้น จึงเป็นไปได้อย่างมากที่เขาจะได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนได้อย่างเต็มที่มากกว่ากรณีที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมอื่นๆ

จึงอาจกล่าวได้ว่า ในขณะที่สภาพแวดล้อมทางสังคมอื่นๆเป็นตัวกันขวางอิทธิพลของสื่อมวลชนไม่ให้ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างในลักษณะของการเป็นแบบอย่างและเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดการกระทำพฤติกรรมโดยตรง ทำให้ไม่ปรากฏว่า มีการทำงานร่วมกันในลักษณะที่เป็นเงื่อนไขที่ส่งเสริมกันระหว่างตัวแบบทั้งสองเกิดขึ้น และส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกลับขาดการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว โดยจะทำหน้าที่เป็นเพียงตัวส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการกระทำในทางอ้อมเท่านั้น กล่าวคือ ไม่มีการพูดคุย อบรม และมักปล่อยให้เผชิญกับปัญหาตามลำพัง ทำให้อิทธิพลของสื่อมวลชนแม้จะมีอยู่อย่างจำกัดก็สามารถแสดงออกมาได้อย่างเต็มที่และส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างดังที่ปรากฏเมื่อมีสภาพแวดล้อมทางสังคมในกรณีดังกล่าวเข้ามาเป็นเงื่อนไขในการส่งเสริมการมีอิทธิพลดังกล่าว

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงในระดับสูง และ กอปรกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยที่ปราศจากตัวแบบที่ทำหน้าที่เป็นแบบอย่าง และส่งเสริมให้กระทำพฤติกรรมที่ควรแก่การประพฤติปฏิบัติ จึงทำให้โอกาสที่เขาจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมายิ่งมีมากขึ้น

3. อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

นอกจากสื่อมวลชนแล้ว ตัวแบบอีกตัวหนึ่งที่ถูกกล่าวถึงในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมก็คือ สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) และสำหรับในงานวิจัยชิ้นนี้ สภาพแวดล้อมทางสังคมได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลโดยตรงที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้อย่าง

ชัดเจนเหนืออิทธิพลของสื่อมวลชนที่ลดอำนาจของตนลง ทั้งนี้ เนื่องมาจากเงื่อนไขทางจิตวิทยาของกลุ่มตัวอย่างเป็นสำคัญ ดังจะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไป

สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. สถาบันครอบครัว (family) : การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ
2. สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) : วิธีปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อกลุ่มตัวอย่าง
3. กลุ่มเพื่อน (Peer group) : วิธีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่าง

ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า มีสภาพแวดล้อมทางสังคมอีกกรณีหนึ่งที่ไม่มีอิทธิพลหรือไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว คือ สถาบันครอบครัว (Family) ในส่วนของวิธีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เช่นเดียวกัน

สถาบันครอบครัว (Family) ถือเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดและเป็นปราการด่านแรกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล ดังนั้น วิธีการในการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกนำมาใช้ภายในสถาบันครอบครัวจึงมีความสำคัญอย่างมากในการที่จะผลักดันให้เขามีพฤติกรรมไปในลักษณะใด ซึ่งจากการวิจัยพบว่าการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด แบบปล่อยปละละเลย และแบบรักตามใจ ต่างก็เป็นการอบรมที่เป็นแบบอย่างและช่วยส่งเสริมให้เขาเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูงทั้งสิ้น

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด เป็นการอบรมที่พ่อแม่มักใช้อำนาจควบคุมให้เด็กอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเคร่งครัด และมีการลงโทษเมื่อเขาไม่กระทำตามกฎโดยไม่มีทำให้เหตุผลที่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เขาเกิดความคับข้องใจและเกิดการต่อต้าน รวมทั้งเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและทางวาจาจากแบบอย่างที่เขาได้เห็น และนำเอาแบบอย่างที่เขาเรียนรู้มากระทำต่อบุคคลอื่นต่อไป

ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการอบรมที่พ่อแม่ไม่เอาใจใส่และปล่อยให้เด็กอยู่คนเดียว รวมทั้งให้กระทำการต่างๆ โดยไม่ให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนตลอดจนมักจะนำเขาไปวิจารณ์ตำหนิและเปรียบเทียบกับผู้อื่น เด็กที่ถูกทอดทิ้งจากการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะนี้มักจะกลายเป็นคนขาดการควบคุมตนเอง ตื้อดิ่ง และพยายามเรียกร้องความสนใจด้วยการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการเสริมแรงให้เขามีการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวต่างๆ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้แสดงแบบให้เห็นถึงความก้าวร้าวภายในครอบครัวก็ตาม

และทำยสุคการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เป็นการอบรมที่พ่อแม่ยอมให้เด็กแสดงอารมณ์ ความต้องการ และพฤติกรรมต่าง ๆ ได้โดยไม่มี การควบคุม ทั้งยังไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ ทำให้เขาสามารถ แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาเมื่อไม่ได้ดังต้องการและไม่รู้จักการยับยั้งพฤติกรรมดังกล่าว ถือเป็น การเสริมแรงและกระตุ้นให้เขากระทำพฤติกรรมก้าวร้าวได้เป็นอย่างดี

จากการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ ทำให้เห็นว่า การอบรมซึ่งเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ ระหว่างพ่อ แม่ และลูกนั้น ถ้าควบคุมมากเกินไป ปลดปล่อยละเลยมากเกินไป หรือรักตามใจมากเกินไป ย่อมส่งผลทางลบต่อเด็กกล่าวคือ กลายเป็นตัวแบบและเป็นตัวส่งเสริมให้เขาได้เรียนรู้พฤติกรรมและ แสดงออกถึงพฤติกรรมก้าวร้าว ดังผลที่ปรากฏจากการวิจัยที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้ที่ได้รับการ อบรมใน 3 ลักษณะนี้ในระดับสูง จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับสูงกว่า เมื่อเทียบกับผู้ที่ได้รับการ อบรมใน 3 ลักษณะนี้ในระดับต่ำ

สำหรับกรณีของวิธีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกัน หรือความสัมพันธ์ที่พ่อแม่มีต่อกัน ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของสถาบันครอบครัว (Family) และเป็นเพียงกรณีเดียวที่ไม่ปรากฏว่ามีอิทธิพลหรือส่งผลต่อ พฤติกรรมก้าวร้าว ทั้งที่ความสัมพันธ์ของพ่อแม่ที่น่าที่จะเป็นตัวแบบและตัวส่งเสริมที่สามารถนำไปสู่ การเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวได้ดี อย่างไรก็ตามสามารถที่จะอธิบายได้จากช่วงวัยของกลุ่มตัวอย่างนั่นเอง

เนื่องจากช่วงวัยของกลุ่มตัวอย่างตกอยู่ในช่วงวัยรุ่น โดยคาบเกี่ยวระหว่างวัยรุ่นตอนต้นและ ตอนกลาง ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มกันตัวเองออกจากครอบครัว เพราะเป็นวัยที่ต้องการอิสระและพยายามที่จะ ก้าวเข้าสู่การเป็นสมาชิกของสังคมภายนอก ทำให้วิธีปฏิบัติที่พ่อแม่กระทำต่อกันไม่ส่งผลต่อเขาแต่ อยางใดในการมีพฤติกรรมดังกล่าว เพราะเขาจะเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน (Peer group) หรือ กลุ่มสังคมของเขามากกว่า โดยจะยอมรับเอาแนวคิดและรูปแบบการกระทำของกลุ่มมาเป็นของตน เพื่อให้ ตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้โดยสมบูรณ์ แต่ถึงกระนั้นการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่พ่อแม่มีต่อ เขาโดยตรงก็ยังคงส่งผลต่อพฤติกรรมของเขาอยู่ ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น

สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) ถือเป็นสถาบันที่มีความสำคัญและมีความใกล้ชิดกับ บุคคลรองลงมาจากสถาบันครอบครัว บุคลากรหรือครูอาจารย์ในโรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงต่อการเป็น ตัวแบบที่ดีและเป็นแรงเสริมที่จะนำเขาไปสู่การเรียนรู้ โดยปราศจากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว แต่ถ้าครูอาจารย์มีวิถีปฏิบัติต่อเขาในลักษณะของการเป็นตัวแบบที่ดีไม่ได้ กล่าวคือ มักแสดงความไม่ พอใจของตนโดยใช้ถ้อยคำรุนแรง หรือมีการลงโทษอย่างรุนแรงโดยไม่มีเหตุผล ตลอดจนส่งเสริมเขาในการ กระทำพฤติกรรมดังกล่าว เช่น เพิกเฉยไม่มีการตำหนิเมื่อเขากระทำผิด ๆ ที่แสดงความก้าวร้าวออกมา ทั้งทางกายและวาจา ก็จะเป็นการสร้างโอกาสให้เด็กเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นและผลักดันให้ เขากระทำพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มสูงยิ่งขึ้น

กลุ่มเพื่อน (Peer group) เด็กในวัยนี้มักให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมาก เนื่องจากกลุ่มเพื่อนถือเป็นกลุ่มสังคมที่เขาให้ความสำคัญและต้องการที่จะเป็นสมาชิก ดังนั้น กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลในการเป็นตัวแบบและชักจูงให้กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ และถ้ากลุ่มเพื่อนมีการกระทำที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว ทั้งยังส่งเสริมสนับสนุนให้เขาแสดงออกถึงพฤติกรรมดังกล่าว โอกาสในการที่เขาจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงนั้น ย่อมเป็นไปได้มากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าว (ตารางที่ 4.22) ของกลุ่มที่มีวิธีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่างในระดับสูง(ทางลบ) สูงกว่ากลุ่มที่มีวิธีปฏิบัติของเพื่อนต่อกลุ่มตัวอย่างในระดับต่ำ(ทางบวก)อย่างเห็นได้ชัด และเป็นความแตกต่างที่สูงกว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมอื่นๆ เมื่อมีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะสำหรับเด็กในวัยนี้ การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นกลุ่มเพื่อนจึงเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของบุคคลอย่างชัดเจน

ดังนั้น แม้ว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมจะมีอิทธิพลหรือส่งผลต่อระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างไม่ทุกกรณี แต่ส่วนใหญ่โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดู และวิธีที่ครูอาจารย์และเพื่อนปฏิบัติต่อเขา ก็แสดงให้เห็นว่ามีอิทธิพลในการหล่อหลอมให้เกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การกระทำตามแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ที่มองว่า นอกจากสื่อมวลชนแล้ว อิทธิพลของสภาพแวดล้อมก็เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า การเกิดผลในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์นั้น มีปรากฏให้เห็นอยู่จริง ดังที่ในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้นำเสนอเอาไว้ สภาพแวดล้อมทางสังคมถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์นอกเหนือไปจากอิทธิพลของสื่อมวลชน และอิทธิพลของสื่อมวลชนจะมีให้เห็นมากขึ้นเมื่อมีการทำงานร่วมกันกับสถาบันทางสังคมอื่นๆที่เอื้อให้บุคคลมีการเรียนรู้ และได้รับการส่งเสริมให้กระทำพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว อย่างไรก็ตาม **การเกิดผลในเชิงปฏิสัมพันธ์สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นนี้เป็นไปอย่างมีเงื่อนไข** กล่าวคือ ไม่ได้เกิดผลดังกล่าวในทุกๆกรณีของสภาพแวดล้อมที่ถูกนำมาวิจัย แต่จะเกิดขึ้นเฉพาะในกรณีของสภาพแวดล้อมทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างมีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเท่านั้น ดังนั้น **การมีอิทธิพลของสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ จึงมีสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นเงื่อนไขสำคัญในอันที่จะส่งเสริมให้อิทธิพลนั้นมีมากขึ้น หรือสกัดกั้นให้อิทธิพลนั้นมีน้อยลง**

ยิ่งไปกว่านั้นยังแสดงให้เห็นว่า **ปัจจัยที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของบุคคลในช่วงวัยรุ่น ก็คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมของเขา** โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมที่มีการ

ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม อันได้แก่ พ่อ แม่ ครูอาจารย์ และเพื่อน ในขณะที่สื่อมวลชนจะไม่แสดงอิทธิพลหรือส่งผลโดยตรงออกมาให้เห็นต่อการมีพฤติกรรมดังกล่าว

และถึงแม้สื่อมวลชนจะไม่แสดงผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างก็ตาม แต่สื่อมวลชนก็ยังมีผลแสดง **อิทธิพลในทางลบ หรือที่เรียกว่าอิทธิพลที่ไม่พึงประสงค์ (Ill Effect)** ต่อกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นการเปิดรับในระดับสูงหรือต่ำก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดีถึงแม้ผลที่ออกมาจะไม่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นผลที่เกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชนจากการสั่งสมมาในระยะเวลายาวนานหรือจากปริมาณการเปิดรับอย่างชัดเจน แต่ก็แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของสื่อที่ปรากฏตามแนวคิดที่ว่าด้วยอิทธิพลของสื่อมวลชน ซึ่งถือเป็นการสร้างความพร้อมและสร้างค่านิยมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวให้กับเขา โดยการแทรกซึมและสั่งสมให้เกิดการยอมรับในพฤติกรรมดังกล่าวที่ละเล็กละน้อย และเมื่อเขามีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นแบบอย่างและส่งเสริมให้เกิดการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงดังเช่นที่ได้กล่าวไป ก็จะเป็นการผลักดันให้เขาเกิดการกระทำพฤติกรรมดังกล่าวมากขึ้น

ดังนั้น การมองข้ามอิทธิพลของสื่อมวลชนในฐานะการเป็นตัวแบบหนึ่งของสถาบันทางสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะถึงแม้สื่อมวลชนจะไม่แสดงบทบาทในฐานะของการเป็นตัวแบบโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น แต่สื่อมวลชนก็ยังคงมีส่วนในการเข้าไปสร้างอิทธิพลทางความนึกคิดของบุคคลในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว และสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นที่ละน้อย และทำให้ลดความกังวลและการยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวต่างๆลง ซึ่งอาจนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมนั้นมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงที่ยากแก่การแก้ไขและควบคุม รวมทั้งวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการใช้สื่อค่อนข้างมาก โอกาสของการได้รับอิทธิพลจากการสั่งสมที่ละเล็กละน้อยเมื่อเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงจึงเป็นไปได้สูง ดังนั้นผู้ใหญ่โดยเฉพาะ พ่อแม่และผู้ปกครองควรพร้อมที่จะให้คำแนะนำในการเปิดรับสื่อและให้คำอธิบายถึงเหตุและผลที่จะตามมาของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงนั้น ๆ อยู่ตลอดเวลา หรือให้มากที่สุดเท่าที่เวลาของตนจะอำนวย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดความวิตกกังวลและลดผลร้ายที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเขาอันเกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชน นั่นเอง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การแก้ปัญหของพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นที่ปรากฏในสังคมปัจจุบันที่นับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ควรจะมุ่งไปที่การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตัวเด็กและบุคคลแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น แทนที่จะมุ่งความสนใจไปที่สื่อมวลชนเพียงอย่างเดียว เพราะจากผลการวิจัยก็ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงและมีอิทธิพลอย่างมากต่อเขา ไม่ใช่สื่อมวลชนแต่เป็นสภาพแวดล้อมของเขาเอง

ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูที่สมเหตุสมผลและตั้งอยู่บนทางสายกลาง กล่าวคือ ไม่เข้มงวดหรือตามใจจนเกินไป พร้อมทั้งให้ความดูแลเอาใจใส่ รับฟังความคิดเห็น และคอยให้คำแนะนำในการทำสิ่ง

ต่างๆ โดยเฉพาะในการเลือกเปิดรับสื่อมวลชนให้มีเนื้อหาที่เหมาะสม เพราะแม้ว่าสื่อมวลชนจะไม่แสดงอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง แต่อิทธิพลที่ไม่พึงประสงค์ (Ill Effect) เช่น ความซาชินกับพฤติกรรมรุนแรงต่างๆ และเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาของคนในสังคมก็ยิ่งปรากฏให้เห็นอยู่อย่างชัดเจนจากผลการวิเคราะห์ที่ออกมา ด้วยเหตุนี้ บุคคลแวดล้อมโดยเฉพาะผู้ปกครองจึงไม่ควรปล่อยให้เขาเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงอย่างอิสระโดยไม่ให้คำแนะนำใดๆ จึงเป็นวิธีที่จะช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวลงได้

นอกจากนั้น การที่ครูอาจารย์มีสัมพันธที่ดีต่อเขาคอยอบรมสั่งสอนให้มีความประพฤติที่ถูกต้องและชี้แนะให้เขาสนใจเล่าเรียนศึกษา และการมีกลุ่มเพื่อนที่ดีคอยส่งเสริมและชี้แนะไปในทางสร้างสรรค์ จะทำให้สามารถลดโอกาสที่จะกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวลงได้ นอกจากนี้ ความเข้าใจในธรรมชาติของวัยรุ่นก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากวัยรุ่นที่เป็นวัยที่มีการพัฒนาทางด้านจิตใจจากการเป็นเด็กไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ ทำให้เขามีสภาวะทางจิตใจที่ไม่มั่นคง มีความหุนหันพลันแล่น และคึกคะนองสูง โดยเฉพาะเมื่ออยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนที่ถือเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อเขาเป็นอย่างมาก ทำให้สามารถถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะการแสดงออกด้วยการกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงต่างๆ ได้โดยง่าย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลแวดล้อม โดยเฉพาะพ่อแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดตัวเขามากที่สุดจะทำความเข้าใจ คอยเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำแก่เขา และว่ากล่าวตักเตือนอย่างเป็นเหตุเป็นผล

อย่างไรก็ตาม ความใกล้ชิดมากเกินไปก็อาจส่งผลในทางลบได้เช่นเดียวกัน เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มักต้องการอิสระจากครอบครัว และมักไม่พอใจเมื่อถูกควบคุมมากจนเกินไป ดังนั้น พ่อแม่ จึงควรเปิดช่องว่างโดยการให้โอกาสเขาในการกระทำและใช้ชีวิตอย่างอิสระบ้าง โดยลดบทบาทหน้าที่ทางการเป็น ผู้ปกครองลงให้เป็นผู้ที่คอยให้ คำปรึกษา และนั่นจะทำให้เขามีความไวใจ เชื่อใจ และกล้าที่จะเข้าหาขอ คำปรึกษาเมื่อเวลาเขามีปัญหาแทนที่จะหันไปปรึกษาเพื่อนเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจเป็นการผลักดันให้นำไปสู่การแก้ปัญหาด้วยพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงต่างๆ จนทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้

เพราะฉะนั้น จึงควรให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม ทั้งสื่อมวลชน และบุคคลแวดล้อม ในฐานะของการเป็นตัวแบบและตัวส่งเสริมที่มีความสำคัญอย่างมากในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการกระทำพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติให้เท่าเทียมกัน แทนที่จะมุ่งไปที่อิทธิพลของสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียวอย่างที่ เป็นมา และถึงแม้ว่าในสังคมปัจจุบัน พ่อแม่ก็จะไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูกมากนัก เนื่องจากสภาวะรีบเร่งทางเศรษฐกิจ แต่พ่อแม่ก็ไม่ควรผลักภาระหน้าที่ในการอบรมดูแล การให้คำปรึกษาเมื่อเขามีปัญหา การเป็นแบบอย่างที่ดี และการส่งเสริมให้ลูกมีความประพฤติที่ถูกต้องอยู่ในกรอบของสังคมให้กับครูอาจารย์ เพราะถึงอย่างไรสถาบันที่สำคัญและใกล้ชิดตัวเด็กมากที่สุดก็คือ สถาบันครอบครัว

นอกจากนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างเด็กและบุคคลแวดล้อมของเขาให้มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ในรูปแบบของการจัดกิจกรรมต่างๆ ในขณะที่สื่อมวลชนส่งเสริมในเรื่องดังกล่าว ด้วยการจัดทำรายการที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัว ลดการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการรุนแรงลง โดยเฉพาะควรปรับปรุงการนำเสนอข่าวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ที่มักแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมเหล่านี้อย่างชัดแจ้งและเป็นประจำ เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาความก้าวร้าวที่เกิดขึ้นให้ลดน้อยลงและนำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยในสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

เนื่องจกงานวิจัยชิ้นนี้เป็นารวิจัยในเชิงสำรวจ ซึ่งใช้เวลาในการศึกษาค่อนข้างสั้น จึงได้ผลลัพธ์ออกมาไม่ลึกซึ้งเท่ากับการศึกษาในระยะยาว เพราะในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์มักต้องใช้เวลาในการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน จึงจะสามารถหาข้อสรุปที่มีความสมบูรณ์โดยมีคำตอบครอบคลุมทุกปัญหาได้ ดังนั้นถ้าจะมีการวิจัยในเรื่องนี้ต่อไป ควรศึกษาความสัมพันธ์ในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรนี้ในกลุ่มบุคคลวัยต่างๆกัน เพื่อนำมาเปรียบเทียบว่า ในกลุ่มที่มีช่วงวัยแตกต่างกัน ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมีเงื่อนไขในลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันกับกลุ่มวัยรุ่นหรือไม่ รวมทั้งศึกษาปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมหลายๆกรณีพร้อมกันร่วมกับการเปิดรับสื่อมวลชน ตลอดจนศึกษาถึงผลในทางลบของสื่อมวลชนว่า ในความเป็นจริงแล้วเกิดจากการเปิดรับสื่อในลักษณะใด และมีปัจจัยร่วมอย่างอื่นหรือไม่ที่ทำให้เกิดผลดังกล่าว ซึ่งน่าจะช่วยให้มองเห็นภาพของสาเหตุและปัญหาของพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มวัยรุ่นได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และจะส่งผลให้การหาแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพแลประสิทธิผลต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. รายงานทางคณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรม
วุฒิสภาพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน.
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2537.
- กาญจนา แก้วเทพ. **สื่อมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528.
- คณิต คล้ายจำแลง. **ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อวัยรุ่นในการตีความเรื่องราวที่รับรู้จากภาพยนตร์
โทรทัศน์เกี่ยวกับความรุนแรง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภากรณ์. **จิตวิทยาเบื้องต้น (Introduction to Psychology)**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์, 2532.
- ดวงกมล เวชบรรจงรัตน์ ศ.แพทย์หญิงวันดี วราทิพย์ และ ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต. **เอกสารการสอนชุด
วิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม (Adolescent Development and Upbringing) หน่วยที่ 1-8**.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.
- ถวิล ธาราโกชนัน ผศ.ศรัยณ์ ดำริสุข. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิสุทธิ, 2541.
- ทิพย์วัลย์ สุทิน. **การลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่น โดยรูปแบบการปรับพฤติกรรมด้วย
ปัญญา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ธีระพร อุวรรณโณ. **จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- ประมวล ดิคนินสัน. **จิตพัฒนา : จิตวิทยาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- เพชรชมพู เทพพิพิธ. **ความสัมพันธ์ระหว่างความชอบหนังสือการ์ตูน รายการโทรทัศน์ และ
เกมส์คอมพิวเตอร์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- โยธิน ศันสนยุทธ และคณะ. **จิตวิทยา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2533.
- รัฐกมล บรรหาร. **การเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ระหว่างวัยรุ่นชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบ
ที่แตกต่างกันตามความรับรู้ของตนเอง**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- รัฐพล อินทวิชัย. **สภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยา
บ้า**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ลักขณา สิริวัฒน์. **จิตวิทยาเบื้องต้น (จิต 101)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอส, 2530.
- วรเชษฐ หอมจันทร์. **การรับรู้ของเยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยเกี่ยวกับบทบาททางสื่อสิ่งพิมพ์ใน
การชักจูงเยาวชนไปสู่การสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

- วิเชียร เกตุสิงห์. **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ศิริโสภาคย์ บูรพาเดชะ. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. **จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบำรุงสาสน์, 2520.
- สมพร สุทัศน์ีย์. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตกรุงเทพมหานคร**.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- สมโภชน์ เข้มสุภาชาติ. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- อรุณีประภา หอมเศรษฐี. "SPU NEWS" หนังสือพิมพ์มติชน (ฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 : หน้า 13).
อลงกรณ์ ปริวุฒิพงศ์. **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับการรับรู้ข่าวสารวัฒนธรรมไทย
ของนักเรียนมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

ภาษาอังกฤษ

- Albert Bandura. **Aggression : A social learning analysis**. New York : Prentice-Hall, Inc., 1973.
- Albert Bandura. **Influence of Models' Reinforcement Contingencies an the Acquisition of Imitative Responses**. *Journal of Personality and Social Psychology* (Vol.1,1965) : 589-595.
- Albert Bandura. **Origins of Behavior**. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.,1997.
- Albert Bandura. **The Stormy Decade : Fact or Fiction?**. *Psychology in the Schools* (Vol. 1, 1964) : 224-234.
- Allan R. Buss. **Psychology in School Context**. New York : Irvington Publishers, Inc., 1973.
- Arving Kumar. **Encyclopedia of Mass Media and communication Vol. 3**. Anmol Publications Pvt. Ltd., 1995.
- Brian Parkinson and Andrew M. Colman. **Emotion and Motivation**. England : University of Leicester Press, 1992.
- Craig Calhoun Donald Light and Suzanne Keller. **Sociology. Sixth Edition**. U.S.A.: McGraw-Hill, Inc., 1994.
- David P. Phillips. **Natural Experiments on the Effects of Mass Media Violence on Fatal Aggressive: Strengths and Weaknesses of a New Approach**. *Advance in Experimental Social, Psychology* (Vol.19, 1986) : 207-247.
- David P. Phillips. **The Influence of Suggestion on Suicide : Substantive and Theoretical Implications of the Weather Effect**. *America Sociological Review* (Vol. 39, June 1974) :

340-353.

David Peal, Lorraine Bouthilet and Joyce Lazer. **Television and Behavior (Ten Years of Scientific Progress and Implications for the Eighties)**. Technical Reviews (Vol. II, 1982) : 589-595.

Denis McQuail. **Towards a Sociology of Mass Communications**. U.S.A. : Collier-Macmillan Publishers, 1969.

Dolf Zillmann and Jennings Bryant. **Pornography Sexual Callousness and the Trivialization of Rape**. Journal of Communication (Vol. 32 (4), Autumn 1982) 10-20.

Dorothy Rogers. **Issues in Adolescent Psychology**. New York : Meredith Corporation, 1995.

Dorothy Rogers. **Psychology of Adolescence**. New York : Appleton Century Crofts, 1972.

G. Edmunds and D.C. Kendrick. **The Measurement of Human Aggressiveness**. England: Ellis Herwood Limited, 1980.

Harold Ernest Burt, Ph.D. **Applied Psychology**. New York : Prentice-Hall, Inc., 1949.

Helen Block Lewis. **Psychic War in Men and Women**. New York: New York University Press, 1976.

J.C. Gustin. **The Revolt of Youth**. Psychoanalysis and the Psychoanalytic Review (Vol.98,1967) : 79-90.

James H. Watt, Jr. and Robert Krull. **An Examination of Three Models of Television Viewing and Aggression**. Human Communication Research (Vol.3 (2), Winter 1977) : 98-112.

James N. Baron and Peter C. Reiss. **Same time, Next Year : Aggregate Analysis of the Mass Media and Violent Behavior**. American Sociological Review (Vol. 50, June 1985) : 347-363.

Jeffrey H. Goldstein. **Aggression and Crimes of Violence**. Second Edition. New York: Oxford University Press, 1975.

Jonathan L. Freedmen. **Effect of Television Violence on Aggressiveness**. Psychological Bulletin (Vol.96: No.2, 1984) : 227-246.

Leonard Berkowitz and Edward Donnerstein. **External Validity is more than Skin Deep : Some Answers to Criticisms of Laboratory Experiments**. American Psychologist (Vol.33 : No.3, March 1982) : 245-257.

Leonard Berkowitz. **Some Effects of Thoughts on Anti-and Prosocial Influences of Media Events : A Cognitive - Neoassociation Analysis**. Psychological Bulletin (Vol.95 : No.3, 1984) : 410-427.

Leonard Berkowitz. **Vicarious Processes : A Case of Notrial Learning**. Advances in Experimental Social Psychology (Vol.3, 1965) : 1-55.

Linda Brannon. **Gender: Psychological Perspectives**. U.S.A.: Allyn & Bacon, 1996.

- Luella Cole, Ph.D. and Irma Nelson Hall, M.A.. **Psychology of Adolecence**. Seventh Edition.
New York : Halt Rinenart and Winston, Inc., 1970.
- Marvin E. Wolfgang and Neil Alan Weiner. **Criminal violence**. U.S.A.: Sage Publications, Inc., 1982.
- Melvin D. Levine and Paul Satz. **Middle Childhood : Development and Dysfunction**. U.S.A. :
University Park Press, 1984.
- Mollie S. Smart, Russell C. Smart and Laura S. Smart. **Adolescents Development and Relationships**. Second Edition. U.S.A. : Macmillian Publishing Co., Inc.,1978.
- Neil M. Malamuth and Ed Donnerstein. **The Effects of Aggressive-Pornographic Mass Media Stimuli**. Advances in Experimental Social Psychology (Vol.15,1982) : 103-132.
- Otto N. Larsen. **Violence and the Mass Media**. New York: Harper & Row Publisher, 1968.
- Ross Buck. **Human Motivation and Emotion**. U.S.A. : John Wiley & Sons, Inc.,1976.
- Russell G. Green. **Human Aggressive**. California: Brooks & Cole Publishing, 1990.
- Stanley J. Baran, Ph.D.and Dennis K.Devis, Ph.D.. **Mass Communication theory : Foundations, Ferment, and Future**. California : Wadsworth Dublishing, 1995.
- Victor C. Strasburger. **Adolescents and the Media (Medical and Psychological Impact)**. California :
Sage Publication, Inc., 1995.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม ชุดที่ 1

แบบสอบถามฉบับนี้ มีความมุ่งหมายที่จะรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางสังคม ได้แก่ พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อน และสื่อมวลชน คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้จะไม่มีคำตอบว่า ข้อใดถูก ข้อใดผิด เพราะเป็นการหาข้อเท็จจริงจากนักเรียนแต่ละคนที่ตอบตามสภาพความเป็นจริงซึ่งอาจจะแตกต่างกันได้ จึงใคร่ขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบตามสภาพความเป็นจริงทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ข้อมูลซึ่งจะทำให้สังคมไทยดีขึ้น

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด คำตอบของนักเรียนจะถูกวิเคราะห์ในภาพรวม และแน่นอนที่สุดว่า ไม่มีการเปิดเผยเป็นรายคน โดยจะนำมาใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

1. อายุ _____ ปี
2. การศึกษา กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียน _____ ชั้น _____
3. การศึกษาของบิดาหรือมารดา (ให้เลือกตอบผู้ที่มีการศึกษาสูงสุด)

1 ☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา	5 ☐ ปริญญาตรี
2 ☐ ประถมศึกษา	6 ☐ ปริญญาโท
3 ☐ มัธยมศึกษา	7 ☐ สูงกว่าปริญญาโท
4 ☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า เช่น ปวส. 8 ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____	

ปวช.
4. รายได้ของบิดามารดา รวมกันต่อเดือน

9 ☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท	
10 ☐ 10,001 – 20,000 บาท	
11 ☐ 20,001 – 30,000 บาท	
12 ☐ 30,001 – 40,000 บาท	
13 ☐ 40,001 บาท ขึ้นไป	

5. อาชีพของบิดา

- 14 รับราชการ 19 พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 15 นักธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น ผู้จัดการบริษัท เจ้าของห้างร้านขนาดใหญ่ โรงแรม
 16 นักธุรกิจขนาดเล็ก เช่น เจ้าของร้านค้าขนาดกลาง รถเข็น แผงลอย ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ
 17 ลูกจ้าง เช่น เสมียน พนักงานในร้านค้าหรือโรงงาน คนขายของหน้าร้าน นักการ ภารโรง ยาม
 18 ผู้ใช้แรงงาน เช่น กรรมกร รับจ้างแบกของ 20 อื่นๆ โปรดระบุ _____

6. อาชีพของมารดา

- 21 รับราชการ 26 พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 22 นักธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น ผู้จัดการบริษัท เจ้าของห้างร้านขนาดใหญ่ โรงแรม
 23 นักธุรกิจขนาดเล็ก เช่น เจ้าของร้านค้าขนาดกลาง รถเข็น แผงลอย ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ
 24 ลูกจ้าง เช่น เสมียน พนักงานในร้านค้าหรือโรงงาน คนขายของหน้าร้าน นักการ ภารโรง ยาม
 25 ผู้ใช้แรงงาน เช่น กรรมกร รับจ้างแบกของ 27 อื่นๆ โปรดระบุ _____

7. สถานภาพการสมรสของบิดามารดา

- 28 อยู่ด้วยกัน
 29 แยกกันอยู่
 30 หย่าร้าง
 31 อื่นๆ โปรดระบุ _____

8. ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบุคคลแวดล้อม

สนิทกันมาก   สนิทกันมาก   สนิทปานกลาง   ไม่สนิทเท่าไร   ห่างเหิน
 ที่สุด

พ่อแม่หรือผู้ปกครอง	☐	☐	☐	☐	☐
ครูอาจารย์	☐	☐	☐	☐	☐
เพื่อน	☐	☐	☐	☐	☐

ตอนที่ 2

คำถามตอนที่ 2.1

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียน

คำถามตอนที่ 2.2

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกัน

คำชี้แจง

1. ข้อคำถามทั้ง 2 ตอน มีทั้งหมด 26 ข้อ แต่ละข้อเป็นสถานการณ์ระหว่างพ่อแม่กับตัวนักเรียน ซึ่งแสดงถึงวิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียน และวิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกัน คำว่า “พ่อแม่” ในแบบสอบถามฉบับนี้ หมายความรวมถึงผู้ปกครองคนอื่นๆ ที่เลี้ยงดูนักเรียนมาเป็นเวลานานที่สุดด้วย
2. วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนระลึกหรือนึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันว่า พ่อแม่ได้ปฏิบัติต่อนักเรียนและปฏิบัติต่อกันในลักษณะใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ คำตอบท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ (ขอให้ตอบทุกข้อ)

ตัวอย่าง

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียน	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
(0) พ่อแม่จะลงโทษทันทีเมื่อฉันทำผิดระเบียบที่วางไว้					

หลักเกณฑ์ในการตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 9 - 10 ครั้ง ใน 10 ครั้ง หรือกล่าวได้ว่า เกิดขึ้นทุกครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำเป็นประจำ”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 6 - 8 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำบ่อยๆ”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 3 - 5 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำค่อนข้างบ่อย”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 1 - 2 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “นานๆ ครั้ง”

ถ้าข้อความใดเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ไม่เคยทำเลย”

ข้อคำถามตอนที่ 2.1

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียน

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียน	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
1. พ่อแม่จะลงโทษทันทีเมื่อฉันทำผิดกฎระเบียบที่วางไว้					
2. เวลาฉันจะไปไหนหรือทำอะไรจะต้องขอ อนุญาต และชี้แจงรายละเอียดให้พ่อแม่ทราบ					
3. ฉันต้องทำตามกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดโดยปราศจากข้อโต้แย้งไมเช่นนั้นจะถูกดุคำและ/หรือลงโทษ เช่น กลับบ้านตรงเวลา					
4. พ่อแม่มักไม่ยอมให้ฉันแสดงความโกรธเมื่อถูกดุคำหรือลงโทษ					
5. พ่อแม่มักไม่สนใจฟังและจะตำหนิถ้าฉันโต้แย้งแสดงเหตุผลในการกระทำต่างๆ					
6. ฉันถูกพ่อแม่ลงโทษให้เจ็บกายหรือถูกดุคำอยู่เสมอโดยไม่มีเหตุผล					
7. ถ้าฉันทำงานตามที่พ่อแม่สั่งไม่ได้หรือไม่ทันตามต้องการ ฉันจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง					
8. เมื่อฉันทำผิดพ่อแม่จะดุคำและเขียนตื่ออย่างรุนแรง					
9. ฉันมักต้องแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเองโดยไม่มีโอกาสปรึกษาหรือได้รับคำแนะนำจากพ่อแม่					
10. ฉันรู้สึกที่ต้องทำอะไรตามลำพังเสมอ					
11. พ่อแม่ไม่ค่อยให้ความสนใจฉันไม่ว่าเรื่องใดๆ					
12. พ่อแม่มักตำหนิฉันในเรื่องต่างๆและ/หรือชอบนำฉันไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นอยู่เสมอ					
13. เมื่อฉันถามพ่อแม่ถึงสิ่งต่างๆพ่อแม่ก็ไม่สนใจตอบ					
14. เมื่อฉันต้องการสิ่งต่างๆไม่ว่าสิ่งใดพ่อแม่จะพยายามหามาให้ฉัน					
15. พ่อแม่มักจะไม่ลงโทษเมื่อฉันทำผิดไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตาม					
16. พ่อแม่มักจะปล่อยให้ฉันพูดหรือกระทำตามที่ต้องการ					
17. เมื่อฉันมีเรื่องทะเลาะกับคนอื่นพ่อแม่จะไม่ดูว่ากล่าว					
18. พ่อแม่มักจะปล่อยให้ฉันได้เถียงหรือแสดงอารมณ์ได้เต็มที่เมื่อโกรธหรือไม่พอใจ					

ข้อคำถามตอนที่ 2.2

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกัน

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกัน	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
1. พ่อแม่มักจะทะเลาะกันเสมอเมื่อมีเรื่องขัดใจกัน					
2. เมื่อพ่อมีเวลาว่างพ่อจะช่วยทำงานบ้านเล็กๆน้อยๆ					
3. แม่มักบ่นว่าพ่อในเรื่องต่างๆอยู่เสมอ					
4. พ่อแม่ก็มีเรื่องขัดใจกันบ่อยๆ					
5. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นพ่อแม่มักจะปรึกษากันเพื่อหาวิธีแก้ไข					
6. พ่อและแม่จะให้โทษภัยกันเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำผิด					
7. เมื่อพ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีทุกข์ อีกฝ่ายจะช่วยปลอบใจเสมอ					
8. พ่อแม่จะทำสิ่งต่างๆร่วมกันเสมอ เช่น ไปเที่ยวด้วยกัน รับประทานอาหารร่วมกัน					

ตอนที่ 3**วิธีการปฏิบัติของครูอาจารย์ต่อนักเรียน****คำชี้แจง**

1. ข้อคำถามมีทั้งหมด 10 ข้อ แต่ละข้อเป็นสถานการณ์ระหว่างครูอาจารย์กับตัวนักเรียน ซึ่งแสดงถึงวิธีที่ครูอาจารย์ปฏิบัติต่อนักเรียน
2. วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนระลึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันว่า ครูอาจารย์ได้ปฏิบัติต่อนักเรียนในลักษณะใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในคำตอบท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ (ขอให้ตอบทุกข้อ)

ตัวอย่าง

วิธีที่ครูอาจารย์ปฏิบัติต่อนักเรียน	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
(0) ครูอาจารย์มักจะพูดจาสุภาพและเป็นกันเองกับนักเรียน					

หลักเกณฑ์ในการตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 9 - 10 ครั้ง ใน 10 ครั้ง หรือกล่าวได้ว่า เกิดขึ้นทุกครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำเป็นประจำ”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 6 - 8 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกา เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำบ่อยๆ”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 3 - 5 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกา เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำค่อนข้างบ่อย”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 1 - 2 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกา เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “นานๆ ครั้ง”

ถ้าข้อความใดเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ไม่เคย ทำเลย”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อคำถามตอนที่ 3   วิธีที่ครูอาจารย์ปฏิบัติต่อนักเรียน

วิธีที่ครูอาจารย์ปฏิบัติต่อนักเรียน	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
1. ครูอาจารย์คอยดูแลเอาใจใส่ความประพฤติและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนหนังสือและทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ					
2. ครูอาจารย์มักจะเพิกเฉย เมื่อเห็นนักเรียนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่น ทำลายข้าวของ ทะเลาะหรือทำร้ายกัน ฯลฯ					
3. ครูอาจารย์มักจะพูดจาสุภาพและเป็นกันเองกับนักเรียน					
4. เมื่อนักเรียนทำให้ไม่พอใจ ครูอาจารย์จะดุตำหนิด้วยถ้อยคำรุนแรง และ/หรือลงโทษ โดยไม่มีกรให้เหตุผลใดๆ					
5. เมื่อเวลามีเรื่องทะเลาะกัน ครูอาจารย์จะเข้ามาไกล่เกลี่ยด้วยความยุติธรรม					
6. ครูอาจารย์มักจะพูดประชดประชันและ/หรืออุ้ตะคอก เมื่อนักเรียนไม่สามารถตอบ คำถามหรือทำการบ้านเกี่ยวกับบทเรียนได้					
7. ครูอาจารย์มักไม่ดูว่าหรือเพิกเฉย เมื่อนักเรียนพูดจาหยาบค้ายหรือด่าทอกัน					
8. ครูอาจารย์มักแสดงกิริยาต่อนักเรียนอย่างนุ่มนวลและเป็นกันเอง แม้ไม่พอใจในการกระทำใดๆของนักเรียนก็ตาม					
9. ครูอาจารย์มักพูดจาและปฏิบัติต่อนักเรียนเท่าเทียมกัน					
10. ครูอาจารย์มักไม่สนใจหรือเพิกเฉยต่อปัญหาของนักเรียนไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม					

ตอนที่ 4**วิธีปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน****คำชี้แจง**

- ข้อคำถามมีทั้งหมด 14 ข้อ แต่ละข้อจะมีข้อย่อย 2 ข้อคือ ข้อ ก และข้อ ข
ข้อ ก เป็นการกระทำที่เพื่อนแสดงเป็นแบบอย่างให้นักเรียนเห็นทั้งในอดีตและปัจจุบัน
ข้อ ข เป็นการกระทำของนักเรียนเองที่แสดงพฤติกรรมดังกล่าว แล้วได้รับการยอมรับหรือไม่ยอมรับจากเพื่อน
- วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนระลึกถึงเหตุการณ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนว่า เพื่อนปฏิบัติต่อตัวนักเรียนอย่างไร แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในคำตอบท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด ให้ตอบทั้งข้อ ก และ ข้อ ข ข้อละ 1 คำตอบ (ขอให้ตอบทุกข้อ)

ตัวอย่าง

วิธีปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
(0) ก เพื่อนมักจะนิทาคนที่เขาไม่ชอบให้ฉันทึ่งเสมอ					
ข ถ้าฉันทินทาคนที่เพื่อนไม่ชอบให้เพื่อนฟัง เพื่อนจะสนับสนุนและแสดงความพอใจ					

หลักเกณฑ์ในการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 9 - 10 ครั้ง ใน 10 ครั้ง หรือกล่าวได้ว่า เกิดขึ้นทุกครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ทำเป็นประจำ"

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 6 - 8 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกา เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ทำบ่อยๆ"

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 3 - 5 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกา เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ทำค่อนข้างบ่อย"

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 1 - 2 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกา เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "นานๆ ครั้ง"

ถ้าข้อความใดเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ไม่เคย ทำเลย"

ข้อคำถามตอนที่ 4   วิธีปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน

วิธีปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
1. ก เพื่อนๆในห้องมักจะพูดคำหยาบเสมอเมื่อเขาไม่พอใจ					
ข ถ้าฉันพูดคำหยาบเหมือนเพื่อนในกลุ่ม ฉันจะได้รับการยอมรับ หรือได้คำชมเชย					
2. ก ฉันเห็นเพื่อนๆรังแกเด็กที่เล็กกว่าหรือคนที่อ่อนแกว่าบ่อยๆ					
ข ถ้าฉันรังแกคนที่อ่อนแกว่าฉันจะได้รับเสียงเชียร์จากเพื่อนเสมอ					
3. ก ฉันเห็นเพื่อนในห้องล้อเลียนคนที่มีปมด้อยเสมอเพราะเขาเห็นเป็นเรื่องสนุก					
ข ถ้าฉันล้อเลียนคนอื่นๆเช่นเดียวกับที่เพื่อนทำกัน เพื่อนๆจะแสดงความพอใจ					
4. ก เพื่อนของฉันมักชอบแกล้งคนอื่นๆ เช่น แอบเอาของไปซ่อนให้อารมณ์เสีย					
ข ถ้าฉันแกล้งคนอื่นๆบ้าง เพื่อนๆจะหัวเราะชอบใจ					
5. ก เพื่อนๆจะเข้าแหย่คนที่เขาไม่ชอบให้เกิดความรำคาญเสมอ					
ข คราวใดที่ฉันเข้าแหย่คนอื่นให้เพื่อนเห็น เพื่อนๆจะเข้าร่วมด้วย					
6. ก เมื่อเพื่อนของฉันโดนรังแก เขาจะต่อสู้ เช่น ชกตอย เพื่อเป็นการตอบโต้					
ข ถ้าฉันชกตอยกับเพื่อน ฉันจะได้รับเสียงเชียร์หรือคำชมเชยอยู่เสมอ					
7. ก เพื่อนในกลุ่มของฉันมักชอบตั้งชื่อแปลกๆให้แก่คนที่เขาไม่ชอบหน้าอยู่เสมอ เช่น ไอ้หมู ตอน ไอ้กึ่งแห้ง ไอ้เป้ หรือชื่ออื่นๆที่ไม่ดี					
ข ถ้าฉันล้อคนเหล่านั้นด้วยชื่อที่ตั้งขึ้นมาดังกล่าว เพื่อนๆจะแสดงความพอใจ หรือชื่นชม					
8. ก เพื่อนของฉันมักชอบล้อชื่อพ่อแม่ของคนอื่นๆอยู่เสมอ					
ข ถ้าฉันล้อชื่อพ่อแม่ของคนอื่นๆ เพื่อนๆจะแสดงความพึงพอใจและยอมรับฉัน					

วิธีปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
9. ก เพื่อนมักจะทำให้คนในกลุ่มแก๊งคนอื่น ๆ ด้วยวิธีต่างๆ เช่น ชัดขาให้หกล้ม แอบเอาของของเขาไปซ่อน หรือทำลาย ซีดเขียนตามฝาผนัง ขวนทะเลาะ ชกต่อย อยู่เสมอ					
ข ถ้าฉันยอมทำตามที่เพื่อนทำ ฉันจะได้รับการชื่นชมและยอมรับให้เป็นสมาชิกของกลุ่ม					
10. ก เพื่อนๆมักมีเรื่องโต้เถียงทะเลาะกันกับเพื่อนหรือบุคคลอื่นอยู่เสมอ					
ข ถ้าฉันโต้เถียงและทะเลาะกับคนเหล่านั้น เพื่อนๆในกลุ่มจะส่งเสียงเชียร์ หรือแสดงความพอใจ					
11. ก เพื่อนในห้องมักไม่เชื่อฟังครู เช่น ไม่ทำการบ้าน พูดคุยเสียงดัง ตะโกนคุยกัน					
ข ถ้าฉันเชื่อฟังครูและไม่ทำเหมือนอย่างเพื่อน จะถูกเยาะเย้ยเหน็บแนมจากเพื่อน					
12. ก เพื่อนในกลุ่มมักจะแอบหยิบสิ่งของของผู้อื่นเมื่อเจ้าของเผลอ					
ข ถ้าฉันแอบขโมยของของผู้อื่นบ้าง เพื่อนๆจะยกนิ้วให้ว่า ฉันเป็นคนเก่งในกลุ่ม					
13. ก เพื่อนๆมักพูดโกหก เพื่อเอาตัวรอด เช่น โกหกครูเมื่อไม่ได้ทำการบ้าน					
ข ถ้าฉันโกหกคนอื่นๆให้เชื่อถือได้ ฉันจะได้รับรางวัล หรือคำชมจากเพื่อน					
14. ก ฉันเห็นเพื่อนทำลายสิ่งของให้เสียหายอยู่เสมอ เช่น ซีดเขียนโต๊ะเรียน ฝาผนัง ฝาห้อง เป็นต้น					
ข ถ้าฉันขว้างปาหรือทำลายสิ่งของให้เสียหาย เพื่อนๆจะแสดงความพอใจ หรือชมเชย					

ตอนที่ 5 การเปิดรับสื่อของนักเรียน

1. ตามปกติ นักเรียนใช้สื่อเหล่านี้ในแต่ละสัปดาห์อย่างไร (โปรดกาเครื่องหมาย ✓)

ชนิดของสื่อ	เป็นประจำทุกวัน	1-2 วันครั้ง	3-4 วันครั้ง	อาทิตย์ละครั้ง	ไม่เคยใช้เลย
1. สื่อสิ่งพิมพ์					
1.1 หนังสือพิมพ์					
1.2 นิตยสาร					
1.3 การ์ตูนญี่ปุ่น					
2. สื่อภาพเคลื่อนไหว					
2.1 โทรทัศน์					
2.2 ภาพยนตร์					

2. นักเรียนอ่านเนื้อหาข่าวหรือรูปภาพประกอบเกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรมที่ปรากฏอยู่ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด เป็นต้น หรือไม่
- เป็นประจำทุกวัน   1-2 วันครั้ง   3-4 วันครั้ง
- อาทิตย์ละครั้ง   ไม่เคยอ่าน
3. นักเรียนอ่านนิตยสารที่มีเนื้อหาและภาพเกี่ยวข้องกับการต่อสู้ สงคราม การทะเลาะวิวาท การใช้อาวุธทำร้ายกัน การฆาตกรรม การประกอบอาชญากรรมต่างๆ หรือไม่
- เป็นประจำทุกวัน   1-2 วันครั้ง   3-4 วันครั้ง
- อาทิตย์ละครั้ง   ไม่เคยอ่าน
4. นักเรียนอ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาของการต่อสู้กัน สงคราม การทะเลาะวิวาท การใช้อาวุธทำร้ายกัน การใช้คำพูดหยาบคายด่าทอหรือโต้เถียงกัน การฆาตกรรม การประกอบอาชญากรรม เช่น การทำร้ายให้บาดเจ็บล้มตาย การลักขโมย หรือไม่
- เป็นประจำทุกวัน   1-2 วันครั้ง   3-4 วันครั้ง
- อาทิตย์ละครั้ง   ไม่เคยอ่าน
5. นักเรียนชมรายการโทรทัศน์ทั้งของไทยและต่างประเทศ เช่น ละคร สารคดี หนังสื เกมโชว์ เป็นต้น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการต่อสู้ สงคราม การทะเลาะวิวาท การใช้อาวุธทำร้ายกัน การฆาตกรรม การประกอบอาชญากรรม การใช้คำพูดที่หยาบคายด่าทอหรือโต้เถียงกัน หรือไม่
- เป็นประจำทุกวัน   1-2 วันครั้ง   3-4 วันครั้ง
- อาทิตย์ละครั้ง   ไม่เคยชม

6. นักเรียนชมภาพยนตร์ทั้งของไทยและต่างประเทศ ตามโรงภาพยนตร์ วิดีโอ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการต่อสู้ สงคราม การทะเลาะวิวาท การใช้อาวุธทำร้ายกัน การฆาตกรรม การประกอบอาชญากรรม การใช้คำพูดที่หยาบคายด่าทอหรือโต้เถียงกัน หรือไม่

- เป็นประจำทุกวัน   1 – 2 วันครั้ง   3 – 4 วันครั้ง
- อาทิตย์ละครั้ง   ไม่เคยชม

7. เมื่อนักเรียนรู้สึกเพลิดเพลินไปกับการอ่านหรือชมเรื่องราวจากสื่อต่างๆแล้วนักเรียนคิดว่า การที่ **บุคคลในเรื่อง** แสดง พฤติกรรมต่างๆดังนี้ เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่

พฤติกรรมของบุคคลในเรื่อง	ถูกต้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่ถูกต้อง
7.1 เมื่อเพื่อนถูกรังแก แล้วบุคคลในเรื่องรู้เข้าจึงพาพรรคพวกไปดักกรอพวกที่รังแกเพื่อนของตน เพื่อแก้แค้น			
7.2 เมื่อบุคคลในเรื่องมีเรื่องโกรธหรือแค้นใครก็จะทำลายข้าวของหรือทรัพย์สินให้เสียหายเพื่อระบายอารมณ์			
7.3 เมื่อบุคคลในเรื่องถูกรังแกหรือกลั่นแกล้ง เขาจะวางแผนเพื่อแก้แค้นคนเหล่านั้นให้สาสม			
7.4 เมื่อบุคคลในเรื่องไม่พอใจใครก็จะกลั่นแกล้งบุคคลนั้นด้วยวิธีต่างๆให้ได้รับความเจ็บปวดทรมานและ/หรือทรมานร่างกาย			
7.5 เมื่อคนในบ้าน เช่น พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ ถูกทำร้ายหรือกลั่นแกล้ง บุคคลในเรื่องจะพยายามสืบหาตัวการมาลงโทษด้วยการทำร้ายร่างกายให้เจ็บปวด			
7.6 ถ้าบุคคลในเรื่องทำร้ายพวกที่มารังแกหรือทำร้ายตัวเขาหรือคนที่เขารัก จนพวกนั้นถึงแก่ชีวิตก็เป็นเรื่องที่เหมาะสมควรกระทำ			
7.7 เมื่อบุคคลในเรื่องถูกแค้นตัวคนรักหรือของรักไป เขาจะใช้วิธีการรุนแรงต่างๆที่จะจัดการกับคนที่แค้นไปเพื่อให้ได้คนรักหรือของรักกลับมา			
7.8 เมื่อบุคคลในเรื่องอยากได้อะไรก็ตาม เขาจะเลือกทำทุกวิถีทาง ถึงแม้จะเป็นการทำร้าย ผู้อื่นหรือทรัพย์สินให้เสียหาย เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งนั้น			
7.9 เพื่อเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน บุคคลในเรื่องจะยอมกระทำตามทุกอย่างที่เพื่อนบอกให้ทำทันที โดยไม่คำนึงว่าจะทำให้ใครเดือดร้อน หรือได้รับความเสียหาย			
7.10 เมื่อถูกทำร้ายให้ทำเรื่องราวที่ผิดกฎหมายเพื่อพิสูจน์ศักดิ์ศรีของการเป็นลูกผู้ชาย บุคคลในเรื่องก็จะกระทำโดยไม่ลังเลใจ			

8. นักเรียนเคยนำลักษณะของบุคคลในเรื่องที่อ่านหรือชมมาจากสื่อต่าง ๆ มาใช้ เมื่อเวลามีปัญหา กับใคร หรือเมื่อไม่ชอบใคร เช่น พุดจาเยาะเย้ย ตวาดตะคอก ขมขู่ ยุแหย่ให้ทะเลาะกัน เอะอะด่าว่า ด้วย ถ้อยคำ หยาบคาย เป็นต้น หรือไม่

เคยบ่อยมาก   เคยเป็นบางครั้ง   ไม่เคยเลย

9. เมื่อนักเรียนเห็นบุคคลในเรื่องที่อ่านหรือชมมาจากสื่อต่างๆ กระทำพฤติกรรมรุนแรงต่างๆ เช่น ทำลายข้าวของหรือทรัพย์สินเสียหาย ทะเลาะชกต่อย ทำร้ายร่างกายผู้อื่น เป็นต้น นักเรียนเคย นำพฤติกรรมดังกล่าวไปใช้เวลาโกรธใครหรือเมื่อมีปัญหา กับใครหรือไม่

เคยบ่อยมาก   เคยเป็นบางครั้ง   ไม่เคยเลย

10. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่า การประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำรุนแรงทั้งหลาย เช่น การชกต่อย การทะเลาะวิวาท การทำร้ายกัน การฆ่ากัน การทำลายทรัพย์สิน การลักขโมย ฯลฯ ที่ได้อ่านหรือ ชมจากสื่อต่างๆ เป็นเรื่องปกติธรรมดาที่เกิดขึ้นในสังคม

เห็นด้วยอย่างมาก   เห็นด้วย   ไม่เห็นด้วย

11. นักเรียนคิดว่า บางครั้งการกระทำที่รุนแรงต่างๆ ก็สมควรที่จะกระทำ เมื่อตกอยู่ในสภาวะแวดล้อม ที่เหมาะสม เช่น ถูกรังแก หรือถูกทำร้ายให้ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายและ/หรือทางจิตใจ

สมควรอย่างมาก   สมควร   ไม่สมควร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามชุดที่ 2

แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมายที่จะรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ “การปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อ ผู้อื่น” คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้จะไม่มีคำตอบว่า ข้อใดถูก ข้อใดผิด เพราะเป็นการหาข้อเท็จจริงจากนักเรียนแต่ละคนที่ตอบตามสภาพความเป็นจริงซึ่งอาจจะแตกต่างกันได้ จึงใคร่ขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบตามสภาพความเป็นจริงทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความ ร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. ข้อคำถามมีทั้งหมด 30 ข้อ แต่ละข้อจะเป็นสถานการณ์ระหว่างนักเรียนกับผู้อื่น แต่ละสถานการณ์จะแสดงถึงการปฏิบัติตัวของนักเรียนทั้งในอดีตและปัจจุบัน
2. วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนระลึกหรือนึกถึงเหตุการณ์ระหว่างตัวนักเรียนกับผู้อื่น ทั้งในอดีตและปัจจุบันว่า นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในคำตอบท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุดข้อละ 1 คำตอบ (ขอให้ตอบทุกข้อ)

ตัวอย่าง

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
(0) เมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อนหรือผู้อื่นฉันมักจะโต้เถียงเพื่อเอาชนะด้วยการตวาดหรือตะคอกใส่					

หลักเกณฑ์ในการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 9 - 10 ครั้ง ใน 10 ครั้ง หรือกล่าวได้ว่า เกิดขึ้นทุกครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำเป็นประจำ”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 6 - 8 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำบ่อยๆ”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 3 - 5 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ทำค่อนข้างบ่อย”

ถ้าข้อความใดเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริง ประมาณ 1 - 2 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “นานๆ ครั้ง”

ถ้าข้อความใดเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ไม่เคยทำเลย”

ข้อคำถาม

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อย ๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
1. เมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อนหรือผู้อื่นฉันมักจะโต้เถียงเพื่อเอาชนะด้วยการตวาดหรือตะคอกใส่					
2. เมื่อเพื่อนดักเตือนในเรื่องส่วนตัวฉันจะไม่พอใจและพูดว่าไม่ต้องมายุ่งเรื่องส่วนตัวของฉัน					
3. ถ้าฉันไม่พอใจหรือไม่ชอบใครฉันจะพูดประชดประชันเพื่อให้เขารู้สึกตัวและ/หรือพูดจาสบประมาทให้เขาเจ็บใจ					
4. ฉันเคยทำเสียงดังรบกวนขณะครูสอน					
5. ฉันจะพูดจาเยาะเย้ยผู้ที่เคยตำหนิความผิดพลาดของฉัน ถ้าเขาทำผิดพลาดบ้าง					
6. ฉันมักล้อชื่อพ่อแม่เพื่อนเพราะสนุกดี					
7. บางครั้งฉันจะพูดยั่วให้เพื่อนโกรธเพราะสนุกดี					
8. ถ้าใครทำให้ฉันอับอายหรือโกรธแค้นฉันจะพูดจาถากถางให้เขาอับอายเป็นการแก้แค้น					
9. ฉันเคยขู่ว่าจะทำร้ายคนที่ทำให้ฉันได้รับความเดือดร้อนหรือแกล้งฉัน หรือคนที่ฉันไม่ชอบหน้า					
10. ฉันมักจะพูดคำหยาบหรือด่า เมื่อฉันไม่พอใจ โกรธ หรือทะเลาะกับผู้อื่น					
11. ฉันมักจะตั้งฉายาล้อเลียนเพื่อนที่มีปมด้อยในเรื่องต่าง ๆ					
12. ถ้าฉันถูกผู้ใหญ่หรือครูลงโทษโดยที่ฉันคิดว่าฉันไม่ผิด ฉันจะโต้เถียงทันที					
13. บางครั้งเมื่อฉันไม่พอใจการกระทำของบางคนฉันเคยทำทนายเขาให้พิสูจน์ว่าใครเก่งกว่าโดยการต่อสู้กัน					
14. ฉันเคยข่มขู่เพื่อนเพื่อขอของที่ฉันต้องการจากเขา					
15. บางครั้งฉันจะพูดยั่วให้เพื่อนทะเลาะกันเพราะสนุกดี					

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อย ๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
16. ฉันเคยทำท่าทางล้อเลียนข้อบกพร่องของเพื่อนเพื่อยั่วให้เขาโกรธ					
17. บางครั้งฉันแสดงให้คนที่ฉันไม่พอใจรู้ว่าฉันไม่พอใจเขา โดยกระแทกของให้เกิดเสียงดังหรือทำลายข้าวของ เช่น ถูกลงโทษโดยไม่มีเหตุผล					
18. ถ้ามีใครแกล้งฉัน ฉันจะตอบโต้คนๆนั้นกลับทันที เช่น เพื่อนแกล้งยีนขวางทางเดินฉันก็จะผลักเขาให้พ้นทาง					
19. ฉันจะขว้างปาสิ่งของที่อยู่ในมือใส่คนที่ทำให้ฉันโกรธมากหรือคนที่เข้ามาทำร้ายฉันก่อน					
20. บางครั้งถ้าฉันมีไม้หรือสิ่งของอยู่ใกล้มือฉันจะคว้ามาตีหรือทำร้ายคนที่ทำให้ฉันโกรธ					
21. ฉันเคยแกล้งเพื่อนหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า (เช่น ขัดขาให้ล้ม ทำให้เดือดร้อนรำคาญ เอาของไปซ่อน เอาของที่เขาเกลียดกลัวใส่กระเป๋าหรือใต้โต๊ะเขา) เพราะสนุกดี					
22. ถ้าใครทำสิ่งของของฉันเสียหาย ฉันจะทำให้ของของคนนั้นเสียหายเป็นการตอบแทนบ้าง					
23. ถ้าใครทำให้ฉันได้รับบาดเจ็บหรือได้รับความอับอาย ฉันจะทำให้เขาบาดเจ็บหรืออับอายเช่นเดียวกัน					
24. ถ้าครูหรือผู้ใหญ่ห้ามไม่ให้ทำอะไรโดยไม่มีเหตุผล และ/หรือสั่งให้ทำในสิ่งที่ฉันไม่พอใจฉันจะขัดขืนไม่ทำตาม					
25. ถ้าฉันถูกดูต่ำ ลงโทษหรือถ้าฉันไม่พอใจใคร ฉันจะระบายความโกรธโดยทำให้สิ่งของไม่ว่าจะเป็นสิ่งของส่วนรวมหรือส่วนตัวก็ตามเสียหาย					

วิธีที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่น	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อย ๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำนาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
26. บางครั้งฉันจะสั่งให้รุ่นน้องนำของที่ฉันต้องการมาให้ฉันโดยไม่สนใจว่าเขาจะเต็มใจหรือไม่					
27. ฉันเคยบังคับให้รุ่นน้องทำในสิ่งที่เขาอับอายหรือสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ เช่น ชกต่อย รังแก หรือทำร้ายผู้อื่น					
28. ฉันเคยเขียนว่าบางคนที่ไม่พอใจด้วยคำหยาบตามสถานที่สาธารณะ เช่น ห้องน้ำ หรือบนทรัพย์สินส่วนรวม เช่น โต๊ะเรียนเก้าอี้ ผนังห้อง ฯลฯ					
29. หากมีกรณีขัดแย้งหรือทะเลาะกับผู้อื่น ฉันจะแก้ปัญหาด้วยการใช้กำลังตัดสิน					
30. เมื่อฉันต้องการสิ่งของของเพื่อนหรือผู้อื่น ฉันจะขโมย หยิบฉวย หรือใช้กำลังแย่งเอามาเป็นของตน					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวปวีตา นิตยาพร เกิดเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ.2516 ที่จังหวัดกรุงเทพฯ สำเร็จการศึกษาปริญญาบัณฑิต วิชาเอกภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2535 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย